

Lačho lafi taro Luka

The Gospel According to Luke in the Gurbet dialect of Vlax
Romani

Lačho lafi taro Luka

The Gospel According to Luke in the Gurbet dialect of Vlax Romani

copyright © 2018 Pioneers

Language: Gurbet (Romani, Vlax)

Dialect: Gurbet

Translation by: Pioneers

DRAFT VERSION

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2024-02-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 23 Feb 2024 from source files dated 23 Feb 2024
9c40ddbf-b9d4-5e38-a96e-a0843fd7db6d

Contents

Luka	1
----------------	---

Lačho Lafi taro Luka

O Luka bičhalol lil e Teofilese tare Isuseso džuvdipe

¹ Mangleja Teofile, sar so džane, but džene lije te pisin tare kova so sasa, so o Dol obećisada prekale prorokura, a čerdilo maškar amende. ² Pisade amende kola save korkore dikhle vadži tare anglune divesa thaj čerdile sluge e Devlese Lafese, ³ gija i me, mangleja Teofile, tuće pisiv sa redasa, golese so sa taro anglunipe ispitujisadem, ⁴ te šaj ave uverimo kaj si čaćipe kova so sikade tut.

O meleko vaćarol taro bijandipe e Jovaneso e Krstiteljeso

⁵ Kana sasa o Irod caro ani Judeja, nesavo manuš so akhardola Zaharija sasa svešteniko tare Avijineso redo. Lesi romni sasa tari kuštik e Aaronesi thaj akhardola Jelisaveta. ⁶ Solduj džene sesa čačutne anglo Dol thaj živisade pale zapovestura thaj palo Zakon e Gospodeso bizo nisavo bilačhipe. ⁷ Al len naj sesa čhave, golese kaj i Jelisaveta naštine te ačhol khamni, a solduj džene sesa već purane.

⁸ Jekh đive, o Zaharija kandija e Devle ano Hram golese kaj palo dužnost sasa leso redo, ⁹ kaj palo adeti e sveštenikurengi birisade le barbutosa te džal ano Hram e Gospodeso te kadil. ¹⁰ Kana o Zaharija dija ano Hram te kadil, but manuša molisajle avral.

¹¹ Tegani e Zaharijase sikadilo o meleko e Gospodeso savo ačhilo ki desno rig taro oltari e kadimaso. ¹² Kana o Zaharija dikhla le, uz nemirisajlo thaj but darajlo.

¹³ Al o meleko vaćarda lese: "Ma dara, Zaharije! Ćiri molitva sasa šundi. Ćiri romni i Jelisaveta ka bijanol murše thaj tu ka de le alav Jovan. ¹⁴ Tu ka ave radosno thaj baxtalo thaj but džene ka aven blagoslovime lese bijandimasa, ¹⁵ golese kaj vov ka avol baro anglo Gospod. Nikad ni ka pijol mol ni zuralo pijipe. Vov ka pherdol e Svetone Duxosa dok si ano vođi pe dako. ¹⁶ O Jovane bute čhaven e Izraelese ka iril anglo Gospod, angle lengo Dol. ¹⁷ Vov ka džal anglo Gospod sar glasniko ano Duxo thaj ano zuralipe e prorokoso e Ilijaso. Ka miril e ile e dadendē premale e čhave thaj ka iril kolen save ni šunen ano godaveripe e pravednikurengi. Sa kava ka čerol te pripremil e manušen te šaj aven spremna e Gospodese avimase."

¹⁸ O Zaharija vaćarda e melekose: "Pale soste me gova ka džanav? Golese kaj sem purano thaj mingri romni si bute beršendi."

¹⁹ O meleko phenda lese: "Me sem o Gavrilo, o meleko savo ačhol anglo Dol. Bičhaldo sem te vaćarav tuće kava lačho lafi. ²⁰ Ak, ka ave laloro thaj ni ka vaćare dži gova đive dži kaj sa gova ni čerdol, golese so ni pačajan ane mingre lafura save ka pherdon ano pravo vreme."

²¹ E manuša ađućarde e Zaharija thaj čudisajle sose gaći majisajlo ano Hram. ²² Al kana o Zaharija ikili, naštine te vaćarol. Vov dija len znakura golese kaj sasa laloro. Gija e manuša haljarde kaj sasa le vizija ano Hram.

²³ Kana nakhle e divesa lese kandimase ano Hram, o Zaharija đelo čhere. ²⁴ Pale kala divesa i Jelisaveta lesi romni ačhili khamni thaj ni ikili avral taro čher pandž čhon. Golese vaćarda: ²⁵ "Gija čerda mande

o Gospod! Ane kala divesa sikada manđe po milost thaj uljarda mandar i ladž maškare manuša kaj ni sasa man čhave."

O meleko vaćarol taro bijandipe e Isuseso

²⁶ Kana i Jelisaveta sasa šovto čhon khamni, o Dol bičhalda e meleko e Gavrilo ano Galilejsko foro o Nazaret ²⁷ ki jekh čhej Marija savi sasa mangli romese e Josifese savo sasa tari kuštik e carosi e Davidesi. ²⁸ Kana o meleko o Gavrilo avilo late, phenda: "Av radosno, tu so arakhljan milost. O Gospod si tusa. [Blagoslovimi san maškare džuvlja!]"

²⁹ I Marija but darajli tare lese lafura thaj dija gođi savo sasa kava pozdrav. ³⁰ Al o meleko phenda lače: "Ma dara, Marije! Golese kaj arakhljan milost anglo Dol. ³¹ Ak, ka ačhe khamni, ka bijane čhave thaj ka de le alav Isus. ³² Vov ka avol baro thaj ka akhardol Čhavo e Embare Devleso. O Gospod o Dol ka dol le o presto lese paradadeso e Davideso. ³³ Vov ka carujil ane kuštika e Jakovese ane sa e divesa thaj lese carstvose ni ka avol krajo."

³⁴ Tegani i Marija pučlja e meleko: "Sar ka avol gova kana sem me vadži čhej?"

³⁵ O meleko o Gavrilo vaćarda lače: "O Svetu Duxo ka avol pe tute thaj o zuralipe e Embare Devleso ka učharol tut. Golese kaj o čavoro so ka bijandol ka avol sveto thaj ka akhardol Čhavo e Devleso. ³⁶ Ak, i círi bibi i Jelisaveta ačhili khamni ane purane berša thaj ka bijanol murše. E manuša vaćarde kaj voj naštine te ačhol khamni, al akana si šov čhon khamni. ³⁷ Golese kaj o Dol šaj te čerol sa so phenol!"

³⁸ I Marija phenda: "Ake, me sem sluškinja e Gospodesi. Nek avol mande palo čiro lafi!" Thaj o meleko đelo latar.

I Marija džal te dičhol e Jelisaveta

³⁹ Pale gola divesa i Marija spremisajli thaj sidarda ani bregali phuvano foro e Judejako. ⁴⁰ Kana resli odori, đeli ano čher e Zaharijaso thaj pozdravisajli e Jelisavetas. ⁴¹ Kana i Jelisaveta šunda e Marijako pozdrav, čhelda o čhavo ane lako vođi thaj i Jelisaveta pherdili Svetone Duxosa. ⁴² Tare sa o glaso vaćarda e Marijače: "Emblagoslovimi san maškare sa e džuvlja thaj blagoslovimo si o čhavo ane čiro vođi. ⁴³ Kotar mande kava čast kaj tu, i dej mingre Gospodesi, aviljan ke mande? ⁴⁴ Golese dikh, kana šundem čiro pozdrav, taro radost čhelda o čavoro ane mingro vođi. ⁴⁵ Blagoslovimi san tu so pačajan kaj ka pherdol kova so vaćarda tuće o Gospod!"

I Marija slavil e Devle

⁴⁶ Tegani i Marija vaćarda:

"Slavil mingri duša e Gospode!

⁴⁷ Mingro duxo veselil pe ano Dol, ane mingro Spasitelji,

⁴⁸ golese so sasa milostivno e poniznove sluškinjaće.

Golese dikh, od akana ka akharen man blagoslovimi sa e kuštika.

⁴⁹ Golese so čerda mande baro šukaripe o Zuralo Dol.

Svetu si lesu alav!

⁵⁰ Vov si milostivno sa e manušenđe tari kuštik dži i kuštik, kolende save daran lestar.

⁵¹ Pe vastesa sikada piro zralipe,

čhudija pestar kolen save si barikane ane ile thaj ani gođi.

52 Čhudija e vladaren taro lengo presto,
thaj vazdija e poniznonen.

53 E bokhalen čaljarda šukarimasa,
a e barvalen mukhlja čuće vastencar.

54 Pomožisada e Izraele, cire sluga,
golese kaj dol pe godi taro milost,

55 sar so obećisada amare paradadende,
e Avraamese thaj lese potomkurende ane sa e divesa.”

56 I Marija bešli e Jelisavetasa paše trin čhon thaj pale gova irisajli čhere.

Bijandilo o Jovane o Krstitelj

57 Kana i Jelisavetače avilo o sato te bijanol, bijanda čhave. 58 Laće pašutne thaj lačhi familija šunde kaj o Gospod sikada laće baro milost thaj radujisajle lasa.

59 Kana e čavore sesa ohto đive, avile te čeren lese suneti thaj manglje te den le alav lese dadeso - Zaharija. 60 Al i Jelisaveta vaćarda: “Na, leso alav ka avol Jovan!”

61 Von phende lačhe: “Naj tut khoni ani čiri familija gole alavesa!”

62 Tegani vastencar pučlje e dade e Zaharija sar bi vov mandola te avol leso alav. 63 Thaj o Zaharija manglja khanči pe soste šajine te pisil thaj pisisada: “Jovan ka avol leso alav.” Thaj savore čudisajle. 64 Tare jekh drom putardilo leso muj thaj lesi čhib, tegani o Zaharija lija te vaćarol thaj lija te slavil e Devle.

65 I dar e Devlesi avili ane sa lendje pašutne thaj ki sa i bregali Judeja vaćarda pe tare kava so sasa. 66 Savore so šunde gova, dije godi tare gova thaj phende: “So ka avol tare kava čavo? Golese so o va e Gospodeso sasa pe leste.”

O Zaharija prorokujil tare piro čavo o Jovane thaj taro Mesija

67 O Zaharija, e Jovaneso dad, pherdilo e Svetone Duxosa thaj prorokujisada:

68 “Blagoslovimo si o Gospod o Dol e Izraeleso
golese so avilo thaj otkupisada e manušen!

69 Vazdija amendje e zurale Spasitelje,
tari kuštik e carosi e Davidesi, pire slugasi,

70 sar so vaćarda ano purano vreme
andare muja tare pire sveta prorokura,

71 kaj ka ikalol amen tare amare dušmanura
thaj tare vasta savorende save mrzin amen.

72 Sasa milosno amare paradadende,
thaj ispunisada piro sveto savez,

73 savez savo dija e Avraamese amare paradadese,

74 te ikalol amen tare vasta amare dušmajendje,
te šaj kanda e Devle bizi dar,

75 ano svetost thaj ano pravednost
angle leste sa dok sam džuvde.

76 A tu Jovane, mingreja čhaveja, ka ave akhardo proroko e Embare Devleso

golese kaj ka dža anglo Gospod te pripremi lese o drom.

77 Ka sikave lese manušen sar te pindžaren o spasenje
prekalo oproštenje tare lendje grehura.

⁷⁸ Golese so si e Devleso ilo milostivno,
tare savo ka avol amenđe o svetlost e sabalinako tari visina,
⁷⁹ te svetlij kolendje so bešen ano kalipe thaj ani sena e merimasi,
a amare pingre te usmeril ko drom taro mir."

⁸⁰ A o čavoro o Jovane barilo thaj zurajlo duxosa. Kana barilo, đelo ani pustinja sa dži kaj ni iklilo angle Izraelcura te propovedil.

2

E Isuseso bijandipe

¹ Ane gola đivesa kana bijandilo o Jovane o Krstitelj, iklilo o vaćaripe e caroso e Avgustineso te popisim pe sa e manuša ano Rimsko carstvo. ² Kava sasa angluno popis kana o Kvirinije vladisada ani Sirija. ³ Thaj savore đele te pisin pumare alava ko spisko – dži jekh ane gova foro kaj bešle lende kuštika.

⁴ Gija o Josif golese so sasa tari familija thaj tari kuštik e Davidesi, đelo taro Nazaret, so si ani Galileja, ano foro e Davideso savo akhardol Vitlejem thaj si ani phuv Judeja. ⁵ Đelo gothe te pisil piro alav ko spisko e Marijasa, savi sasa mangli lese thaj sasa khamni. ⁶ Kana sesa ano Vitlejem, avilo o vreme i Marija te bijanol. ⁷ Thaj bijanda pire anglune čhave. Paćarda le thaj čhuta le ani jaslica, golese kaj naj sasa than ani gostionica.

E čobanura thaj e melekura

⁸ Ane goja phuv pašo Vitlejem sesa nesave čobanura, save arakhlike ke poljura račasa pe bakren. ⁹ Tari jekh drom o meleko e Gospodeso ačhilo maškare lende thaj e Gospodesi slava svetlisada len thaj von but darajle. ¹⁰ Al o meleko vaćarda lende: "Ma daran! Dikh, anav tumende radosno lafi so ka avol sa e manušende! ¹¹ Golese kaj ano foro e Davideso adive bijandilo o Spasitelj. Vov si o Hrist o Gospod. ¹² Kava ka avol tumende znako pale savo ka pindžaren le: ka aračhen čhavore savo si paćardo thaj pašljol ani jaslica."

¹³ Tari jekh drom pašo meleko sikadili bari vojska e melekurendji, save hvatina e Devle vaćarindoj:

¹⁴ "Slava e Devlese ko učipe,
thaj ki phuv mir maškare manuša
save si pale Devleso manglipe."

¹⁵ Kana e melekura đele lendarano nebo, e čobanura phende jekh averese: "Ka dža dži o Vitlejem, te dikha gova so odori sasa sar so vaćarda amende o Gospod."

¹⁶ E čobanura đele sigate thaj arakhlike e Marija, e Josife thaj e čhavore sar pašljol ani jaslica. ¹⁷ Kana dikhlje le, savorendje vaćarde so o meleko lende vaćarda taro čavoro. ¹⁸ Savore save šunde so phende e čobanura, divisajle. ¹⁹ Al i Marija dija godi tare kala lafura thaj čhuta len ane piro ilo. ²⁰ E čobanura irisajle, slavisade thaj hvalisade e Devle paše sa so šunde thaj dikhlje, golese so pherdile sa e lafura sar so sasa lende phendo.

²¹ Ohtoto đive palo bijandipe e čhaveso avilo o vreme te čeren lese suneti. Dije le alav Isus, sar so vaćarda o meleko, angleder so i Marija ačhili khamni.

I Marija thaj o Isus ano Hram

²² Kana avilo o vreme pašo adeti i dej te thodol sar so si pale Mojsijaso zakon, o Josif thaj i Marija ande e Isuse ano Jerusalim te preden le e Gospodese ano Hram, ²³ sar so si pisimo ane Gospodeso zakon kaj "dži jekh angluno murš te posvetil pe e Gospodese", ²⁴ thaj te anen kurbanoo "duj grlice il duj terne golubura" sar so si phendo ane Gospodeso zakon.

O Simeon pindžarda e Mesija

²⁵ Tegani sasa ano Jerusalim manuš kaso alav sasa Simeon. Kova manuš sasa pravedno thaj devlikano. Ađućarda o Mesija te ikalol o Izrael taro ropsstvo thaj o Sveto Duxo sasa pe leste. ²⁶ O Sveto Duxo sikada lese angleder kaj ni ka merol sa dži kaj ni dičhol e Gospodese Hriste. ²⁷ O Duxo vaćarda lese te džal ano Hram. Tegani o Josif thaj i Marija ande e čhave e Isuse ano Hram te čeren o adeti pale Mojsijaso zakono. ²⁸ Kana o Simeon dikhla e Isuse, lija le ke pire vasta, hvalisada e Devle vaćarindoj:

²⁹ "Gospode, akana muk ano mir te merol čiro sluga,
pale kova sar so phendan.

³⁰ Golese so mingre jakha dikhla čiro spasenje,

³¹ savo pripremisadan angle sa e manuša.

³² Vov si svetlo savo ka avol pe abandžije,
thaj vov ka anol slava čire manušendje, e Izraelese."

³³ E Isusesi dej thaj leso dad čudisajle golesa so vaćarda o Simeon taro Isus. ³⁴ Tegani blagoslovisada len o Simeon thaj vaćarda e Marijače, e Isusesi daće: "Dikh, kava čavoro si odredimo bute manušen taro Izrael te peravol thaj te vazdol. Vov si odredimo te avol e Devleso znako, al but džene ka odbacin le. ³⁵ Gija ka sikadol so garandoj den ane pumare goda. A tut i bari čurik ka pusavol ani duša."

I Ana zahvalil e Devlese pašo Mesija

³⁶ Sasa gothe thaj i Ana, e Devlesi proročica, e Fanuilosi čhej, tari kuštik e Asiresi. Voj sasa but purani. Efta berš živisada pe romesa thaj lako rom mulo, ³⁷ thaj pale gova sasa udovica ohtovardeš thaj štar berš. Ni iklili andaro Hram, nego, ano post thaj ani molitva kandija e Devle i rat thaj o dive. ³⁸ I voj avili gothe ane gova vreme, hvalisada e Devle thaj vaćarda taro čavoro savorende save ađućarde o Dol te ikalol o Jerusalim.

³⁹ Kana o Josif thaj i Marija čerde sa pale Gospodeso zakono, irisajle ani Galileja, ane pumaro foro ano Nazaret. ⁴⁰ A o čavoro barilo thaj zurajlo. Pherdilo mudrost thaj o milost e Devleso sasa ane leste.

O Isus sar čavoro ano Hram

⁴¹ E Isusesi dej thaj leso dad đele dži jekh berš ano Jerusalim ke Bare divesa i Pasha. ⁴² Kana sasa e Isuse dešuduđ berš, i vov đelo palo adeti te svetkujil lencar kala Bare divesa ano Jerusalim. ⁴³ Kana nakhle gola Bare divesa, o Josif thaj i Marija đele čhere. O čavoro o Isus ačhilo ano Jerusalim, al lesi dej thaj leso dad gova ni džanglje. ⁴⁴ Sar dije godi kaj si o Isus maškare avera manuša save putujisade lencar, đele jekh dive phirindoj thaj pale gova lije te roden le ki familija thaj ke pire pindžarutne manuša. ⁴⁵ Kana ni arakhlje le, irisajle ano Jerusalim te roden le. ⁴⁶ O trito dive arakhlje le ano Hram sar bešol maškare učitelja, sar šunol len thaj pučol len. ⁴⁷ Savore save šunena e Isuse divisajle lese džanglimasa thaj sar odgovorila ko pučipe.

48 Kana lesi dej thaj leso dad dikhle le, čudisajle. Lesi dej vaćarda lese: "Mingreja čhaveja! So čere amencar kava? Ak, me thaj čiro dad daraljam thaj rodijam tut!"

49 O Isus vaćarda lendē: "Sose rodijen man? Ni li džanen kaj trubul te avav ano čher mingre Dadeso?" **50** Al von ni haljarde so vov manglja te phenol lendē.

51 Tegani irisajlo lencar ano Nazaret thaj ane sa šunola len. Lesi dej sa kala lafura garada ane piro ilo. **52** O Isus barola ano mudrost, ano baripe thaj ano milost ko Dol i ke manuša.

3

O Jovane o Krstiteљ pripremil o drom

1 Kana o cezar o Tiberija vladisada po rimsко carstvo dešupandžto berš, o Pontije o Pilat vladisada ani Judeja, o Irod vladisada ani Galileja, o Filip leso phral vladisada ani Itureja thaj ani Trahonitada thaj o Lisanije vladisada ani Avilina, **2** a kana o Ana thaj o Kajafa sesa šorutne sveštenikura, o Lafi e Devleso avilo e Jovanese, e Zaharijase čhavese, ani pustinja. **3** O Jovane đelo taro than dži ko than tare solduj riga tari len e Jordanesi thaj propovedisada kaj e manuša trubun te irin pe tare pumare grehura thaj te aven ko Dol te oprostil lendē thaj te krstīn pe. **4** Sar so angleder pisisada o proroko o Isaija:

"O glaso koleso so dol vika ani pustinja:
'Pripremin o drom e Gospodese!'

Ravnin lese o drom!

5 Sa e doline te pherdon,
thaj sa e gore thaj e bregura te ravnin pe!
Sa e bandē droma te aven prava,
a e bilačhe droma te aven ravnime.
6 Thaj sa e manuša ka dičhen e Devleso spasenje!"

7 O Jovane vaćarda bute manušendje save avena ke leste te krstil len: "Tumen e sapese čhave! Ko vaćarda tumendje kaj šaj te našen tare Devlesi holi so avol? **8** Sikaven tumare džuvdimasa thaj tumare bućencar kaj irisaljen tare tumare grehura! Ma xoxaven tumen golesa so vaćaren: 'Amaro paradad si o Avraam!' Golese kaj, me vaćarav tumendje kaj o Dol šaj i tare kala bara te vazdol čhaven e Avraameše. **9** Golese kaj o tover taro sudo e Devleso ačhol pašo koreno e kašteso thaj dži jekh kaš savo ni bijanol šukar bijandipe ka čhinol pe thaj ka čhudol pe ani jag."

10 E manuša pučlje e Jovane: "So te čera?"
11 O Jovane vaćarda lendē: "Kas isi duj fostanura, nek dol jekh kolese so naj le nijekh, thaj kas isi xamase, nek dol kole kas naj."

12 Avile te krstīn pe thaj i nesave carincura thaj pučlje le: "Učitelju, so te čera amen?"

13 O Jovane phenda lendē: "Ma mandđen pobut nego so si tumendje vaćardo taro vlast."

14 I nesave vojnikura pučlje le: "A amen so te čera?"
Vov vaćarda lendē: "Khanikastar ma len silasa e pare thaj ma čeren xoxaipe pe nikaste. Aven baxtale kolesa kobor počinen tumen."

15 E manuša adućarde e Mesija thaj savore pučljepe ane pire ile naj li o Jovane o Mesija. **16** Al o Jovane vaćarda savorenđe: "Me krstiv tumen

pajesa, al avol khoni savo si po baro mandar. Lese naj sem dostoyno ni e dora tare sandale te putrav. Vov ka krstil tumen e Svetone Duxosa thaj e jagasa. ¹⁷ Le isi vila ane vasta te čistil o gumno thaj te čidol o điv ane piro ambari, al i pleva ka phabarol jagasa savi ka phabol thaj ni ka ačhol.” ¹⁸ Gija o Jovane opomenisada e manušen bute lafurencar thaj propovedisada lendje o Lačho Lafi.

¹⁹ Al o Jovane prekorisada e vladare e Irode golese so lija romnjače pire phralese romnja e Irodijada thaj paše but bilačhe buća so čerda. ²⁰ Pale sa gova o Irod čerda vadži jekh bilačhipe: čhuta e Jovane ano phanglipe.

O Jovane krstil e Isuse

²¹ Kana o Jovane krstisada sa e manušen, krstisajlo i o Isus. Thaj dok o Isus molisajlo, putajlo o nebo ²² thaj o Sveto Duxo ulilo pe leste ano oblik sar golubo. Thaj šundilo glaso taro nebo: “Tu san mingro čhavo o manglo! Tu san palo mingro manglipe!”

E kuštika e Isuse e Hristese

²³ E Isuse sasa paše tranda berš kana počnisada piri služba. E manuša smatrisade kaj o Isus si čhavo e Josifeso.

O Josif sasa čhavo e Ilijaso.

²⁴ O Ilija sasa čhavo e Matataso,

O Matat sasa čhavo e Levijaso.

O Levi sasa čhavo e Melhijaso.

O Melhi sasa čhavo e Janejaso.

O Janej sasa čhavo e Josifeso.

²⁵ O Josif sasa čhavo e Matatijaso.

O Matatij sasa čhavo e Amoseso.

O Amos sasa čhavo e Naumeso.

O Naum sasa čhavo e Eslijaso.

O Eslija sasa čhavo e Nangejeso.

²⁶ O Nangej sasa čhavo e Maateso.

O Maat sasa čhavo e Matatijaso.

O Matatij sasa čhavo e Semeinaso.

O Semein sasa čhavo e Josiheso.

O Josih sasa čhavo e Jodaso.

²⁷ O Joda sasa čhavo e Joananaso.

O Joanan sasa čhavo e Risaso.

O Risa sasa čhavo e Zorovaveleso.

O Zorovavel sasa čhavo e Salatiilaso.

O Salatiil sasa čhavo e Nirijaso.

²⁸ O Niri sasa čhavo e Melhijaso.

O Melhi sasa čhavo e Adijeso.

O Adija sasa čhavo e Kosamaso.

O Kosam sasa čhavo e Elmadameso.

O Elmadam sasa čhavo e Ireso.

²⁹ O Ir sasa čhavo e Isuseso.

O Isus sasa čhavo e Eliezereso.

O Eliezer sasa čhavo e Jorimaso.

O Jorim sasa čhavo e Matatoso.

O Matat sasa čhavo e Leviso,

³⁰ O Levi sasa čhavo e Simeoneso,

O Simeon sasa čhavo e Judaso.
 O Juda sasa čhavo e Josifeso.
 O Josif sasa čhavo e Jonameso.
 O Jonam sasa čhavo e Eliakimeso.
³¹ O Eliakim sasa čhavo e Melejaso.
 O Meleja sasa čhavo e Menaso.
 O Mena sasa čhavo e Matateso.
 O Matata sasa čhavo e Nataneso.
 O Natan sasa čhavo e Davideso.
³² O David sasa čhavo e Jesejeso.
 O Jesej sasa čhavo e Jovideso,
 O Jovid sasa čhavo e Voozeso.
 O Vooz sasa čhavo e Salmoneso.
 O Salmon sasa čhavo e Naasoneso.
³³ O Naason sasa čhavo e Aminadaveso.
 O Aminadav sasa čhavo e Admineso.
 O Admin sasa čhavo e Arnijeso.
 O Arni sasa čhavo e Esromeso.
 O Esrom sasa čhavo e Fareseso.
 O Fares sasa čhavo e Judaso.
³⁴ O Juda sasa čhavo e Jakoveso.
 O Jakov sasa čhavo e Isaakoso.
 O Isaak sasa čhavo e Avraameso.
 O Avraam sasa čhavo e Taraso.
 O Tara sasa čhavo e Nahoreso.
³⁵ O Nahor sasa čhavo e Seruheso,
 O Seruh sasa čhavo e Ragaveso.
 O Ragav sasa čhavo e Falekeso.
 O Falek sasa čhavo e Evereso.
 O Ever sasa čhavo e Salaso.
³⁶ O Sala sasa čhavo e Kainameso.
 O Kainam sasa čhavo e Arfaksadeso.
 O Arfaksad sasa čhavo e Simeso.
 O Sim sasa čhavo e Nojeso.
 O Noje sasa čhavo e Lameheso.
³⁷ O Lameh sasa čhavo e Matusaleso.
 O Matusal sasa čhavo e Enoheso.
 O Enoh sasa čhavo e Jareteso.
 O Jaret sasa čhavo e Malaleileso.
 O Malaleil sasa čhavo e Kainameso.
³⁸ O Kainam sasa čhavo e Enoseso.
 O Enos sasa čhavo e Sitezo.
 O Sit sasa čhavo e Adameso.
 O Adam sasa čhavo e Devleso.

4

O beng iskušil e Isuse

¹ O Isus pherdo Svetone Duxosa irisajlo tari len o Jordan. O Duxo inđarda le ani pustinja, ² kaj iskušisada le o beng saranda đive. Gola đive o Isus khanči ni xalja thaj kana nakhle e saranda đive, bokhajlo.

³ Tegani vaćarda lese o beng: "Te san e Devleso Čhavo, phen kale barese te avol mangro."

⁴ O Isus phenda lese: "Ano Svetu lil si pisimo: 'O manuš ni ka avol džuvdo samo taro mangro [nego tare dži jekh Lafi e Devleso].'"

⁵ Pale gova ikalda le o beng ko učo than thaj tari jekh drom sikada lese sa e carstvura ki phuv. ⁶ O beng vaćarda e Isusese: "Tuće ka dav sa kava lengo zuralipe thaj i slava, golese kaj mande dija pe thaj me ka dav la kase mangav. ⁷ Ako pere pe koča angle mande, sa ka avol čiro."

⁸ O Isus vaćarda lese: "Ano Svetu lil si pisimo: 'Per ke koča e Gospodese e Devlese ēirese thaj lese jekhese kande.'"

⁹ Pale gova inđarda le o beng ano Jerusalim, čhuta le najučeste po Hram thaj vaćarda lese: "Te san e Devleso Čhavo, čhude tu katar tele. ¹⁰ Golese kaj ano Svetu lil si pisimo:

'Vov ka phenol pire melekurenđe
te aračhen tut,'

¹¹ thaj: 'Von ka len tut ke vasta

te ma čalave tut ko bar čire pingresa.' "

¹² O Isus vaćarda lese: "Ano Svetu lil si pisimo:
'Ma iskuši e Gospode, e Devle čire.'"

¹³ Kana o beng završisada sa lese iskušenjura, đelo lestar dži aver nesavo vreme.

O Isus sikavol ani Galileja

¹⁴ O Isus irisaļo ano zuralipe e Duxoso ani Galileja thaj o lafi lestar đelo pe sa e phuva. ¹⁵ Sikada ane lendē sinagoge thaj savore šukar lestar vaćarde.

E Isuse traden taro Nazaret

¹⁶ Tegani avilo o Isus ano foro Nazaret kaj barilo thaj ko savato palo piro adeti, đelo ani sinagoga thaj uštilo te čitil. ¹⁷ Dije le o Lil e prorokoso e Isaijaso, vov putarda o Lil thaj arakhlja than kaj sasa pisimo:

¹⁸ "O Duxo e Gospodeso si pe mande,
golese kaj pomazisada man
te anav o Lačho Lafi e čororenđe,
[bičhalda man te sastarav len, saven isi dukhade ile],
thaj te vaćarav e phanglende kaj ka aven oslobođime,
thaj e korenđe kaj ka dičhen,
thaj e mučime kaj ka aven slobodna,

¹⁹ te vaćarav taro lačho berš taro milost e Gospodeso."

²⁰ Tegani phanglja o Lil, dija le e slugase thaj bešlo. Savore ani sinagoga dikhle ane leste ²¹ thaj o Isus lija te vaćarol lendē: "Ađive perhdile kala lafura so akana šundén."

²² Savore lestar vaćarde šukar thaj sesa zadivime gole šukar lafurencar so iklilo andaro lesu muj thaj pučlje pe: "Naj li kava e Josifeso čhavo?"

²³ O Isus vaćarda lendē: "Čače tumen mande ka vaćaren kaja poslovica: 'Lekarona, sastar korkore tut!' So šundam kaj čerdan ano Kafarnaum, čher i kate ane čiro than kaj bariljan."

²⁴ Tegani vaćarda: "Čače vaćarav tumendē, nijekh proroko naj manglo ane piro than kaj barilo. ²⁵ A čače vaćarav tumendē: But romnja kase roma mule sesa ano Izrael ano vreme e Ilijaso kana o bršnd ni pelo trin berš thaj šov čhon thaj sasa baro bokhalipe pe sa i phuv. ²⁶ Al o Ilijia ni

sasa bičhaldo ni jekhaće lendar, sasa bičhaldo ki jekh džuvli kaso rom mulo ke abandžijengo foro Sarepta pašo Sidon. ²⁷ Thaj but gubava sesa ano Izrael ko vreme e prorokoso e Jelisijeso. Thaj khoni lendar ni thodilo, nego thodilo o Neman o Sirijanco.”

²⁸ Savore ani sinagoga pherdile holi kana kava šunde. ²⁹ Uštile thaj tradije le avral taro foro. Inđarde le ko brego najuče kaj sasa čerdo lengo foro te čhuden le odupral natele. ³⁰ Al o Isus nakhlo maškar lende thaj delo pire dromesa.

O Isus ikalol e demone taro manus

³¹ Pale gova o Isus ulilo ano Kafarnaum ano Galilejsko foro thaj sikada ko savato. ³² E manuša čudisajle lese sikajimasa, golese kaj ane lese lafura sasa vlast.

³³ Gothe ani sinagoga sasa manuš ane kaste sasa o bilačho duxo thaj dija vika zurale: ³⁴ “So mande amendar, Isuse taro Nazaret? Aviljan li te uništi amen? Džanav ko san tu: Sveco e Devleso!”

³⁵ O Isus pretisada le: “Phande čo muj thaj iklji lestar!” Tegani o beng perada e manuše angle sa e manuša, iklilo lestar thaj khanči ni čerda lese bilačhe.

³⁶ Ane savorende avili i dar thaj čudisajle thaj jekh averese vaćarde: “Save si kala lafura! Ano autoritet thaj ano zuralipe vaćarol e bilačhe duxurende te ikljon thaj von ikljen!” ³⁷ Thaj delo o lafi lestar ane sa e pašutne thana.

O Isus sastarol buten

³⁸ O Isus uštilo gothar andari sinagoga thaj avilo ano čher e Simoneso. E Simonese sasuja sasa la bari jag thaj rodije lestar te sastarol la. ³⁹ O Isus ačhilo paše late, pretisada e jagaće thaj i jag mukhlja la. Sigate uštili thaj kandija len.

⁴⁰ Kana pelo o kham, ande angle leste savoren saven sesa nasvale manuša tare dži jekh nasvalipe. Vov pe savorende čhuta pire vasta thaj sastarda len. ⁴¹ Tare pherdo manuša iklile e benga thaj dije vika vaćarindo: “Tu san o Čavo e Devleso!” Al o Isus darada len te ma vaćaren khanikase golese kaj džanglje kaj si vov o Hrist.

⁴² Kana divesajlo, o Isus iklilo thaj delo ani pustinja. E manuša rodije le thaj avile leste thaj manglje te ačhaven le te ma džal lendar. ⁴³ Al o Isus vaćarda lende: “Trubul i ane avera forura te vaćarav o Lačho Lafi taro Carstvo e Devleso, golese kaj sem paše gova bičhaldo.” ⁴⁴ Thaj ni ačhada te vaćarol ane sinagoge ani Judeja.

5

O Isus akharol e anglune sikaden

¹ Jekh drom kana o Isus ačhilo pašo Galilejsko jezero, čidije pe paše leste but manuša, te šunen o Lafi e Devleso. ² Tegani dikhla duj čamcura kaj ačhen ki obala. E manuša save dolen mačhe iklile lendar thaj thode e mreže. ³ O Isus dija ano čamco savo sasa e Simoneso thaj pučlja le te crden le zala ano paj. Pale gova bešlo thaj taro čamco sikada e manušen.

⁴ Kana ačhilo te vaćarol e manušenđe, vaćarda e Simonese: “Dža ko duboko paj thaj čhude e mreže thaj dol mačhen.”

⁵ O Simon vaćarda lese: “Gospode! Celo rat dijam zor thaj khanči ni doldam, al tu te phendan, ka čhudav e mreže.”

⁶ Kana čerde gova, dolde bute mačhen thaj e mreže lije te pharadon.
⁷ Tegani vastesa dije vika pe amalen save sesa ane aver čamco te aven te pomožin lende. Von avile thaj pherde solduj čamcura gija so lije te pherdon paj taro pharipe e mačhengo.

⁸ Kana gova dikhla o Simon Petar, pelo ke koča angle Isusesee pingre thaj vaćarda: "Dža mandar, Gospode! Me sem grešno manuš." ⁹ Golese kaj i dar dolda le thaj savoren save sesa lesa, tare but mačhe so dolde. ¹⁰ Gija dolda i dar e Jakove thaj e Jovane, e čhaven e Zevedejevese, so sesa amala e Simonesa. Tegani o Isus vaćarda e Simonese: "Ma dara, od akana ka dole e manušen."

¹¹ Kana ikalde e čamcura ki obala, ačhade sa thaj đele pale leste.

O Isus sastarda e gubavco

¹² Kana sasa o Isus ane jekh foro, avilo paše leste jekh manuš so sasa but gubavo. Kana dikhla e Isuse pelo angle leste mujesa dži ki phuv thaj molisada le vaćarindoj: "Gospode! Ako mande, šaj te sastare man!"

¹³ O Isus vazdija piro va, dolda le thaj phenda: "Mangav. Av thodo!" Thaj i guba tare lesi koža sigate crdija pe. ¹⁴ Tegani o Isus naredisada lese: "Ma vaćar gova khanikase, nego dža thaj sikav tut e sveštenikose! Inđar kurbano sar so zapovedisada o Mojsije ano zakon pašo čiro thodipe, te bi avola tut svedočanstvo angle lende."

¹⁵ O lafi taro Isus sa pobut šundilo. E manuša sa pobut čidije pe te šunen le thaj te sastarol len tare lengo nasvalipe. ¹⁶ Al vov đelo ko than kaj naj khoni thaj molisajlo.

O Isus sastarol e manuše savo našti phirol

¹⁷ Jekh dive o Isus sikada ano jekh čher thaj gothe bešle e fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakon save avile tare sa e gava andari Galileja, andari Judeja thaj andaro Jerusalim. A i zor e Gospodesi sasa po Isus te bi vov sastarola. ¹⁸ Thaj nesave manuša ande ano than e pašljimaso jekhe manuše savo naštine te phirol. Thaj rodiye sar te anen le thaj te mučhen le anglo Isus. ¹⁹ Kana ni arakhlae kotar te anen le andre tare but manuša, uštile po čher thaj taro tavano mukhlje le sa e thanesa e pašljimaso ko maškar anglo Isus.

²⁰ Kana dikhla lengo pačajipe, vaćarda lese: "Manušeja, oprostime siće grehura!"

²¹ E fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakon lije ane peste te den godi: "Ko si kava savo hulil po Dol? Ko šaj oprostil e grehura sem jekh Dol?"

²² Kana o Isus haljarda so von den godi ane peste, vaćarda lende: "So den godi ane tumare ile?" ²³ So si poločhe, te phenol pe: 'Oprostime siće grehura', il te phenol pe okolese savo našti phirol: 'Ušti thaj phir?' ²⁴ Al te džanen kaj isi man, o Čhavo e manušeso, vlast ki phuv te oprostiv e grehura, me ka sikavav tumende mingri zor." Tegani irisajlo premalo manuš savo naštine te phirol thaj phenda: "Tuće phenav! Ušti thaj le čiro than e pašljimaso thaj dža čhere."

²⁵ Sigate kova manuš uštito angle lende thaj lija piro than e pašljimaso thaj đelo pese čhere hvalindoj e Devle. ²⁶ Savore sesa zadivime thaj hvalisade e Devle. Pherdile dar thaj vaćarde: "Baro čudo dikhla ađive!"

O Isus akharol e Levi (Mateje)

²⁷ Pale gova iklilo o Isus thaj dikhlja e carinco savo akhardola Levi sar bešol ki carina thaj vaćarda lese: "Av pale mande." ²⁸ Thaj o Levi uštilo, ačhada sa gothe thaj đelo pale leste.

²⁹ E Isusese čerda o Levi ane piro čher baro xape. Sesa gothe but carincura thaj avera manuša save bešle lesa ko astali. ³⁰ E fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakon lije te prevaćaren e Isusese sikadende: "Sose xan thaj pijen e carincurencar thaj e grešnikurencar?"

³¹ O Isus vaćarda lende: "Ni trubul e sastende doktora, nego e nasvalende. ³² Me ni aviljem te akharav ko pokajipe e pravednikuren, nego e grešnikuren."

E Isuse pučen pašo post

³³ E fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakon pučje e Isuse: "Sose e Jovanese sikade postin thaj molin pe e Devlese, gija čeren thaj e farisejska sikade, al čire xan thaj pijen?"

³⁴ O Isus vaćarda lende: "Šaj li čhuve e gosturen save avile ko abav te postin, dok slavin e mladoženjasa? ³⁵ Al ka avol o đive kana ka len lendar e mladoženja. Ane gova đive i von ka postin."

³⁶ Thaj vaćarda lende i paramič: "Khoni ni čhuvol kotor taro nevo fostano po purano fostano, golese kaj i o nevo ka pharadol thaj o kotor taro nevo fostano ni ačhol šukar ko purano. ³⁷ Thaj khoni ni čhorol nevi mol ane purane morčha, golese kaj i nevi mol ka pharavol e morčha thaj i mol ka čhordol, a e morčha ka pharadon. ³⁸ Golese i nevi mol čhuvol pe ane neve morčha [thaj gija solduj ka arakhadon]. ³⁹ Thaj khoni ko pilja i purani mol ni mandol nevi, golese kaj phenol: 'I purani si pošukar.'"

6

O Isus o gospodari e savatoso

¹ Ke jekh savato o Isus nakhlo maškarо điv. Lese sikade lije o điv, morde vastencar thaj xalje. ² Nesave fariseja pučje: "Sose čeren kova so ni trubul ko savato pale Mojsijaso zakon?"

³ O Isus vaćarda lende: "Ni li čitisaden ano Sveto lil so čerda o David kana bokhajlo vov thaj i kola so sesa lesa? ⁴ Dija ano čher e Devleso thaj lija e mangre save sesa posvetime, save šajine te xan samo e sveštenikura. O David xalja thaj dija i kolende so sesa lesa."

⁵ Tegani o Isus vaćarda lende: "Me, o Čhavo e manušeso, sem o gospodari e savatoso."

O Isus sastarol ko savato

⁶ Ko aver savato o Isus dija ani sinagoga thaj lija te sikavol. Gothe sasa jekh manuš kaso desno va sasa šuko. ⁷ E učitelja tare Mojsijaso zakono thaj e fariseja dikhlje palo Isus, na li ko savato ka sastarol, te bi čerena le bande. ⁸ Al o Isus džanglja so von den godi thaj vaćarda e manušese kaso va sasa šuko: "Ušti thaj ač akari ko maškar!" O manuš uštilo thaj ačhilo angle lende.

⁹ Tegani o Isus vaćarda lende: "Te pučav tumen: Ko savato li šaj čerol pe šukar ili bilače? Te aračhol pe o džuvdipe il te mudarol pe?" ¹⁰ Thaj dikhlja savoren so sesa gothe thaj vaćarda e manušese: "Pruži čo va." I vov pružisada po va thaj leso va sastilo. ¹¹ E fariseja thaj e učitelja tare

Mojsijaso zakono pherdile bari holi thaj lije te vaćaren jekh averese so te čeren e Isusesa.

O Isus akharol e dešudujen apostoluren

¹² Ane gola divesa o Isus iklilo ko brego te molil pe e Devlese thaj sasa celo rat ano molipe e Devlesa. ¹³ Kana sasa đive, akharda pire sikaden, lendar birisada dešudujen thaj akharda len apostolura:

- ¹⁴ e Simone kas akharda Petar,
thaj lese phrale e Andrija,
e Jakove
thaj e Jovane,
e Filipe
thaj e Vartolomeje,
- ¹⁵ e Mateja
thaj e Toma,
e Jakove e Alfejevese čhave
thaj e Simone savo sasa Zilotu,
- ¹⁶ e Juda e Jakoveso
thaj e Juda e Iskariotskone, savo izdajisada le.

O Isus sikavol taro blagoslov thaj taro pharipe

¹⁷ O Isus ulilo taro brego pire Dešudujencar thaj ačhilo ko ravno than. Odori sesa but lese sikade thaj but manuša andari sa i Judeja, andaro Jerusalim, andare Tirska thaj Sidonska krajura thaj tare pašutne thana save si pašo more. ¹⁸ Von avile te šunen le thaj te sastardon tare piro nasvalipe. Sastardile i kola save sesa mučime tare bilačhe duxura. ¹⁹ Sa e manuša rodije te dolen pe po Isus, golese kaj lestar ikljola zor thaj sastardona savore.

- ²⁰ O Isus dikhla ane pire sikade thaj vaćarda:
"Blagoslovime sen tumen save sen čore,
golese kaj tumaro si o Carstvo e Devleso."
- ²¹ Blagoslovime sen tumen save sen akana bokhale,
golese kaj ka čaljon.
Blagoslovime sen tumen save akana roven,
golese kaj ka asan.
- ²² Blagoslovime sen kana e manuša mrzin tumen,
čhuden tumen, ladžaren tumen
thaj tumaro alav ni manden thaj dičhen tumen sar bilačhen
golese so pačan ane mande, ano Čhavo e manušeso.
- ²³ Radujin tumen ane gova đive thaj čhelen, golese kaj bari si tumari plata ko nebo. Golese kaj gija čerde e prorokurende i lendje paradada.
- ²⁴ Al jao tumendje e barvalendje,
golese so već lijen tumari uteha.
- ²⁵ Jao tumendje save sen akana čale,
golese so ka bokhavon.
Jao tumendje save akana asan,
golese so ka tugujin thaj ka roven.
- ²⁶ Jao tumende kana sa e manuša vaćaren šukar tumendar,
golese kaj gija i lendje paradada vaćarde šukar tare xoxavne pro-rokura!"

Manđen tumare dušmanuren

27 O Isus vadži vaćarda: "Al tumende save šunen man, vaćarav: Manden tumare dušmanuren! Šukar čeren kolende save mrzin tumen!
28 Blagoslovin kolen save den tumen armaja! Molin tumen e Devlese kolende save bilače čeren tumencar. **29** Kolese save čalavol tut pi čham, iri thaj aver čham, kole save mandol tatar o ogrtači, de le te lol i čo gad.
30 De svakone kova so rodol tatar, thaj te khoni khanči lija tatar, ma rode gova te iril tuće. **31** Gova so manden te čeren e manuša tumende, gova i tumen čeren lende!

32 Ako manden samo kolen save tumen manden, savi si tumari hvala? Golese kaj čak i e grešnikura manden kolen save len manden. **33** Thaj ako čeren šukar samo kolende save tumende čeren šukar, savi si tumari hvala? Golese kaj i e grešnikura čeren gija. **34** Thaj ako den zajam kolende savendar adućaren te irin o zajam, savi si tumari hvala? Golese kaj i e grešnikura e grešnikurende den zajam te len palem gaći.

35 Nego, manden tumare dušmanuren thaj čeren lende šukar! Den zajam te ni manden khanči golese. Gija ka avol tumen bari plata thaj ka aven čhave e Najbare Devlese, golese kaj si vov šukar i e nezahvalnonende thaj e bilačende. **36** Golese aven milosrdna sar so si tumaro Dad taro nebo milosrdno."

O Isus sikavol te ma osudi averen

37 O Isus vadži vaćarda: "Ma sudin thaj ni ka aven sudime. Ma osudin thaj ni ka aven osudime. Oprostin thaj ka avol oprostimo tumende. **38** Den thaj ka dol pe tumende. Pobari mera thaj popherdi ka dol pe tumende ane tumare vasta. Golese kaj, save merasa merin, gaći ka iril pe tumende."

39 Thaj o Isus vaćarda lende paramič: "Šaj li o koro e kore te inđarol? Na li solduj ka peren ani rupa? **40** Nijekh sikado naj pobaro tare piro učitelji. Kana ka sikljol sa, ka avol sar piro učitelji.

41 Sose dičhe i treska ane čire phralesi jakh, al o kaš ani čiri jakh ni dičhe? **42** Sar šaj vaćare čire phralease: 'Phrala, ač te ikalav i treska andari čiri jakh', al o kaš ani čiri jakh ni dičhe? Dujemujengo! Ikal angleder o kaš andari čiri jakh, pa ka dičhe te ikale i treska andari čire phralesi jakh."

Kaš thaj leso bijanipe

43 O Isus vadži vaćarda: "Golese kaj naj šukar kaš save bijanol bilačho bijandipe, ni bilačho kaš save bijanol šukar bijandipe. **44** Sa e kašta pindžardon pale lengo bijandipe. Golese kaj i smokve ni čiden pe tare kangre thaj ni e drakha ni čiden pe tari kupina. **45** E šukare manuše isi šukar ano ilo, i gija, lestar ikljol šukar. Thaj bilačho manuš andare piro ilo ikalol bilačipe, golese kaj andaro muj leso ikljol kova sosa si pherdo leso ilo."

E Isuseso sikajipe si šukar temelji

46 O Isus vadži vaćarda: "Sose akharen man: 'Gospode! Gospode!', a ni čeren kova so vaćarav tumende? **47** Ka sikavav tumende save si dži jekh save avol ke mande thaj šunol mingre lafura thaj čerol len. **48** Vov si sar manuš save čerda piro čher. Pa hunda rupa thaj čalada temelji ko bar. Thaj kana avile e paja, avili i bari len pe gova čher thaj naštinev te peravole, golese kaj si leso temelji ko bar. **49** Al kova save šunda a ni čerda, si sar manuš save čerda piro čher ki phuv bizo temelji. Thaj kana avilo o paj, gova čher sigate pelo dži o temelji."

E kapetaneso zuralo pačajipe

¹ Kana vaćarda o Isus sa kava angle manuša, đelo ano foro Kafarnaum. ² Gothe jekhe rimskone kapetano sasa jekh sluga savo sasa nasvalo dži o meripe thaj save but manglja. ³ Kana o kapetano šunda e Isusese, bičhalda leste nesave jevrejskone phurederen te molin le te avol te sastarol lese sluga. ⁴ Kana avile ko Isus, but molisade le vaćarindo: "Vov zaslužil gova te čere lese, ⁵ golese kaj mandol amaro narodo thaj čerda amendē sinagoga."

⁶ Gija, o Isus đelo lencar. Kana ni sesa dur taro čher, bičhalda o kapetano pire amalen te vaćaren lese: "Gospode! Ma čhuv tuće gova pharipe golesa so ka de ane mingro čher, golese kaj me naj sem dostoјno te ave tali mingri streja. ⁷ Golese ni mangljem te avav angle tute kaj naj sem dostoјno. Nego vaćar samo jekh lafi thaj sigate ka sastol mingro manglo sluga. ⁸ Golese kaj i me sem manuš tale nekasno autoritet thaj isi man tale mande vojnikura, pa vaćarav jekhese: 'Dža', thaj vov džal. Vaćarav dujtonese: 'Av', thaj vov avol. Vaćarav mingre slugase: 'Ćer', thaj čerol gova."

⁹ Kana šunda gova o Isus, čudisajlo thaj irisajlo e manušendē save đele pale leste thaj vaćarda lende: "Vaćarav tumendē, njekhe Jevreje vadži ni arakhljem ano Izrael save isi gaći pačajipe." ¹⁰ Tegani kola manuša so sesa bičhalde, irisajle čhere thaj arakhlje e nasvale sluga saste.

O Isus vazdija e čhavore tare mule

¹¹ Na but pale gova, o Isus đelo ano foro savo akhardola Nain. Đele lesa lese sikade thaj pherdo manuša. ¹² Kana avile pašo vudar e foroso, nesave manuša ikalde jekhe terne čhave, savo mulo. Vov sasa jekhoro čhavo jekha dejako, savako rom mulo. Pherdo manuša andaro foro džana lasa te prahon e čhave. ¹³ Kana dikhlja la o Gospod, pelo lese žal laće thaj vaćarda: "Ma rov!"

¹⁴ Tegani avilo paše thaj dolda pe po than kaj sasa pašljardo o mulo čhavo. E manuša save inđarena le ačhile thaj o Isus vaćarda: "Čhavje! Tuće vaćarav, ušti!" ¹⁵ O mulo čhavo bešlo thaj lija te vaćarol, a o Isus dija le lese daće.

¹⁶ Savore darajle thaj hvalisade e Devle vaćarindo: "Baro proroko si maškar amende!" Thaj: "O Dol avilo te pomognil pire manušendē!" ¹⁷ Kava šundilo taro Isus ani sa i Judeja thaj ane sa e pašutne thana.

O Isus thaj o Jovane o Krstitelj

¹⁸ E Jovanese e Krstiteljese sikade vaćarde lese sa kava so o Isus čerda. Tegani akharda o Jovane pire dujen sikaden ¹⁹ thaj bičhalda len ko Gospod te pučen le: "Tu li san gova save obećisada o Dol kaj trubul te avol, il te adućara avere?"

²⁰ Kana avile gola duj manuša ko Isus, phende lese: "O Jovane o Krstitelj bičhalda amen tute te puča tut: 'Tu li san gova save obećisada o Dol kaj trubul te avol, il te adućara avere?'"

²¹ Ane gova sato o Isus sastarda buten taro lengo nasvalipe, tare lengo pharipe thaj tare bilačhe duxura thaj bute koren dija dičhipe. ²² Gija o Isus phenda e Jovanese sikadende: "Džan thaj vaćaren e Jovanese so dikhljen thaj so šunden: e kore dičhen, e bande phiren, e gubava thodon, e kašuće

šunen, e mule ušten taro meripe thaj e čororende vaćarol pe o Lačho Lafi.

²³ Blagoslovimo si kova savo naj sablaznimo paše mande!"

²⁴ Kana đele e Jovanese sikade, o Isus lija te vaćarol taro Jovane e bute manušende: "So ikliljen te dičhen ki pustinja? I trska, savi bandol ki balval? ²⁵ Il so ikliljen te dičhen? Manuše ane barvale fostanura urade? Na! Kola save phiraven barvale fostanura thaj ano šukaripe, bešen ane carska palate. ²⁶ Il so ikliljen te dičhen? Proroko? Va, me phenav tumende, vov si pobut taro proroko. ²⁷ Golese so, o Jovane si manuš kastar si pisimoano Svetu lil:

'Ak, me bičhalav mingre glasniko angle tute,
savo ka pripremil tuće o drom angle tute.'

²⁸ Vaćarav tumende: maškare sa e manuša save sesa bijande tare romnja, ni sasa khoni pobaro taro Jovane. Al i o emcikno ano Carstvo e Devleso pobaro is lestar."

²⁹ Sa e manuša so šunde e Isuse, pa i nesave carincura, pindžarde kaj si e Devleso sikajipe čačukano, golesa so krstisajle e Jovanese krstimasra. ³⁰ Al e fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono čhudije o plan e Devleso savo sasa lendje thaj ni manglje o Jovane te krstil len.

³¹ O Isus vaćarda: "Kasa te uporediv e manušen tari kaja kuštik save si akana džuvde? Sar kaste si von slična? ³² Von si sar čavore save bešen ko drom thaj akharen jekh avere vaćarindoj:

'Bašaldam tumende vesela đilja,
a tumen ni čhelden!

Bašaldam tumende žalosna đilja,
a tumen ni rujen!'

³³ Golese kaj, avilo o Jovane o Krstitelj savo ni xalja mangro thaj ni pijola mol, a tumen vaćaren: 'O beng ane leste!' ³⁴ Aviljem me, o Čhavo e manušeso, savo xav thaj pijav, a tumen vaćaren: 'Dikh, manuš halano thaj mato, amal e carincurengó thaj e grešnikurengó!' ³⁵ Al, sa gola so prihvatisade gova sikajipe, phende kaj si e Devleso mudrost čačukano!"

O Isus šaj te oprostil e grehura

³⁶ Jekh fariseji kaso alav sasa Simon dija vika e Isuse te avol te xal mangro ke leste. O Isus đelo ano čher e farisejeso thaj čhuta pe pašo astali.* ³⁷ Thaj dikh, ane gova foro sasa i džuvli savaće džanglja pe kaj si grešnica. Voj šunda kaj si o Isus pašo astali ano čher e farisejeso, i avili andre thaj anda kučalo miris ko čaro savo sasa taro mermerno bar. ³⁸ Voj ačhili palo Isus thaj rojindoj, peli ke pire koča paše lese pingre thaj lija te thovol len pire jasvencar. Tegani koslja len pire balencar, čumidija lese pingre thaj makhlja len e mirisesa.

³⁹ Kana gova dikhla o farisej savo akharda le, vaćarda ane peste: "Te avol kava manuš proroko, bi džanola ko si kaja džuvli savi dolol le. Vov bi džanola kaj si grešnica!"

⁴⁰ O Isus phenda lese: "Simone! Isi man khanči te vaćarav tuće."

Vov vaćarda: "Učitelju, vaćar!"

⁴¹ O Isus vaćarda: "Duj džene sesa dužna jekhe manušese. Jekh sasa dužno panšel srebrenjakura a o dujto pinda. ⁴² Kana len naj sasa te irin,

* ^{7,36} Sasa običaj kana e murša džana ke gasave večere, dok xana bešenasa pašljindoj pašo astali.

kova manuš oprostisada soldujenđe. Vaćar, tare kala duj savo ka mandol le pobut?"

⁴³ O Simon vaćarda lese: "Pa bi phenava kolese kas sasa pobaro dugo." A o Isus vaćarda lese: "Gija si, šukar vaćardan."

⁴⁴ Tegani irisajlo o Isus premali džuvli thaj vaćarda e Simonese: "Dičhe li kala džuvlja? Me aviljem ane čiro čher thaj paj ni andan mingre pingrendē, al voj pire jasvencar thoda len thaj pire balencar koslja len. ⁴⁵ Ni čumidipe ni dijan man, al voj sar aviljem, ni ačhili te čumidol mingre pingre. ⁴⁶ Uljesa ni makhljan mingro šoro, al voj mirisesa makhlja mingre pingre. ⁴⁷ Golese vaćarav tuće: 'Baro manglipe sikada mande, golese so si laće oprostime but bare grehura. Al kase zala oprostime, sikavol zala manglipe.'

⁴⁸ A laće vaćarda: "Oprostime si čire grehura."

⁴⁹ Tegani ane peste lije te vaćaren kola so sesa lesa pašo astali: "Ko si kava savo šaj oprostil e grehura?"

⁵⁰ Al o Isus vaćarda e džuvljaje: "Čiro pačajipe spasisada tut. Dža ano mir!"

8

Džuvlja save sledina e Isuse

¹ Pale gova o Isus đelo ane forura thaj ane gava. Sikada thaj vaćarda taro Lačho Lafi taro Carstvo e Devleso. Lesa đele e dešduj sikade ² thaj nesave džuvlja save sesa sastarde tare benga thaj nasvalipe: i Marija (savi akhardola Magdalena, kastar iklide efta bilače duxura), ³ thaj i Jovana (romni e Huzosi savo sasa upravitelji ko Irod) thaj i Suzana thaj avera but džuvlja save kandije pumare parencar e Isuse thaj lese sikaden.

O Isus vaćarol taro manuš savo čhudol o seme ki phuv

⁴ Kana čidije pe but manuša tare sa e forura thaj avile pašo Isus, vov vaćarda lende paramič: ⁵ "Iklilo o manuš savo čhudola o seme pi phuv. Thaj kana sejisada, nesavo seme pelo po drom. Gothe uštade le e manuša thaj e čiriklja sa xalje le. ⁶ Nesavo seme pelo pe bara. Barilo thaj šučilo, golese kaj naj sasa paj ani phuv. ⁷ Thaj nesavo seme pelo pe kangre. O seme barilo e kangrencar thaj e kangre tasade le. ⁸ Thaj nesavo seme pelo pi šukar phuv. Barilo thaj anda šel droma pobut." Kana vaćarda kava, dija vika: "Kas isi kana te šunol, nek šunol."

E manuša si sar lačhi thaj bilači phuv

⁹ E Isusesecikade pučlje le: "Vaćar amendje so značil kaja paramič?"

¹⁰ Vov vaćarda: "O Dol tumenđe dija te džanen o garajipe tare leso Carstvo, al averendje vaćarav ane paramiča, te pherdol okova so ačholano Svetu lil:

'Ka dičhen,
al ni ka shvatin;
ka šunen,
al ni ka haljaren.'

¹¹ Kaja paramič phenol kava: O seme si o Lafi e Devleso. ¹² O seme savo pelo po drom si manuša save šunen o Lafi e Devleso thaj avol o beng, lol o Lafi andaro lengo ilo, te ma pačan thaj te ni aven spasime. ¹³ O seme savo pelo pe bara gola si manuša save šunen radosno thaj len o Lafi sar

luluđa saven naj koreno. Zala vreme pačan, a kana avol o vreme tare iskušenjura, tegani prestanin te pačan. ¹⁴ A o seme savo si ane kangre gola si kola manuša save šunen o Lačho Lafi, al o pharipe, o barvalipe thaj o guglipe kale svetoso tasavol len thaj ni den šukar bijandipe. ¹⁵ A o seme savo si ki šukar phuv gola si manuša save šunen o Lafi thaj gova Lafi ićaren ano šukar thaj iskreno ilo, sa dži kaj ni anen šukar bijandipe.”

Savo šunol e Isuseso sikajipe ka barol lesu duxovno džanglipe

¹⁶ “Khoni ni phabarol i svetiljka te bi učharola la e čaresa il te bi čhvula talo than e sojimaso. Čhuvol la ke svetiljkako than te šaj okola save den andre, dičhen o svetlo. ¹⁷ Sa so si garado ka avol pučardo thaj so si čerdo garandoj ka ikljol ko dičhipe. ¹⁸ Golese pazin sar šunen. Golese so, kas isi, ka dol pe lese, a kas naj, ka lol pe lestar i kova zala so dol godi kaj isi le.”

E Isusesi čačukani familija

¹⁹ Avile e Isusesi dej thaj lese phrala thaj naštine tare but manuša te vaćaren lesa. ²⁰ Thaj khoni vaćarda e Isuseso: “Ćiri dej thaj cire phrala ačhen avri thaj manden te dičhen tut.”

²¹ Al vov vaćarda lende: “Mingri dej thaj mingre phrala si kola save šunen o Lafi e Devleso thaj ićaren le.”

O Isus vaćarol e balvaljače te ačhol

²² Jekh đive o Isus phenda pire sikadendje: “Te nakha ki aver rig e jezerosi.” Dije ano čamco thaj đele. ²³ Thaj kana pojdisade, o Isus zasuta. Tegani uštili bari balval, o čamco lija te pherdol paj thaj but darajle so sesa ano baro opasnost.

²⁴ E sikade avile pašo Isus thaj lije te den vika: “Gospode! Gospode! Ka tasiva!”

Vov uštilo thaj zapovedisada e balvaljače thaj e bare pajese te ačhen, thaj von ačhile thaj pale gova khanči ni šundilo. ²⁵ A o Isus pučlja len: “Kaj tumaro pačajipe?”

A e sikade darajle thaj čudisajle, pučindoj jekh averese: “Savo si kava so e balvaljenđe thaj e pajese zapovedil te ačhen thaj von šunen le?”

O Isus ikalol e melale duxura taro manuš

²⁶ Tegani resle paši Gerasinsko phuv savi si ki aver rig tari Galileja.

²⁷ Kana iklilo o Isus taro čamco, avilo paše leste andaro foro jekh manuš ane kaste sesa benga. But berša sasa nango thaj ni bešlo ano čher, nego bešlo ke limora.

²⁸ Kana dikhla e Isuse, dija vika thaj pelo ke pe koča angle leste. Tare sa o glaso dija vika: “So mande mandar, Isuse, Čhaveja embare Devleso? Moliv tut, ma muči man!” ²⁹ Golese so o Isus već zapovedisada e bilache duxose te ikljol andare kava manuš. Angleder, e manuša phandena le ane sindira thaj aračhena le. Al vov čhinola e sindira thaj o beng inđarola le ani pustinja.

³⁰ O Isus pučlja le: “Sar si čiro alav?”

Vov phenda: “Legija,” golese kaj but benga sesa ane leste. ³¹ Thaj e benga molisade e Isuse te ma bičhalol len ano bezdan.

³² Paše gothar sasa jekh brego kaj sesa pherdo bale save čarona. E benga molisade e Isuse te mučhol len te džan ane gola bale. Thaj o Isus mukhlja

len te džan. ³³ Tegani iklile e benga andare kova manuš thaj đele ane bale. Thaj e bale lije te prasten taro brego ano jezero thaj tasile.

³⁴ Kana e manuša save arakhlje e balen, dikhle so sasa, našle thaj đele te vaćaren tare gova ano foro thaj ane gava. ³⁵ Tegani e manuša iklile te dičhen so sasa. Kana avile pašo Isus, arakhlje e manuše kastar iklile e benga, sar bešol urado paše Isusese pingre thaj si gođaver. Thaj von darajle. ³⁶ Kola save gova dikhle, vaćarde averende sar o Isus sastarda e manuše ane kaste sesa e benga. ³⁷ Tegani sa e manuša tari Gerasinsko phuv molisade e Isuse te džal lendar, golese kaj but darajle. O Isus dija ano čamco thaj irisajlo palal ani Galileja.

³⁸ O manuš kastar o Isus ikalda e benden molisada e Isuse te džal lesa, al o Isus mukhlja le vaćarindo: ³⁹ "Iri tut ane čiro čher thaj vaćar sa so čerda tuće o Dol." Gija o manuš đelo thaj vaćarda maškar o foro so čerda lese o Isus.

O Isus sastarol e džuvlja thaj vazdol e čhejora tare mule

⁴⁰ Kana irisajlo o Isus tari aver rig e jezerosi, e manuša sesa baxtale kana dikhle le, golese kaj savore adjućarde le. ⁴¹ Thaj dikh, jekh manuš kaso alav sasa Jair, o šorutno e sinagogako, avilo thaj pelo ke koča anglo Isus thaj molisada le te avol ane lesu čher, ⁴² golese kaj sasa le jekhori čhej tare dešduj berš thaj voj sasa dži o meripe.

Kana pojdisada o Isus e Jairesa ane lesu čher, čicidije le e manuša. ⁴³ Thaj maškare manuša sasa jekh nasvali džuvli tare rateso thavdipe već dešduj berš. I džuvli sa piro barvalipe so sasa la, dija ke lekara, al nijekh naštine te sastarol la. ⁴⁴ Voj avili od palal e Isusese thaj dolda le taro teluno kotor taro fostano thaj tare jekh drom ačhada la lako ratvalipe.

⁴⁵ O Isus pučlja: "Ko dolda pe gova pe mande?"

Dži jekh lendar phende kaj naj von, vaćarda o Petar [thaj kola save sesa lesa]: "Gospode! But manuša si paše tute thaj čićiden tut [a tu puče: 'Ko dolda pe gova pe mande?']."

⁴⁶ Al o Isus vaćarda: "Khoni dolda pe pe mande, golese kaj osetisadem zor kaj iklili mandar."

⁴⁷ Kana dikhla i džuvli kaj našti garadol, avili darandoj, peli ke pire koča angle leste thaj vaćarda angle sa e manuša sose dolda pe pe leste thaj sar tare jekh drom sastili. ⁴⁸ O Isus vaćarda lače: "Mingri čhej! Čiro pačajipe sastarda tut. Dža ano mir!"

⁴⁹ Dok o Isus vaćarda e džuvljače, avilo jekh andaro čher e Jaireso, e šorutno e sinagogako, thaj vaćarda lese: "Jaire, muli čiri čhej. Ma muči e učitelje."

⁵⁰ Kana šunda gova o Isus, vaćarda lese: "Ma dara! Samo pača thaj voj ka uštol."

⁵¹ Kana o Isus avilo ano čher, ni dija khoni te džal andre, sem o Petar, o Jovane thaj o Jakov, e čhejorako dad thaj i dej. ⁵² Savore ruje andaro vođi pale late thaj o Isus vaćarda: "Ma roven. Ni muli, nego sovol."

⁵³ Al von asaje e Isusese golese kaj džanglje so muli. ⁵⁴ Vov dolda e čhejora taro va thaj dija vika vaćarindo: "Čhejorije, ušti!" ⁵⁵ Tare jekh drom irisajlo lako duxo thaj voj sigate uštili. O Isus naredisada lendje te den la te xal. ⁵⁶ Thaj lako dad thaj laći dej sesa začudime. Al vov zapovedisada lendje khanikase te ma vaćaren so sasa.

9*O Isus bičhalol e dešudujen apostoluren*

¹ O Isus dija vika e apostoluren thaj dija len zor thaj vlast pe sa e benga thaj te sastaren taro nasvalipe. ² Thaj bičhalda len te vaćaren taro Carstvo e Devleso thaj te sastaren e nasvalen. ³ Thaj vaćarda lendje: "Khanči ma len dromese, ni rovli, ni trasta, ni so te xan, ni pare thaj te ma avol tumen po duj fostanura. ⁴ Kana džan ane nesavo than, bešen an jekh cher, dži kaj ni pojdin an aver than." * ⁵ Te ni manglje tumen ane gova than, ikljen gothar thaj tresin o praho tar tumare pingre,† sar svedočanstvo so ni lije o Lafi e Devleso."

⁶ Thaj e sikade đele taro than ko than thaj vaćarde o Lačho Lafi thaj sastarde e manušen ke sa e thana.

O Irod si zbunimo kolestar so šunda taro Isus

⁷ Thaj kana šunda o Irod o vladari,‡ taro sa so o Isus čerda, sasa vadži ano čudo golese kaj nesave vaćarde kaj o Jovane o Krstitelj uštito tare mule. ⁸ Avera vaćarde kaj sikadilo ki phuv o Ilijia, a nesave vaćarde kaj uštito tare mule nesavo proroko taro purano vreme.

⁹ Thaj vaćarda o Irod: "E Jovaneso šoro me čhindem, a savo si akana kava kastar gasave čudura šunav?" Thaj manglja te dičhol e Isuse.

O Isus parvarol pobut tare pandž milje murša

¹⁰ Kana irisajle e apostolura, vaćarde e Isusesa sa so čerde. O Isus thaj lese sikade đele pašo foro savo akhardol Vitsaida te šaj aven zala korkore.

¹¹ Al but manuša šunde kaj đelo o Isus thaj lije te džan pale leste. O Isus phenda lendje kaj šukar avile. Thaj lija te vaćarol lendje taro Carstvo e Devleso thaj sastarda e nasvalen. ¹² Kana lija o đive te načhol, avile e dešuduj apostolura pašo Isus thaj vaćarde: "Te mukha e manušen? Nek džan ane pašutne gava thaj ane thana kaj šaj te aračhen khanči xamase thaj kaj šaj te soven, golese kaj sam ko than kaj naj khanči."

¹³ A o Isus vaćarda lendje: "Den len tumen te xan."

Thaj von vaćarde lese: "Amen isi samo pandž mangre thaj duj mačhe. Amen li te dža te čina sa kale manušende te xan?" ¹⁴ A gothe sesa paše pandž milje murša. §

A o Isus vaćarda pe sikadendje: "Čhuven len te bešen po pinda džene."

¹⁵ Thaj čerde gija thaj bešljarde len savoren. ¹⁶ O Isus lija gola pandž mangre thaj gole dujen mačhen, dikhlaano nebo, blagoslovisada len thaj phaglja e mangre thaj dija ke sikade te den e manušen. ¹⁷ Thaj xalje thaj čalile savore thaj čidije dešuduj korpe okolestar so ačhilo so xalje e manuša.

O Petar dikhla thaj vaćarda kaj si o Isus o Hrist

¹⁸ Jekh đive, kana o Isus molisajlo korkoro thaj lesa sesa lese dešuduj sikade. Vov pučlja len: "So vaćaren e manuša, ko sem me?"

* **9,4** Trubul te aven zadovoljna xamase so den len gothe e manuša; ni smin te roden khanči bolje sojmase. Al, šaj džan ke avera čhera kaj ka vaćaren o Lačho lafi. † **9,5** Gova si ani tradicija e Jevrejende. Znako pašo baro odbipe, golesa sikade kaj ni manglje ni i prašina tar gova foro pe lende pingre ‡ **9,7** Irod o vladari "tetrarh" kate vaćarol pe taro Irod Antipa savo sasa vladari jekh tare štar kotora taro Izrael. § **9,14** Gothe sesa pandž milje (5.000) murša, e džuvlja em e čhavore ni dinglje pe.

19 A e sikade vaćarde lese: "Nesave manuša vaćaren kaj san o Jovane o Krstitelj, a avera kaj san o Ilija o proroko, a nesave vaćaren kaj san jekh tare purane prorokura savo uštalo tare mule."

20 A o Isus pučlja len: "A tumen so phenen, ko sem me?"

A o Petar vaćarda: "Tu san o Hrist, bičhaldo taro Dol."

O Isus vaćarol tare piro meripe

21 A o Isus vaćarda e sikadendje te ma vaćaren khanikase kaj si vov o Hrist. **22** Thaj phenda: "Golese so me, o Čavo e manušeso, trubul te avav but mučimo thaj e phuredera, e šorutne sveštenikura thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono," ka čhuden ma thaj ka mudaren ma thaj trito đive me ka uštav."

So trubul manuš te čerol te šaj avol e Isuseso sikado

23 A o Isus savorenđe vaćarda: "Ko mandol te džal pale mande nek ačhavol korkoro pes thaj nek lol o krsto[†] piro svako đive thaj nek džal pale mande. **24** Golese ko mandol po džuvdipe te aračhol, ka hasarol le, a ko hasarol po džuvdipe paše mande vov ka aračhol le. **25** Thaj savo šukaripe ka avol e manuše ako sa o sveto dobil, a pes hasarol il pese bilačhe čerol?[‡] **26** Golese ko ladžal mandar thaj tare me lafura lestar i me, o Čavo e manušeso, ka ladžav kana ka avav ani slava mingri savi si slava me Dadesi thaj e svetone melekurendi. **27** Čače vaćarav tumendje, nesave tumendar save sen kate ni ka meren dok ni dičhen o Carstvo e Devleso."

O Mojsije thaj o Ilija sikadile e Isuseso

28 Thaj kana nakhle ohto đive pale gova, o Isus lija e Petre e Jovane thaj e Jakove thaj iklilo ko brego te molil pe e Devlese. **29** Thaj kana molisajlo lesu muj čerdilo averčhande thaj lese šeja čerdile parne thaj sjajna. **30** Thaj dikh, tari jekh drom iklile duj manuša thaj lije te vaćaren e Isusesa. Gola sesa o Mojsije thaj o Ilija. **31** Sikadile ani slava[§] thaj vaćarde tare lesu meripe* savo trubuja te avol ano Jerusalim.

32 A o Petar thaj kala so sesa lesa von zasute, čim džungadile dikhlije e Isuse ani slava thaj duje manušen sar lesa ačhen. **33** Thaj kana lije te crden pe o Mojsije em o Ilija taro Isus, o Petar phenda e Isuseso: "Gospode! Šukar kaj sam kate thaj te čera trin senice: Jekh tuće, jekh e Mojsijase thaj jekh e Ilijase." Ni džanglja so te vaćarol. **34** A dok vov gova vaćarda avilo o oblako thaj von darajle kana učharda len o oblako.

35 Thaj šunde glaso andare oblakura savo vaćarda: "Kava si mingro manglo čhavo save me birisadem, le mangav te šunen." **36** Thaj kana

* **9,22** E starešine, e šorutne sveštenikura thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono zajedno prestavisade sa e Jevrejende vođen. † **9,23** Manuš savo sasa već osudimo te merol raspimo, iđarola bi o upruno kotor taro krsto dži ko than kaj ka mudaren le. Kale vaćarimasa, o Isus manglja te phenol: 1. te mangljam te ava lese sikade, mora odrekni amen tare amare želje ke kaja phuv, thaj mora te ava spremna te šuna e Isuse; ili 2. kaj trubul te ava spremna svako đive te trpi i te mera golese so sam lese sikade; ili 3. solduj uprune opcije (rečenice). ‡ **9,25** Ano original ačhol: "So o manuš ka postignil ako prelol sa i phuv a hasarol thaj upropastil pes?" § **9,31** il sjaj

* **9,31** Lafi savo si kate irime ki romani čhib si meripe, a ki grčko čhib si Izlazak (Iklipe). Ano Purano savez "Iklipe" odnosil pe po putaripe (oslobodipe) e Izraelsko narodo taro egipatsko phanglipse. E Hristeso meripe ko krsto si "Iklipe", a gova si, delo taro okupljenje, savesa o Dol ikalol e manušen taro phanglipse tare grehura.

šundilo o glaso, e sikade dikhle e Isuse korkore. Thaj von khanči ni vaćarde khanikase tar gova so dikhle.

O Isus ikalol e bilačhe duxo taro čhavo

³⁷ A thearinto đive o Isus em lese sikade kana ulile taro brego, but manuša avile ko Isus. ³⁸ Thaj dikh, tare but manuša akharda le jekh: "Učitelju! Moliv tut dikh pe mo čhavo golese kaj si jekhoro." ³⁹ Thaj dikh, dolda le o bilačho duxo thaj tari jekh drom lija te dol vika thaj te ikljol lestar i spuma taro muj thaj o duxo ni ačhavol le thaj sa malaksil le.

⁴⁰ "Molisadem čire sikaden te ikalen e bilačhe duxo, a von naštine."

⁴¹ O Isus vaćarda lende: "O, bipačaće thaj bilačhe manušalen![†] Tumencar sem sa kava vreme, a tumen vadži ni pačan, pučav man vadži kozom trubul te trpiv tumen. An će čhave akari!" ⁴² A dok avola o čhavoro premal leste o bilačho duxo perada e čhave ki phuv ane grčura thaj lija te tresil le. A o Isus phenda e bendese te ikljol thaj sastarda e čhave thaj dija le lese dадесе. ⁴³ Savore sesa divime e Devlese zuralimasa. Thaj savore divisajle sa okolese so o Isus čerola, a o Isus vaćarda pe sikadende:

⁴⁴ "Šukar šunen e lafura kala: Me, o Čhavo e manušeso, trubul te avav dindo ane vasta e manušenđe." ⁴⁵ A e sikade ni haljarde kala lafura, golese kaj sasa lendar garado te našti haljaren thaj darajle te pučen le kale lafese.

E ponizna si embare ane Devlese jakha

⁴⁶ Thaj e sikade lije te vaćaren maškar pumende ko si lendar embaro.

⁴⁷ A o Isus džanglja so si ane lende ile, vov lija e čhavore čhuta le angle peste, ⁴⁸ thaj o Isus vaćarda lende: "Savo primil kale čhavore ane mingro alav, man primil thaj ko man primil, primil me Dade savo bičhalda man, golese ko si maškare tumende emcikno, le o Dol dičhol embare."

Ko naj protiv tumende tumencar si

⁴⁹ A o Jovane vaćarda e Isusese: "Gospode! Dikhlijam jekhe sar će alavesa tradol e benden thaj amen vaćardam lese te ma čerol gova, golese kaj ni džal amencar pale tute." ⁵⁰ Thaj o Isus vaćarda lese: "Mučhen le, golese ko naj protiv tumende tumencar si."

E samarijancura ni manglige e Isuse

⁵¹ Thaj kana sesa paše e divesa te iril pe ko nebo, o Isus pojdisada ano Jerusalim. ⁵² Thaj bičhalda glasnikuren angle peste thaj von đele thaj dije ano gav ani Samarija te lačharen lese kaj te sovol. ⁵³ Thaj ni manglige le gothe e manuša, golese kaj dikhle kaj džal ano Jerusalim.[‡] ⁵⁴ Kana dikhle e sikade lese o Jakov thaj o Jovane pučlje e Isuse: "Gospode! Mandje li te phena te uljol i jag taro nebo thaj sa te phabarol len [sar so gova čerda o Ilija]?" ⁵⁵ A o Isus irisajlo thaj dija vika pe lende. [Phenda: "Ni džanen tar savo duxo sen. ⁵⁶ Golese kaj me o Čhavo e manušeso ni aviljem te mudarav e manušengvo džuvdipe nego te spasiv."] Thaj đele ane aver gav.

O Isus mandol sa te mukha thaj te dža lese dromesa

⁵⁷ A sar đele dromesa nesavo manuš vaćarda e Isuse: "Me ka džav tusa kaj tu dža."

[†] 9,41 manušalen Ano original ačhol: "generacija" ili "naraštaj". [‡] 9,53 E Samarijancura em e Jevreja ni manglige pe maškar peste. Golese e Samarijancura ni manglige te pomognin e Isuse pe leso džajipe ano Jerusalim, glavno foro e Jevrejengo

58 Thaj o Isus vaćarda: "E lisicen isi jazbina thaj e čirikljen isi len gnezdura, a me, o Čavo e manušeso, naj man kaj mo šoro te pašljarav."§

59 A o Isus avere manuševo vaćarda: "Phir pale mande."

A o manuš vaćarda: "Gospode! Muk ma angleder te džav te prahov me dade."*

60 A o Isus vaćarda lese: "Ačhav e mule, nek prahon pe mulen,† a tu ajde vačar taro Carstvo e Devleso."

61 A aver vaćarda: "Gospode! Me ka džav pale tute, al muk ma te džav te oprostiv man mingre čherutnencar."

62 A o Isus vaćarda lese: "Ni jekh naj pogodno pašo Carstvo e Devleso savo čhuvol po va ko plugo te oril, a dičhol palal."‡

10

O Isus bičhalol eftavardeš thaj dujen sikaden te navestin o Carstvo e Devleso

1 A pale gova odredisada o Gospod averen eftavardeš thaj dujen (72) sikaden* thaj bičhalda len duj po duj te džan angle leste ane sa e forura thaj ane thana kaj manglja te džal. **2** A o Isus vaćarda lende: "O čidipe† si baro a e bućarne si zala, golese tumen molin e gospodare taro čidipe te bičhalol e bućarnen ke po čidipe.‡ **3** Džan, ak bičhalav tumen sar terne bakren maškare ruva. **4** Ma indaren kese parencar ni traste ni sandale thaj dok phiren ma ačhen te vaćaren ko drom khanikasa te ma hasaren tumaro vreme.

5 Kana den an nesavo čher angleder vaćaren: 'Mir ane kava čher.' **6** Ako gola so bešen ano čher manden o mir, o mir ka avol pe lende, ako ni manden ka iril pe tumende tumaro mir. **7** Kana džan an nesavo čher, ma taro gova čher džan ke aver. Ačhen ke gova čher thaj xan thaj pijen so isi len, golese kaj o bućarno dostoјno si pe plataće. **8** Kana den ane nesavo foro thaj gothe manden tumen, xan so anen angle tumende. **9** Sastaren e nasvalen save si ane gova foro thaj vaćaren lende: 'Kava sikavol tumende kaj si o Carstvo e Devleso paše.' **10** A kana džan ano nesavo foro thaj ni manden tumen gothe, ikljen ko drom lengo thaj vaćaren: **11** 'Thaj o praho tare tumaro foro savo si pe amende kosa amendar sar znako kaj o Dol ka sudil tumende.'§ Al te džanen paše avilo tumende o Carstvo e Devleso.'

§ 9,58 O Isus iril e vaćrimasa te sikavol e manuše sar si gova kana si leso sikado. O Isus phenol lese golesa te gova manuš džala pale leste, šaj gova manuš ni ka avol le čher. * **9,59** Naj jasno dal o dad gole manušeso mulo thaj vov sigate ka prahol le il mandol o manuš nesavo po baro vreme te ačhol dži kaj lesi dad ni merol pa tegani te prahol le. Poenta si ane gova kaj o manuš mandol khanči te čerol angleder so džal palo Isus. † **9,60** O Isus baš gija ni dol godi kaj e mule ka prahon averen mulen. O značenje paše "mule" šaj avol: 1. Gova si metafora paše kola save sigate ka meren; ili 2. Gola si kola save ni džanen pašo Isus thaj duxovno si mule. Akate si poenta kaj o sikad nisose ni smil te ačhavole golestare te džal palo Isus. ‡ **9,62** Khoni ni dičhol palal kana oril i phuv našti vodil o plugo kaj trubul te džal. Gova manuš trubul lesi dičhipe te avol anglat te bi lačhe orila i phuvSo bi vačharasa manuš savo džal e Devlesa našti iril pe palal an po džuvdipe savo sasa le ano sveto. * **10,1** Ane nesave grčka rukopisura ačhol: "eftavardešen" (thaj ano stiho 10:17) † **10,2** gadikane "žetva" ‡ **10,2** O Isus podrazumil kaj isi but manuša save si spremna te den ane Devleso Carstvo, al naj but sikade te pomožin em te sikaven e manušen. **§ 10,11** Gova si simbolično bući savasa sikadol pe kaj čhuden e manušen tare gova foro; il: "Gija, sar tumen so čhudijen amen, thaj o Dol gija čhudol tumen."

12 Vaćarav tumende kaj e Sodomaće* ka avol po lokho ko đive e Sudoso nego gole manušende tar gova foro!"

Kazne e bipokajime forurenđe

13 "Pharo tumende, manušalen taro Horazin! Pharo tumende, manušalen tari Vitsaida! Golese te bi čerdona e čudura ano foro Tir thaj ano foro Sidon† sar tumende so čerdile, dumutane bi pokajina pe thaj bi bešena urade ano dorikalo čaršafi thaj ano praho.‡ 14 A e manušende taro Tir thaj e manušende taro Sidon ka avol poločhe ko sudo nego tumende. **15** A tumen manušalen taro Kafarnaum! Dži o nebo li ka ušten? Ka peren dži ko than kaj si e mule – Had."

16 Thaj vaćarda pe sikadende: "Ko tumen šunol, man šunol thaj ko tumen čhudol, man čhudol. Ko čhudol man, čhudol e Devle savo bičhalda man."

O Isus sikavol e sikaden so si emvažno

17 Kana irisajle kola eftavardeš thaj duj sikade radosno vaćarde e Isusese: "Gospode, e benga pokorisajle amendje ke čiro alav."§

18 A o Isus vaćarda lendje: "Me dikhlem e Satana sar pelo taro nebo sar munja.* **19** Ak dijem tumen zor te ačhen pe sapa thaj pe škorpije† thaj pe sa o vlast e dušmaneso‡ thaj khanči ni ka avol tumende. **20** A golese tumen ma aven radosna so e duxura pokorin pe tumende, nego aven radosna so si tumare alava pisime ko lili e Devleso ano nebo."

Blagoslovime si sa okola save prihvatim e Isuseso lafi

21 Ane gova sato o Isus pherdilo radost ano Sveto Duxo thaj phenda: "Hvaliv tut, Dade, Gospode e phuvako thaj e neboso, so garadan čo čaćipe tare but džangle thaj tare razumna a vaćardan e ciknendje.§ Va, Dade, golese kaj si gova čiri volja."

22 Thaj irisajlo o Isus ke pe sikade thaj vaćarda: "Sa mande dija o Dad mingro thaj khoni ni džanol ko si o Čavo sem o Dad, ni ko si o Dad sem o Čavo thaj okola kase o Čavo mandol te vaćarol.*"

23 Thaj irisajlo e sikadende kana sesa korkore thaj vaćarda lendje: "Blagoslovime si e jakha so dičhen so tumen dičen. **24** Golese vaćarav tumende kaj but prorokura thaj carura manglje te dičhen man thaj ni dikhle thaj manglje te šunen man thaj ni šunde."

* **10,12** O Dol uništisada e sumporne jagasa e manušen ano foro Sodoma golese so sesa bilače (dikh 1. Mojs 19,24–28). † **10,13** Horazin! Pharo tumende, manušalen tari Vitsaida! Golese te bi čerdona e čudura ano foro Tir thaj ano foro Sidon Manuša save bešle ano Horazin thaj ani Vitsaida si Jevreja pa trubuje te adućaren e Mesija. Manuša save bešle ano Tir thaj ano Sidon naj Jevreja gija da von ne bi adućarena kaj ka avol o Mesija. Okova so o Isus kate vaćarol kaj čak i okola so naj Jevreja trubul te pindžaren kaj si vov o Mesija golese so čerda sa gola čudura. ‡ **10,13** An goja kultura, e manuša bi phiravena šeja čerde taro dorikalo čaršafi, savo našti phiravol pe thaj naj udobno, thaj bi bešena ano praho, te bi sikavena kaj lende žal so grešisade anglo Dol. § **10,17** Kate o "alav" odnosil pe ke Isuseso moć em autoritet. * **10,18** O Isus koristil kaja paramič te bi uporedila sar o Dol pobedisada e Satana, dži kaj lese 72 sikade propovedisade ane forura, odnosno Satana pelo taro nebo sar i munja savi čalavol premali phuv. † **10,19** Verovatno si e sapa thaj e škorpionura metafora za ke bilače duxura. ‡ **10,19** O Dušmano si o Satana. § **10,21** Kava odnosil pe pe kola save naj len but sikajipe, al si spremna te prihvatim e Isuseso sikajipe sar so e cikne čhavore save si spremna te šunen kolen ane kaste pačan. * **10,22** Vlast, autoritet, zor, čaćipe, thaj aver.

O Isus sikavol taro džuvdipe bizo meripe

25 Thaj uštijo jekh tare učitelja taro Mojsijaso zakono te iskušil e Isuse thaj pućja le: "Učitelju! So trubul te čerav te avol ma džuvdipe bizo meripe?"

26 A o Isus vaćarda lese: "So si pisimo ane Mojsijaso zakono? Sar tu gova haljare?"

27 A vov phenda e Isusese: "Mang e Gospod čire Devle sa čire ilesa, sa čire dušasa thaj sa čire zorasa thaj sa čire godasa thaj mang čire pašutne sar korkore tut."

28 A o Isus vaćarda lese: "Šukar vaćardan. Čher gova thaj ka avol tut džuvdipe bizo meripe."

29 A o učitelji taro zakon manglia te opravdil pe, pa pučija e Isuse: "Ko si mo pašutno?"[†]

30 A o Isus vaćarda lese: "Jekh manuš ulilo taro Jerusalim ano foro savo akhardol Jerihon thaj dolde le e čora, save uljarde lese šeja thaj marde le. Đele pese thaj ačhade le opaš mule pašo drom."

31 Thaj slučajno gole dromesa nakhlo nesavo jevrejsko svešteniko thaj dikhla le em crdi ja pe lestar ki aver rig thaj nakhlo. **32** Gija thaj o levito e sveštenikoso sluga kana avilo ke gova than avilo paše, dikhla le thaj nakhlo. **33** A nesavo Samarijanco[‡] avilo paše leste, dikhla le pa pelo lese žal. **34** Thaj avilo koslja e manušese rane[§] uljesa thaj moljasa thaj paćarda len, čhuta le ke po her thaj indarda le ani mehana thaj dikhla pe leste. **35** Thaj theara đive kana lija te džal ikalda duj srebrenjakura* dija ko manuš kasi sasa i mehana thaj phenda lese: 'Dikh pe leste thaj te trošisadan po but me ka počinav kana ka irima.'

36 "So den gođi akana?" Pučija o Isus. "Tare kala trin džene ko sikadilo e manušese save dolde le e čora, sar em pašutno?"

37 A o učitelji e zakoneso phenda lese: "Okova savo čerda milosrđe."

A o Isus vaćarda lese: "Dža thaj tu čer gija."

E Isuseso lafi trubul te avol amendě ko angluno than

38 A kana đele pre malo Jerusalim, o Isus thaj lese sikade avile ane jekh gav, a jekh džuvli, akhardola Marta, dija len vika ane po čher. **39** Thaj la sasa phen savi akhardola Marija, savi bešli paše pingre e Isusese thaj šunda lesa vaćaripe. **40** A i Marta dikhla po but ani bući em sar emlače te kandol le, avili pašo Isus thaj vaćarda lese: "Gospode! Šukar li si kava so mi phen ačhada man korkora te kandav tut? Vaćar laće te pomožil ma."

41 A o Isus vaćarda laće: "Marto! Marto! Sikiri tut thaj trudi tut butese.

42 A samo jekh trubul. I Marija či phen birisada kova so si po šukar, te šunol mo lafi savo ni ka lol pe latar."

[†] **10,29** Kava manuš manglia te džanol kas trubul te mandol, avere lafurencar: "Kas trubul te dikhav pašutne thaj te mangav sar korkore man?" [‡] **10,33** Samarijanco E Samarijancura sesa e jevrejende potomkura save lije pe avere narodosa. Von ni slavisade e Devle ko Jerusalim sar e Jevreja so čerde. E Jevreja sesa holjame pe Samarijancura thaj ni pačaje kaj e Samarijancura sesa e Devleso narodo. [§] **10,34** i mol koristisade te čistin e rane, a o ulje verovatno koristisade te sprečil pe infekcija. ^{*} **10,35** Ko original ačhol: duj dinara save si duj dnevnicice.

11

O Isus sikavol pe sikaden sar te molin pe

¹ Kana o Isus molisajlo thaj kana ačhilo e molitvasa, jekh tare lese sikade vaćarda lese: "Gospode, sikav amen te moli amen, sar o Jovane o Krstitelj so sikada pire sikaden."

² O Isus vaćarda lendē: "Kana molin tumen, vaćaren:
'Dade [amareja ko nebo],

te svetil pe čo alav,*

te avol čo carstvo,[†]

[te avol čiro manglipre

ki phuv sar ko nebol!]

³ Xamase so trubul amen
de amen svako dīve,

⁴ thaj oprosti amare grehura,
sar amen so oprosti

okolende so čeren grehura premal amende!

Thaj ikal amen taro bilačhipe.'"

⁵ Thaj o Isus vaćarda: "Den godi sar bi avola kana bi khoni tumendar džala ke po amal ki opaš i rat thaj te rodol mangro lestar thaj te vaćaren lese: 'Amala, dema trin mangre, pa ka iriv tuće. ⁶ Golese kaj avilo taro drom mo amal ke mande thaj naj so te čhuvav angle leste.' ⁷ A vov andral te phenol: 'Ačhav ma ko miro! Mingro vudar si phanglo thaj me čhave si mancar ano than e pašljimaso thaj našti uštar te dav tut!' ⁸ Vaćarav tumende: Ako ni uštito golese kaj si leso amal, ka uštol te dol le golese so si uporno thaj ka dol le kober trubul le."‡

⁹ Vaćarav tumende: "Manden thaj ka dol pe tumende! Roden thaj ka aračhen! Maren thaj ka putavol tumende! ¹⁰ Golese kaj savore save manden, dol pe lende, save roden aračhen, save maren, putardol lende.

¹¹ Savo dad tumendar, kana bi o čhavo rodola [mangro, vov bi dola le bar? Il bi rodola] mačhe, vov bi dola le sape? ¹² Il te manglja angro, te dol le škorpija? ¹³ Kana tumen, bišukar manuša, džanen šukar buća te den tumare čhaven, kober pobut tumaro Dad taro nebo ka dol tumen Sveti Duxo kolende save molin le?"

E Isuseso zuralipe avol taro Dol

¹⁴ Jekh drom o Isus tradija e bendē taro manuš savo naštine te vaćarol. Kana iklilo o beng lestar vov lija te vaćarol thaj zadirime sesa e manuša.

¹⁵ A nesave lendar vaćarde: "E Veelzevulese§ zorasa savo si šorutno e bendengo tradol e benden." ¹⁶ A avera iskušisade e Isuse gija so rodije znako te dičhen dal si bičhaldo taro Dol.

* ^{11,2} Savore nek den će alavese čast tuće Devlese. † ^{11,2} Kava značil te širil pe te bi barola e Devlesi vladavina ki phuv. ‡ ^{11,8} O Isus vaćarol kaja paramič sar te sikavol kroz i sporedba kaj tumaro amal ka pomožil tumende ako isi tumen bari potreba thaj molin le više droma za ko pomō. Ko gasavo način o Dol ka dol tumen okova so tumende trubul te manglijen lestar uporno. Ako čak i o komšija, savo ni mandol tut, ka dol tut okova so trubul će kana bizi ladž rode, kober više o Dol, savo si šukar dad thaj kova savo mandol tut, ka dol tut okova so trubul će kana bizi ladž moli tut lese. § ^{11,15} Veelzevul si dujto alav e Satanaso, vladari e bendengo.

17 Thaj o Isus džanglja so den godi thaj phenda lende: "Dži jekh carstvo* savo si ulado ka properol. Čher† an savo naj sloga ka properol. **18** Gija i o beng‡ te ulada pe korkoro pestar, sar ka ačhol leso carstvo? Vaćaren kaj e Veelzevulesa tradav e benden. **19** Ako me e Veelzevulese zorasa tradav e benden, save zorasa traden len tumare sikade?§ Thaj von korkore ka osudin tumen. **20** Thaj ako me e Devlese zorasa* tradav e benden, onda avilo tumende o Carstvo e Devleso."

O Isus si po zuralo taro beng

21 Thaj o Isus vaćarda: "Kana okova savo si zuralo manuš† naoružil pe thaj aračhol po čher, leso barvalipe si šukar arakhado. **22** Al kana avol po zuralo lestar, pobedil le thaj lol sa leso oružje ane savo pačaja thaj ulavol pirencar so lija taro slabo manuš.‡

23 Savo naj mancar, protiv mande si thaj ko mancar ni čidol, vov onda čhorol."§

Aračhen tumen te ma iril pe o bilačho duxo

24 "Kana o bilačho duxo ikljol andaro manuš, džal ke thana kaj naj khanči* te rodol than kaj šaj odmoril pe thaj kana ni aračhol than vaćarol: 'Te irima ano čher kotar ikliljem.' **25** Thaj kana iril pe o melalo duxo aračhol kaj si gova čher šulado thaj lačhardo andral. **26** Tegani džal thaj aračhol efta averen duxuren pobilačhe pestar thaj aven andre te bešen thaj avol e manušese po bilačhe nego angleder."

Čačukano blagoslov

27 Kana gova vaćarda o Isus, jekh džuvli savi šunda le dija vika zurale: "Blagoslovimi i dej savi indarda tut ane po vođi thaj dija tut čući!"

28 A o Isus vaćarda: "Vadži po blagoslovime si kola save šunen o Lafi e Devleso thaj čeren le."

E Jonaso znako

29 Po but manuša lije te čiden pe, a o Isus lija te vaćarol lende: "Tumen e manuša so živin ke kava vreme sen bilačhe manuša. Tumen roden o znako† thaj ni ka dol pe tumende znako sem e čudura so čerde pe e Jonase e prorokose.‡ **30** Gova so sasa e Jonase, sasa znako kaj o Dol bičhalda le

* **11,17** Akate o "carstvo" vaćarol tare manuša an leste: "Kana e manuša tare nesavo carstvo maren pe maškar peste, von ka uništin pumaro carstvo." † **11,17** Akate o "čher" vaćarol tari porodica: "Kana e čherutne maškar peste maren pe, ka uništin pumari porodica." ‡ **11,18** o beng Ano original ačhol "Satana". Kate "Satana" vaćarol tare demonura save služin e Satana thaj e Satanesa: "Kana o Satana thaj e manuša tar leso carstvo maren pe maškar peste." § **11,19**

Kate vaćarol pe tare farisejska sikade save traden e demonuren * **11,20** Ano original ačhol: "e Devlese najesa" (dikh 2. Mojs 8,19) † **11,21** Satana ‡ **11,22** Kava vaćarol taro Isus savo pobedil e Satane thaj lese demonen sar te phene o Isus po zuralo manuš savo lol so pripadil e zurale manušese § **11,23** ko mancar ni čidol, vov onda čhorol O Isus vaćarol taro čidipe e sikadengo save džana pale leste: "Ko ni teril e manušen te even thaj te phiren pale mande, vov teril len te džan dur mandar." * **11,24** thana kaj naj khanči Ano orginal ačhol: "thana bizo paj" savo vaćarol tare "tare thana kaj naj khanči" kaj e melale duxura phiren. † **11,29** znako Avere lafurencar: "Mandol mandar te čerav čudo sar znako kaj aviljem taro Dol." ‡ **11,29** čudura so čerde pe e Jonase e prorokose O Jona sasa proroko ano Stari zavet (dikh Jona 1,7; 2,10; Mt 12,40). Pale trin dive džuvdo iklilo tare bare mačheso vođi, sar o Isus so ka ikljol tar tri to tri dive taro grobo.

e manušendje save živisade ani Niniva. § Gija mancar so ka avol, ka avol znako kaj man, e Čhave e manušese, o Dol bičhalda kale manušendje.

³¹ Ko đive kana ka avol e Devleso sudo, i carica so angleder vladisada e južnone* phuvasa ka uštola thaj ka osudil e manušen tare kava bijandipe, golese kaj odural avili tare empalune phuva te šunol e caro e Solomone savo sasa but mudro, al ak, kate si khoni po baro taro Solomon, a tumen ni manden te šunen le. ³² Ko đive kana ka avol e Devleso sudo, e manuša so bešle ano purano foro Niniva ka ušten i ka osudin kale manušen tare kava bijandipe, golese kaj kajisajle kana o Jona sikada len, al kate si khoni po baro taro Jona, a tumen ni pokajisaljen!"

O svetlo em i tama ano telo

³³ "Khoni ni phabarol i svetiljka pa te čhuvol la talo garado than il talo caro, nego čhuvol la ko than e svetiljkako te šaj dičhen o svetlost okola so den ano čher.[†] ³⁴ Čiri jakh si sar svetiljka e telose. Ako gija čiri jakh si sasti, sa čo telo ka avol osvetlimo. Ako si čiri jakh bilačhi, čo telo ka avol ani tama. ³⁵ Golese vodi redo ma gova svetlost sosi ane tute te avol tama. ³⁶ Golese ako si sa čo telo osvetlimo thaj naj nisavo kotor ani tama, ka avol sa osvetlimo sar kana i svetiljka osvetlil tut."

O Isus ukoril e jevrejskone šorutnen

³⁷ Thaj kana o Isus vaćarola, jekh tare fariseja akharda le te xal mangro ke leste. Thaj o Isus đelo ke leste thaj bešlo ki sinija. ³⁸ A o farisej čudisajlo kana dikhla so o Isus bešlo a angleder golestari ni thoda pe vasta‡ anglo xape. ³⁹ A o Gospod o Isus vaćarda lese: "Akana tumen e fariseja thoven od avral o tahtaj thaj o čaro, a andral si pherde pohlepa thaj bilačipe. ⁴⁰ Bigođaće! Naj li o Dol kova savo čerda e manuše od andral thaj od avral? § ⁴¹ A kava si po šukar: den e čororenđe okova so isi tumen andre, so halaneste garaven ane tahtaja em ane čare thaj ka aven thode od andral em od avral.

⁴² Pharo tumendje e farisejendje so den dešto kotor tare začinura* thaj taro sa o povrće, a ni marin te čeren averendje okova so si šukar thaj te manden e Devle. Trubul te den dešto kotor e Devlese, al ma te bistren te čeren okova so pobut trubul.

⁴³ Pharo tumendje e farisejendje! So volin te bešen ke anglune thana ane sinagoge thaj kana dičhen tumen e manuša, pherde poštujipe

§ **11,30** Manuša kase o Jona vaćarda taro Dol sesa but bilačhe manuša. Živisade ani Niniva, glavno foro e Asirijako, thaj sesa dušmaja e Izraelese (dikh Jona 3). * **11,31** I Carica tari Saba (ko današnjo Jemen) putujisada prekale 1500 kilometra te šunol e Solomoneso mudrost. Živisada 1 000 berš angleder o Hrist (dikh 1. Car 10,1-13; 2. Dnev 9,1-12). † **11,33** Stihura 33-36 si metafora savasa o Isus vaćarol tar po sikajipe kaj o "svetlo" za savo mandol lese sikade te aven poslušna thaj te delin le averencar. Vov vaćarol tare manuša save ni džanen il ni prihvatin leso sikajipe kaj si gola manuša ani "tama". ‡ **11,38** Pale Jevrejengo adeti trubauba te čerol obredno thojipe pe vasta te bi avena čista anglo Dol. § **11,40** O Isus pučol kava te ukoril e farisejen so ni haljaren kaj gova so isi len ane ile si važno e Devlese. * **11,42** začinura ano original ačhol: "nana thaj ruta".

premal tumende, te pozdravin tumen ke trgura. ⁴⁴ Pharo tumende [književnikonalen thaj farisejonalen]! Tumen sen opasnost sar e neprimetna limora pe save e manuša uštaven a ni džanen kaj uštaven len.”[†]

⁴⁵ Phenda e Isuseso nesavo učitelji tare Mojsijaso zakono: “Učitelju, kava so phene i amen ladžare!”

⁴⁶ A o Isus vaćarda lende: “Pharo i tumende e učitelja tare Mojsijaso zakono! So čhoven pharipe but pharo inđarimase, a ni tumaro naj ni manden te crden te pomožin nekase. ⁴⁷ Pharo tumende! So čeren limora e prorokurenđe, saven tumare paradada mudarde. ⁴⁸ Goleša sikaven kaj odobrin gova so čerde tumare paradada: von mudarde len, a tumen vazden lende limora.[‡] ⁴⁹ Goleše so o Dol ane po mudrost vaćarol tumendar: ‘Ka bičhalav lende prorokure thaj apostoluren, a nesaven lendar ka mudaren, a e dujtonen ka progonin.’

⁵⁰ Tumari generacija ka avol bandi za ko rat e prorokurengi savo thavdija taro čeripe o sveto, ⁵¹ taro Aveljeso rat dži e Zaharijaso rat,[§] savo mudardo maškar ţrtveniko thaj o sveto than e Hrameso. Va, phenav tumende, ka rodol pe tari tumari generacija.*

⁵² Pharo tumende učiteljurale tare Mojsijaso zakon! Goleše so garaden o ključo taro džanglipe e Devlese carstvo. Korkore ni den andre ano carstvo, a save manglije te den andre, tumen ni dijen len.”

⁵³ A kana o Isus ikličio gothar, lije e učitelja tare Mojsijaso zakon thaj e fariseja te holjavon thaj te pučen le but khanči, ⁵⁴ thaj rodije so te phenol sosa bi bandarena le posle.

12

*O Isus sikavol te ma ava dujemujenđe
(Mt 10,26-27)*

¹ Kana čidiye pe but milja manuša, gaći kaj lije te uštaven jekh avere, a o Isus angleder golestari lija te vaćarol pe sikadenđe: “Aračhen tumen taro kvasaco o farisejsko, so si dujemujengo.* ² Goleše kaj naj khanči garado so ni ka pućardol thaj sa so si garado ka šundol angle savorende. ³ Goleše so si vaćardo ano mrako ka šundol ko svetlo thaj sa so vaćarden čorale ane phangle sobe, ke krovura ka šundol!”

[†] **11,44** Kala limora sesa hunde rupe ko than kaj e muleso telo sasa prahome. Ni sasa len parne bara save e manuša čhuvena pe limora te saj dičhen pe. Kana e Jevreja phirena prekale limora, tegani avena melale palo adeti. Kala neprimetna limora čeren len ne namerno te aven duxovno melale. [‡] **11,48** O Isus ukoril e farisejen thaj e učiteljuren tare Mojsijaso zakono. Von džanen za ko mudaripe e prorokunego, ali ni osudin pe kuštika goleše so von mudarde e prorokuren. Avere lafurencar: “Umesto te osudin len, tumen potvrdin thaj složin tumen lencar. Thaj naj sen poslušna baše proroštvrka sar von so ni sesa poslušna e prorokurende.” [§] **11,51** O Avelj sasa prvo manuš mudardo ano Stari zavet (1. Mojs 4,1-16) thaj o Zaharija emposlednjo manuš mudardo ano Stari zavet (2. Dnev 24,20-22). * **11,51** Jekhore prorokura saven poštujin si e mule prorokura! Baš sar lende kuštika so ni šunde e prorokurenano Stari zavet, gija kala fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono ni šunen e apostoluren saven o Isus ka bičhalol. Ka avol krajo za ko strpljenje e Devleso thaj vov ka sudil e Izraele paše sa e berša so chudije leso lafi.

* **12,1** Sar so o kvasaco so širil pe maškar sa o humer, gija lengo licemerje širisajlo maškar sa i zajednica. “Aračhen tumen taro licemerje e farisejengo, savo si sar kvasaco” il “Pazin te na aven licemerna sar o fariseja.” Lengo bišukar ponašanje utičil pe savorende isto gija sar so o kvasaco utičil po humer.

Ma daran, tumen sen dragocena e Devlese

(Mt 10,28–33; 12,31–32; Mk 3,28–29)

4 “Al vaćarav tumende amalalen, ma daran tare kola so šaj mudaren o telo, golestari khanči aver našti čeren tumende! **5** Ka vaćarav tumende kastar te daran. Daran taro Dol savo šaj mudarol thaj čhudol ani jag savi ni ačhol. Va, phenav tumende, Lestar daran!

6 Ni li bićindon pandž čiriklja baše duj pare? Thaj ni jekha ni zabistrol o Dol. **7** A tumende i tumare bala ko šoro si dinde.[†] Golese ma daran. Tumen sen po vredna tare pherdo čiriklja.”

Trubul te priznaji e Isuse angle manuša

(Mt 10,32–33; 12,32; 10,19–20)

8 “Gija vaćarav tumende: Savo kate ki phuv priznajil kaj pripadil mande, me, o Čavo e manušeso, le angle melekura ka priznajiv. **9** A savo man čhudol ke kaja phuv me lestar ka odreknima angle Devlese melekura. **10** Thaj savo vaćarol protiv mande, protiv o Čavo e manušeso, ka oprostilpe lese, a savo vaćarol bilačhe taro Svetu Duxo ni ka oprostilpe lese.

11 Thaj kana ka anen tumen anglo sudo ke sinagoge thaj angle šorutne thaj anglo vlast ma daran sar; thaj so ka vaćaren il so ka phenen. **12** Golese kaj ka sikavol tumen o Svetu Duxo ane gova sato so trubul te vaćaren.”

Paramič taro barvalo bigođako manuš

13 Thaj vaćarda khoni tare manuša e Isusese: “Učitelju, vaćar me phralese te ulavol mancar okova so ačhada amende amaro dad.”

14 Thaj o Isus vaćarda lese: “Manušaja, ko man čhuta sudija il delioc pe tumende?” **15** Thaj vaćarda savorende o Isus: “Dičhen thaj aračhen tumen tari pohlepa. I sa gaći barvalipe te avol manuše, leso džuvdipe ni avol golestari so isi le.”

16 Thaj o Isus vaćarda lende jekh paramič: “Nesave barvale manušesi phuv bijanda but bijandipe. **17** Thaj dija godi ane peste vaćarindo: ‘So ka čerav? Naj ane soste te čidav e milajeso čidipe.’ **18** Thaj vaćarda: ‘Džanav! Ak kava ka čerav! Ka peravav me thana taro điv thaj ka čerav len po bare thaj gothe ka čidav mo điv thaj sa mo šukaripe. **19** Thaj ka vaćarav korkoro mande kaj isi man baro barvalipe bute beršende. Ka odmoriv man, ka xav, ka pijav, ka veseliv man!’

20 A o Dol lese vaćarda: ‘Bigođaleja! Kaja rat ka lav či duša tutar. Thaj kase ka ačhol sa gova so čerdan bući?’

21 Gija si kolesa savo čidol pese barvalipe ki phuv, a ni čidol barvalipe savo si šukar ane Devlese jakha.”

Ma daran khančese

(Mt 6,25–34)

22 A o Isus pe sikadende phenda: “Golese vaćarav tumende: Ma daran za sa e đivesa tumare dal ka avol tumen so te xan, ni tumare telose so ka uraven![‡] **23** Golese kaj si o džuvdipe po but taro xape thaj tumaro telo po

[†] **12,7** Šaj pouzdaji amen ano Dol. Vov džanol po but nego amen so džana. Ni džana ni kobor bala isi amen ko šoro, al o Dol gova džanol thaj vadži po but amendar. [‡] **12,22** O Dol dija tumen i tumaro džuvdipe thaj tumaro telo, sigurno šaj pačan lese kaj ka dol tumen i okova so trubul tumende za ko džuvdipe.

but taro urajipe. ²⁴ Dičhen e gavranuren!§ Sar ni sejin, ni ti čiden, save naj len niti podrumo ni kaj čhoven o div thaj o Dol parvarol len, a kozom sen tumen po vredna lendar? ²⁵ A šaj li neko tumendar golesa so brinil pe te barayol po džuvdipe za jekh dive? ²⁶ Kana našti ni gova zala te čeren, sose brinin tumen za ko sa aver?

²⁷ Dičhen e luluđa ki livada sar baron! Ni čeren bući, niti suven pese šeja, a me phenav tumendē kaj ni o caro o Solomon ane pire barvale šeja naj sasa urado sar jekh lendar. ²⁸ A ako o Dol e čara gija uravol e šeja ko polje, savi si ađive, a theara čhudol pe ani jag, dal ni ka brinil pe tumendē vadži po but? Sose gaći zala pačan? ²⁹ A tumen ma brinin tumen isi li tumen so te xan il so te pijen. Ma daran golese! ³⁰ Gija čeren e manuša save ni džanen e Devlese ke kava sveto. Tumaro Dad ano nebo džanol kaj sa gova trubul tumendē. ³¹ Nego roden o Carstvo e Devleso* thaj aver ka dolol pe tumendē.

³² Ma daran, me cikne bakre! † Tumaro Dad gova manglia te dol tumen te aven ano Carstvo.

³³ Bićinen so isi tumen thaj den e čororenđe! Čeren tumendē traste za ke pare save ni phuravon thaj barvalipe ko nebo savo ni ka ciknjol. Khoni našti te avol odori te čorol tumaro barvalipe thaj ni jekh moljco ni ka xal le. ³⁴ Golese, kaj si tumaro barvalipe, gothe ka avol i tumaro ilo.”

Aven džungade pašo dujto avipe e Gospodeso (Mt 24,45-51)

³⁵ Thaj o Isus vaćarda lendē: “Aven spremna thaj urade za ki bući‡ thaj tumare svetiljke te aven phabarde, ³⁶ sar manuša save adućaren pe gospodare savo iril pe taro abav, te aven spremna te putren lese kana resol thaj marol ko vudar. ³⁷ E sluge save si spremna thaj adućaren pe gospodare te iril pe, ka aven blagoslovime. Čaće vaćarav tumende, o gospodari korkoro ka uravol pe sar sluga thaj ka phenol lende te bešen thaj ka avol te kandol len thaj ka dol len te xan. ³⁸ O gospodari šaj ka avol ki opaš i rat il anglo uštipe taro sojipe.§ Blagoslovime si e sluge save adućaren.

³⁹ A kava džanen: kana bi džanola o čherutno ke savo sato ka avol o čor, ne bi dola te avol leso čher phago. ⁴⁰ Thaj tumen aven spremna, golese so me, o Čhavo e manušeso, ka avav kana ni ka den godi ane savo sato.”

⁴¹ A o Petar pučlja e Isuse: “Gospode! Vaćare li amende e sikadende kaja paramič, il savorende?”

⁴² A o Isus vaćarda lese: “Savo si devlikano thaj džanglo sluga kas leso gospodari ka čhuvol upreder pe čherese sluge te dol len te xan ko vreme?

§ 12,24 E manuša so šunena e Isuse, smatrina sar so e gavranura naj korisna golese so e Jevreja naštine te xan goja vrsta tare čiriklja. * 12,31 roden o Carstvo e Devleso Kava značil “dičhen šukar an leso carstvo” il “but roden e Devleso carstvo”. † 12,32 me cikne bakre Ano original ačhol: Mo cikno stado. O Isus dol vika pe sikaden sar bakren. Sar o čobano so brinil pe pe bakrende, o Dol brinil pe e Isusesek sikadende. Avere lafurencar, “Ma brinin tumen. Iako sen zala thaj slaba, sar cikne bakre, tumaro Dad ano nebo mandol te dol tumen te živin ano leso carstvo.”

‡ 12,35 Ano original ačhol: “Tumare glega šeja nek aven phangle ke tumaro kaiši”. E manuša inđarde glega fostanura thaj phandena len ko kaiši te ma bi smetina len dok čerena bući. Avere lafurencar: “Čhoven tumare šeja ke tumaro kaiši te šaj te aven spremna te kanden”. Il “Aven urade thaj spremna te kanden.” § 12,38 Ano original ačhol: “dujto aračhipe (straža), thaj ko trito aračhipe.”

43 Blagoslovimo si gova sluga kas o gospodari kana avol aračhol le sar cérol gijate! **44** Čače vaćarav tumenđe, o gospodari pe sa piro barvalipe ka čhuvol e sluga. **45** Ako vaćarol o sluga ane po ilo: 'O gospodari ni ka avol sigate' thaj lol te marol avere slugen thaj e sluškinjen thaj xal em pijol thaj matol. **46** O gospodari ka avol ano đive kana vov ni adućarol thaj ano sato kana ni dol godi, ka čhinol e sluga ke kotora thaj ka čhuvol le maškar okola save ni pačan ano Dol.

47 A kova sluga savo džanglja so leso gospodari mandol thaj naj spremno thaj ni čerda pale leso manglipe ka avol but mardo. **48** A okova sluga savo ni džanglja e gospodaresi volja, a čerda khanči sose ka avol mardo, ka marol pe zala. Kase dija pe but, but ka rodol pe lestar. Kase poverimo but, po but ka rodol pe lestar."

*E Isuseso vaćaripe ka anol maškare manuša ulaipe
(Mt 10,34-36)*

49 Thaj o Isus vaćarda: "Me aviljem te čhudav i jag* e sodosi ki phuv. O, sar bi mangava te avol već phabardi! **50** Al me trubul te krstima† mučimasa thaj but mande pharo sa dok ni čerdol gova! **51** Dal den godi kaj me aviljem te anav mir ki phuv? Na, me aviljem te anav ulaipe maškare manuša. **52** Golese od akana ka aven ulade e pandž čherutne: trin manuša ka aven ke mingri rig, a duj ka aven protiv gola trin. **53** Ka uštol o dad protiv o čhavo thaj o čhavo protiv o dad, i dej protiv i čhej thaj i čhej protiv i dej, i sasuj protiv i bori thaj i bori protiv piri sasuj."

*O Isus vaćarol e manušende te spremi pe paše okova so ka avol
(Mt 16,2-3; 5,25-26)*

54 Thaj o Isus vaćarda e manušende: "Kana dičhen kaj e kale oblakura čiden pe nakaro zapad tumen phenen: 'Ka dolpese bršnd', i gija avol. **55** Kana dičhen taro jug phurdol, vaćaren: 'Ka avol tatipe' thaj gija avol. **56** Dujemujende!‡ O muj e phuvako thaj neboso pindžaren, a sar ni pindžaren akala znakura so čerdon akana?§

57 Tumen korkore trubul te džanen so si šukar! **58** Te khoni tužil tumen zbog o dugo savo ni irisaden thaj inđarol tumen ko sudo, odrumal miri tut lesa, te ma vucil tut ko sudo, golese so o sudija šaj osudil tut thaj te dol tut ke piro manuš te phandol tut ano phanglipe. **59** A ako phandol tut vaćarav tuće: Ni ka iklje gothar dok ni poćine dži i paluni para."*

13

Savore mora te iri amen e Devlese

1 Ane gova vreme odori sesa nesave save phende e Isusesese tare Galilejcura kaso rat o Pilat mešisada lendē kurbanurencar. **2** Thaj o Isus

* **12,49** Me aviljem te čhudav i jag Šaj te značil: 1. O Isus avilo te sudil e manušen, il 2. O Isus avilo te pročistil e vernikuren, il 3. O Isus avilo te cérol podela maškar e manuša. † **12,50** krstima Kate o "krstipe" odnosil pe okova so o Isus trubul te trpil. Sar o paj so učharol manuše kana krstil pe, gija e Isuse ka učharen e muke. ‡ **12,56** Dujemujende Gola manuša sesa džangle te pindžaren e znakura kaj avol o bršnd il o tato vreme. Al odbisade te priznajin kaj e Isusesese čudura sesa znakura save sikaven kaj si vov kova save o Dol bičhalda te spasil o sveto. § **12,56** Avere lafurencar: "Trubul te džanen o značenje so o Dol čerda kroz mande kala divesa!" * **12,59** O Isus vaćarda e manušende kaja paramič te upozoril len kaj trubul te mirin pe e Devlesa angleder nego so avol o vreme te osudil len.

vaćarda lendē: "Tumen li den godi kaj gola Galilejcura so sesa mudarde si po grešna tare avera Galilejcura? ³ Na! Phenav tumende, i tumen gija ka mudardon ako ni irin tumen e Devlese. ⁴ Il, so si kole dešohtonecar pe kaste pelo o toranj o Siloamsko thaj mudarda len? Tumen li den godi kaj von sesa po grešna tare avera Jerusalimcura? ⁵ Na! Phenav tumende, i tumen gija ka mudardon* ako ni irin tumen e Devlese."

Paramič tari smokva savi našti bijanol

⁶ O Isus vaćarda lendē kaja paramič: "Jekhe manuše sasa smokva sadime an po vinograd. Thaj avilo te dičhol dal anda bijandipe, al ni arakhlja pe late khanči. ⁷ Tegani vaćarda e manuše savo čerda bući ko vinograd: 'Ak trito berš sar avav thaj rodav bijandipe pi kaja smokva thaj ni arakhav. Čhin la! Sose te šućarol i phuv?'

⁸ A o manuš so čerol bući ko vinograd vaćarda lese: 'Gospodarona! Ačhav la vadži kava berš te hunav paše late thaj te čhudav laće gunoj.

⁹ Šaj ka bijanol aver berš. Ako na, ka čhine la.'

O Isus sastarol ko savato

¹⁰ Thaj kana o Isus sikavola ani jekh sinagoga ko savato ¹¹ thaj dikh, sasa gothe jekh džuvli savi sasa bandarde dumesa thaj sasa nasvali taro bilačho duxo dešohto berš thaj naštine te ačhol šukar. ¹² Thaj kana dikhla la, dija la vika o Isus thaj phenda laće: "Džuvlje! Oslobodimi san taro čiro nasvalipe!" ¹³ Thaj čhuta pe late pe vasta. Thaj i džuvli sigate ispravisajli thaj hvalisada e Devle.

¹⁴ A o voda tari sinagoga holajlo but sose o Isus sastarda ko savato thaj vaćarda e narodose: "Isi šov dīve ano kurko ke save šaj čerol pe bući! Aven ke gola dīve te sastardon, a na ko savato!"

¹⁵ A o Gospod o Isus tegani vaćarda lendē: "Dujemujendē! I tumen čeren bući ko savato. Tumen li ni putren tumare guruve il e here tari jasla thaj ni indaren le te pijol paj? ¹⁶ A kala čheja tare Avraamesi kuštik sava o Satana phangla ak dešohto berš, sose te na putrol pe ko savato?" ¹⁷ A kana kava šunde ladžajle savore save sesa protiv leste, a sa aver narodo sesa baxtale paše sa e šukar buća o Isus so čerda.

E Devleso carstvo si sar cikno seme savo barol

(Mt 13,31-32; Mk 4,30-32)

¹⁸ A o Isus vaćarda lendē: "Savo si o Carstvo e Devleso? Thaj sosa te uporediv le? ¹⁹ Vov si sar seme e gorušicako, savo lol o manuš thaj čhudol le ano po vrt. Thaj barol thaj čerdol baro kaš thaj e čiriklja aven thaj čeren pese gnjezdura."

E Devleso carstvo si sar humer savo uštol

(Mt 13,33)

²⁰ Thaj pale vaćarda: "Savo si o Carstvo e Devleso? Thaj sosa te uporediv le? ²¹ Vov si sar kvasaco savo i džuvli dospil ani bari vangla aresa,[†] sa dži kaj ni šukljol."

Okola save si palal ka aven anglal

* ^{13,5} mudardon Kate vaćarol pe taro duxovno meripe. † ^{13,21} Ano original ačhol: "trin mere" (otprilike 40 kile aro).

²² Thaj o Isus, dok phirda pe dromesa ano Jerusalim, nakhlo maškare forura thaj e gava thaj sikavola e manušen. ²³ Thaj khoni pučja le: "Gospode, dal samo zala ka aven spasime?"

Thaj o Isus vaćarda lende: ²⁴ "Trudin tumen te den ko tesno vudar e neboso, golese kaj but džene ka manden te den, al ni ka šaj. ²⁵ Kana o čerutno phandol e vudara tare po čher, ka avol tumende but kasno. Ka ačhen avral, ka čalaven ko vudar thaj ka phenen: 'Gospode! Putar amende e vudara!' Thaj vov ka vaćarol tumende: 'Ni pindžarav tumen, katar sen.'

²⁶ Tegani ka vaćaren: 'Amen xaljam thaj piljam tusa thaj pe amare droma sikadan!'

²⁷ A vov ka vaćarol lende: 'Vaćarav tumende: Ni pindžarav tumen katar sen.[‡] Crden tumen mandar save bilačipe čeren!'

²⁸ Gothe ka roven thaj ka aven but holjame,[§] kana ka dičhen e Avraame, e Isaako thaj e Jakove thaj sa e prorokuren ano Carstvo e Devleso, a tumen ka aven ikalde avral. ²⁹ Thaj but džene ka aven taro istok thaj taro zapad thaj taro sever thaj taro jug thaj ka bešen pašo astali ano Carstvo e Devleso. ^{*} ³⁰ Thaj dikh, kola so si akana anglat odori ka aven empalal, a okola save si empalal odori ka aven emanglal."

O Isus rovol e Jerusalimese (Mt 23,37-39)

³¹ Ane gova dīve avile nesave fariseja te phenen e Isusesec: "Iklji thaj dža akatar, golese so o caro o Irod mandol te mudarol tut!"

³² Thaj o Isus vaćarda lende: "Džan thaj vaćaren gole lisicače:[†] 'Ak ikalav e benden thaj sastarav adive thaj theara, a trito dīve ka završiv.'

³³ Adive thaj theara thaj prektheara trubul te džav, golese kaj o proroko našti mudardol avral taro Jerusalim.[‡]

³⁴ Jerusalime, Jerusalime, tu savo mudare e prorokuren thaj gađi barencar okolen manušen saven o Dol bičhalda! Kozom droma manglijem te garavav e čavoren čiren sar i khanji pe pujoren tari pi phak thaj ni manglijen! ³⁵ Ak, ka avol tumaro čher pusto,[§] a me vaćarav tumende: Ni ka dičhen ma sa dok ni vaćaren: 'Blagoslovimo si kova savo avol ano alav e Gospodeso.' ^{"*}

14

O Isus palem sastarol ko savato

¹ Thaj ke jekh savato o Isus đelo ko jekh šorutno e farisejengo te xal mangro ke leste thaj savore so sesa gothe dikhlije ane leste so ka čerol.

² Thaj dikh, avilo nesavo manuš anglo Isus kase vasta em pingre šuvlike

[‡] **13,27** Ni pindžarav tumen katar sen Avere lafurencar: "Naj sen me amala niti me pašutne thaj naj sen akharde ko xape thaj ko pijipe mande." [§] **13,28** but holjame ko original ačhol: "ka tresin dandencar" ^{*} **13,29** But Jevreja save pretpostavisade kaj si kotor tare Devleso carstvo ni ka aven ane leste. Al but save naj Jevreja tare sa e krajura taro sveto ka aven ano carstvo e Devleso.

[†] **13,32** lisicače Sar lisica, o Irod sasa lukavo thaj štetno, al kukavica thaj beznačajno. [‡] **13,33** E Jevrejska šorutne mudarena e manušen save vaćarena tar o Dol ano Jerusalim. [§] **13,35** E Jerusalimska manuša odbacisade e Isuse sar Mesija. O Dol akana odbacil len i ni ka štitil len više.

Pale gova i rimska vojska uništisada o Jerusalim (70 berš palo Hrist). ^{*} **13,35** O Isus palem ka avol ki phuv. Tegani e manuša taro Jerusalim ka pindžaren le kaj si vov Mesija.

taro paj.* ³ Thaj o Isus pučlja e učiteljuren taro Mojsijaso zakono thaj e farisejen: "Premale Mojsijaso zakono, šaj li te sastara ko savato il našti?" ⁴ Von khanči ni vaćarde. Thaj o Isus dolda e nasvale manuše, sastarda le thaj phenda lese kaj šaj džal. ⁵ Thaj vaćarda lende: "Savo tumendar ni čerol bući ko savatno đive? Te perol čo čhavo il čo guruv ano bunari ni li ka ikale le sigate ano savatno đive?" ⁶ Thaj ni sasa len so te phenen ke lese lafura.

O Isus sikavol taro poniznost

⁷ Kana o Isus dikhlij sa e manušen save avile te xan, sar roden pese šukar thana kaj te bešen anglal, vov vaćarda lende kaja paramič: ⁸ "Kana akharen tumen ko abav, ma bešen ke lače anglune thana. So ako si akhardo po baro manuš tutar? ⁹ Te okova manuš so akharda tut te avol thaj te vaćarol: 'De gova than kalese.' Thaj ka ladžare tut i ka crde tut ko bilo savo than savo ačhilo savo si empalal.

¹⁰ Gija kana khoni akharol tut ko abav, kana ave beš ko poslednjo than, te vaćarol tuće kova so akharda tut: 'Amala! Arakhljam tuće po šukar than.' Tegani ka aven tusa ko baripe kola save bešen tusa ko astali. ¹¹ Golese savo pes vazdol, ka peravol pe, a e perade ka aven vazdime."

¹² Thaj o Isus vaćarda okolese so akharda le: "Kana de xamase il večera, ma akhar će amalen niti cire phralen, ni će familija, ni će barvalen pašečerutnen, golese so i von tut ka den vika ko xape. ¹³ Gija kana cire abav,[†] akhar e čororen, e banden, e sakaten, e koren. ¹⁴ Len naj len sar te irin tuće. Gija ka ave blagoslovimo, golese so o Dol ka nagradil tut kana ka vazdol e pravednikuren taro meripe."

Savore si akharde ke Devleso xape thaj pijipe, al zala lendar prihvatisade (Mt 22,1-14)

¹⁵ A kana kava šunda jekh tare manuša savo bešlo pašo astali vaćarda e Isusesec: "Blagoslovimo si kova savo ka xal mangro ano Carstvo e Devleso!"

¹⁶ A o Isus vaćarda lese: "Jekh manuš čerda baro abav[‡] thaj akharda pherdonen. ¹⁷ Thaj kana sasa o vreme e xamaso, bičhalda pe sluga te vaćarol pe akhardende: 'Sa si postavimo ko astali. Aven!' ¹⁸ Thaj savore lije te vaćaren kaj našti te aven thaj jekh vaćarda lese: 'Ćindem njiva thaj džav te dikhav savi si. Moliv tut vaćar odori e manušese kaj golese našti te avav.' ¹⁹ Thaj aver phenda: 'Ćindem pandž jarmura guruvu[§] thaj džav te probiv len sar orin. Moliv tut vaćar odori e manušese kaj golese našti avav.' ²⁰ Trito vaćarda: 'Andem mande romnja. Golese našti avav.'*

²¹ Thaj avilo o sluga thaj phenda pe gospodarese so phende lese. O gospodari holajlo thaj vaćarda pe slugase: 'Dža sigate ke droma e forose thaj an akari e čororen, e banden, e sakaten thaj e koren.' ²² Kana gova

* ^{14,2} kase vasta em pingre šuvlile taro paj Il: "kas sasa pajalo nasvalipe" † ^{14,13} abav Ano original ačhol: "gozba" (kaj xal pe thaj pijol pe). ‡ ^{14,16} abav Ano original ačhol: "gozba" (kaj xal pe thaj pijol pe). § ^{14,19} pandž jarmura guruvu "10 guruvu" * ^{14,20} Gola manuša save sesa akharde ko hajipe uvredisade e caro. Taro xape thaj pijipe džanglje vadži angleder, a akana, kana trubuje te džan, von xoxaven thaj ikalen pese lafura. Sose bi neko činola polje savo nikad ni dikhla il te činola guruvu saven ni dikhla, il te ačhol čhere te bi avola stalno pe romnjasa? Dičhen piro barvalipe thaj pe familija sar po važno nego e gospodare. O Isus upozorisada ke pare, barvalipe thaj ki familija nikad ne bi trubula te avol amende po važno taro Dol (dikh: 25-33 po tele).

ćerda vaćarda o sluga pe gospodarese: 'Ćerdem sar so vaćardan thaj isi vadži thana.' ²³ A o gospodari vaćarda e slugase: 'Iklji ke droma thaj pale ograde thaj čhuv len te aven te pherdol o čher. ²⁴ Golese vaćarav tumende kaj ni jekh okolendar anglunendar kas akhardem ni ka xal tare abaveso xape.' [†]

*So trubul te ćere te ave e Isuseso sikado
(Mt 10,37-38; 5,13; Mk 9,50)*

²⁵ Đele e Isusesa but manuša. Vov irisajlo dikhla len thaj vaćarda lende: ²⁶ "Ako neko mandol te avol mo sikado, trubul te mandol po but man nego[‡] pe da em pe dade, pe romnja thaj pe čhaven, pe phralen, pe phejen, po but nego čak i po džuvdipe. Savo ni ćerol gija našti avol mo sikado. ²⁷ Thaj ako khoni mandol te avol mo sikado, mora phiravol po krsto thaj te džal pale mande.

²⁸ Thaj ko mandol te ćerol kula na li angleder ka đinol kozom ka trubul lese thaj ka dičhol šaj li te završil la?[§] ²⁹ Te ćerda samo o temelji thaj te ni ačhilo le pare te završil la, savore save ka dičhen gova ka maren muj lesa ³⁰ thaj ka vaćaren: 'Kava manuš lija te vazdol i kula thaj naštine sa ćerol la.'

³¹ Il savo caro kana džal te marol pe avere carosa, a angleder golestar ni besol i ni dičhol dal ka šaj pe deše miljencar te marol pe okolesa so indarol pesa biš milje? ³² Thaj te našti, vov bičhalol manušen ko aver caro dok si kava dur thaj molil le te mirin pe. ³³ Gija akana khoni tumendar savo ni mučhol sa so isi le našti avol mo sikado."*

*E Isusese sikade si sar lon
(Mt 5,13; Mk 9,50)*

³⁴ Thaj o Isus vaćarda: "O lon si šukar, a kana hasarol po londipe, sosa ka londarol pe?" ³⁵ Naj lačho ni e phuvaće niti gunojese, gijate o lon čhudol pe avral. Kas isi kana te šunol, nek šunol!"

15

*Paramič tari hasardi bakri
(Mt 18,12-14)*

¹ Thaj pašo Isus ćidije pe pherdo carincura thaj but grešnikura te šunen le so sikavol. ² A e fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakon vaćarena maškar peste: "Kava džal e grešnikurencar thaj xal lencar."*

³ A o Isus vaćarda lende kaja paramič: ⁴ "Ako e manuše isi šel bakre thaj jekh lendar hasardol, so vov ka ćerol? Ni li ka ačhavol e enjavardeš

[†] **14,24** Nesave grčka rukopisura dodajin: "Golese but si akharde, a zala odabirime" (dikh Mt 22,14). [‡] **14,26** Ano original ačhol: "mora mrzin pe" Kana o Isus phenol kaj mora "mrzi", vov koristil hiperbola. Vov phenol kaj Le mora više te manga, nego korkoren amen thaj amare čherutnen. [§] **14,28** Averčhande: Dok ni džanan kobor gova ka koštild tumen thaj dok naj sen spremna, ma aven pale mande. *

14,33 Šukar si te mandol pe te avol pe e Isuseso sikado, al ako khoni mandol te džal palo Isus a te na indarol po krsto i odreknil pe tar sa so isi le, vov si beskorisno sar graditelji savo naštine te završil i kula il o caro savo delo ko maripe ke savo naštine te pobedil. * **15,2** xal lencar E fariseja ni xalje ane čhera e manušende save ni poštujsaside lende stroga zakonura pašo thojipe, thaj dešto kotor thaj xape tari nesavi hrana, golese so darajle kaj ka ćerdon e fariseja duxovno melale thaj taro Dol ni ka aven prihvativne.

thaj enja ki pustinja[†] thaj te džal te rodol gola jekha so hasajli sa dok ni aračhol la? ⁵ Thaj kana aračhol la, čhuvol la radosno ke po piko thaj indarol la čhere. ⁶ Thaj kana avol čhere dol vika pe amalen thaj e pašutnen vaćarindoj: ‘Aven radosna mancar! Arakhljem me hasarde bakra!’ ⁷ Vaćarav tumende kaj savore ano nebo ka radujin pe po but pašo jekh grešnico savo iril pe e Devlese nego paše enjavardeš thaj enja čačutne savende ni trubul pokajipe.”[‡]

Paramič tari srebrno parava

⁸ O Isus vaćarda thaj kava: “Savi goja džuvli sava isi la deš srebrenjakura, i kana hasarol jekh srebrno parava, ni phabarol i svetiljka thaj ni šulavol o čher thaj ni rodol šukar sa dok ni aračhol la? ⁹ Thaj kana aračhol la, akharol pe amalinjen thaj e pašečherutnjen thaj phenol lende: ‘Radujin tumen mancar! Me arakhljem o srebrenjako so hasardem!’ ¹⁰ Gija, vaćarav tumende kaj i e melekura e Devlese ano nebo ka radujin pe jekhe grešnikose savo iril pe ko Dol.”

Paramič taro hasardo čhavo

¹¹ Thaj o Isus vaćarda: “Jekhe manuše sesa duj čhave. ¹² Thaj o cikneder vaćarda e dadese: ‘Dade! De ma so preperol taro amaro barvalipe mande.’ Thaj o dad ulada lende o barvalipe.

¹³ Thaj pale nesavo đive, cídija o cikneder čhavo sa piro, đelo ani durutni phuv, odori xalja sa o barvalipe thaj živisada dilikane. ¹⁴ Thaj kana xalja sa e pare, sasa but baro bokhalipe ane goja phuv thaj ni sasa le so te xal. ¹⁵ Thaj đelo ki jekh manuš thaj rodija bući thaj gova manuš bičhalsa le ane piro polje te aračhol e balen. [§] ¹⁶ Thaj o čhavo sasa gija bokhalo kaj bi xala i gova so* xan e bale, al khoni ni dija le ni gova.

¹⁷ Thaj kana avilo ane peste, vaćarda: ‘Kobor e bućarne ke mo dad isi len so te xan, a me kate merav bokhalo! ¹⁸ Ka džav mande čhere, ke mo dad, pa ka vaćarav lese: ‘Dade, grešisadem angle tute thaj anglo Dol. ¹⁹ Našti te akhardivav čiro čhavo. Le man sar jekhe tar cire bućarne.’’

²⁰ Tegani uštilo em đelo ke po dad. A kana sasa po dur tar po čher, dikhla le lesu dad thaj pelo lese žal thaj prastija lija le ani angali thaj čumidija le. ²¹ A o čhavo vaćarda lese: ‘Dade, grešisadem angle tute thaj anglo Dol! Našti te akhardivav čiro čhavo.’

²² A o dad phenda e slugende pirenđe: ‘Ikalen emlačho fostano thaj uraven le thaj čhoven lese angrustik ko va[†] thaj podipe ke pingre![‡] ²³ Thaj anen okole terne thule guruve čhin le, te xa thaj te raduji amen. ²⁴ Golese kaj mingro čhavo sasa mulo thaj irisajlo ko džuvdipe, sasa hasardo thaj akana arakhadilo! Thaj lije te radujin pe.

* ^{15,4} ka ačhavol e enjavardeš thaj enja ki pustinja Gova verovatno sasa pašnjako ke savo xalje čar. A paše sesa verovatno i avera čobanura save dikhla je pe gola bakre. ‡ ^{15,7} enjavardeš thaj enja čačutne savende ni trubul pokajipe O Isus vaćarol kaj e fariseja xoxadon kaj den godi kaj lende ni trubul pokajipe. Avere lafurencar: “Enjavardeš thaj enja manuša sar e fariseja save den godi kaj si pravedna thaj ni trubun len pokajipe.” § ^{15,15} O jevrejsko zakono vaćarda kaj si e bale melale životinje. Premal kava zakono, e Jevreja ni smisade te xan balano (dikh 2. Mojs 11,7). Golese so o jevrejsko narodo mrzisada e balen em e manušen save arakhlje e balen. * ^{15,16} gova so Ano original vaćarol: “ljsuke tare mahune”, gova sesa ljsuke tare mahune save baron ko kaš tari rogača. † ^{15,22} angrustik Angrustik sasa znako taro čast thaj autoritet. ‡ ^{15,22} podipe ke pingre Okova savo phiravola sandale sikadola kaj sasa slobodno manuš a na robo.

²⁵ A lesu čhavo o phureder sasa ano polje thaj kana avilo pašo čher šunda čhelipe thaj bašalipe. ²⁶ Thaj dija vika jekhe sluga thaj pučlja le: 'So si gova?' ²⁷ A vov vaćarda lese: 'Čiro phral avilo thaj čo dad čhindia terne thule guruve, so dikhlja le džuvde thaj saste.'

²⁸ Thaj o phureder phral holajlo thaj ni manglja te avol andre. Tegani ikliko lesu dad thaj molisada le te dol ano čher. ²⁹ A vov vaćarda pe dadese: 'Ak kandav tut sar robo gaći berša thaj nikad ni phagljem čo lafi thaj mande ni jekh drom ni dijan ni buzore te radujima me amalencar. ³⁰ A kana avilo čo čhavo savo čo barvalipe čhorda e bludnicencar, čhindan lese terne thule guruve.'

³¹ A o dad vaćarda lese: 'Mo čhavo! Kaj džav mancar san thaj sa mingro čiro si. ³² Trubul te ave radosno thaj baxtalo, golese kaj čo phral sasa mulo thaj irisajlo ko džuvdipe, sasa hasardo thaj arakhadilo.' "

16

Okola save si verna ane cikne buća ka aven nagradime

¹ O Isus vaćarda kaja paramič pe sikadende: 'Jekhe barvale manuše sasa jekh upravitelji savo vodila lesu barvalipe, savese phende kaj xalja lesu barvalipe. ² Thaj akharda le o barvalo thaj vaćarda e upraviteljese: 'So šunav kava tatar? Sikav mande o dinipe tar či bući pe mo barvalipe, golese kaj našti pe mo barvalipe te ave upravitelji.'

³ A o upravitelji vaćarda ane peste: 'So ka čerav? O barvalo gospodari mingro ka lol mandar i bući. Te hunav našti. Te mangav, ladž mande.

⁴ Džanav so ka čerav! Kana ka čerav sa gova ka manden ma savore ane pire čhera* kana ka ačhav bizi bući.'

⁵ Thaj dija vika sa kolen save sesa lese gospodarese dužna thaj pučlja e prvine: 'Kobor duguji me gospodarese e barvalese?' ⁶ A vov phenda: 'Šel bačve† taro maslinsko ulje.' Thaj vaćarda lese o upravitelji: 'An o lil čiro thaj sigate le thaj pisi pinda.'

⁷ A pale gova e dujtone pučlja: 'Kobor duguji?' A vov vaćarda: 'Šel mere div.'‡ Thaj vaćarda lese: 'Le čiro lil thaj pisi ohtovardeš.'

⁸ Thaj o barvalo hvalisada pe bičačutne upravitelje, kobor si džanglo so gija čerda. Golese kaj e čhaye tar kava sveto§ si po snalažljiva ane buća slična e manušencar save si sar von, nego e čhaye e svetlose.* ⁹ Thaj me vaćarav tumendē: so isi tumen barvalipe kale svetoso den averende te čeren tumendē amalen. Kana ni ka avol tumendē više korisno o barvalipe kale svetoso, ka aven primime ane čhera sa e dživesende ano nebo.†

* **16,4** ka manden ma savore ane pire čhera Vov nadil pe kaj gola manuša ka den le bući il aver khanči so lese trubul pašo džuvdipe. † **16,6** Šel bačve Ano original ačhol: "Šel bate". Kava sasa sar 3 000 litre. ‡ **16,7** Šel mere Ano original ačhol: "Šel korova". Kava sasa sar 20 000 kila. § **16,8** e čhaye tar kava sveto Kate vaćarol pe paše nepravedna upravitelja save ni pindžaren il ni daran taro Dol. Avere lafurencar: "manuša tar kava sveto".

* **16,8** čhaye e svetlose "Svetlo" kate mandol te vaćarol kana sen šukar premale čorore em pomožin lende, von (il o Dol thaj lese andelura) ka primin tumen an po čher ko nebo. † **16,9** ka aven primime ane čhera sa e dživesende ano nebo. Kava značil kaj: 1. o Dol, savo si zadovoljno so e parenkar pomognin e manušen, il 2. e amalen, kas pomognisaden tumare parenkar, ka adućaren tumen ano nebo.

10 Savo si verno ane cikne buća vov ka avol ke po bare buća verno thaj ko naj verno ano cikne buća, ane po bare buća ni ka avol verno. **11** Gijate te naj sen verna ane kale svetoso barvalipe, ko ka dol tumen nebesko barvalipe?[‡] **12** Thaj ako ane avereso barvalipe naj san verno, ko ka dol tumen tumaro?

13 Ni jekh sluga našti kandol tari jekh drom dujen gospodaren. Il jekhe ni ka mande, a dujtone ka mande, il jekhe ka šune, a e dujtone ni ka šune. Našti kanden e Devle thaj o barvalipe.”

14 A kava so šunde e fariseja, save sesa pohlepna parende, marde muj e Isusesa. **15** Thaj o Isus phenda lendē: “Tumen čeren tumen pravedna angle manuša, al o Dol džanol tumare ile. So si baro ane manušende jakha, ane Devlese jakha si gadno.”

E Devleso zakono vadži važil (Mt 11,12–13; 5,18, 31–32)

16 O Isus vaćarda: “Sikljona sa e Mojsijaso zakono thaj e lila save pisade e prorokura, sa dži kaj o Jovane o Krstitelj ni avilo. Od tegani vaćara o Lačho Lafi taro Carstvo e Devleso thaj phena savorenđe te den ane leste.

17 Al gova ni značil kaj o Zakon više ni vredil, golese so po ločhe si te načhen o nebo thaj i phuv nego nesavo slovo andar o Zakon te perol.

18 Sar save mučhol pe romnja thaj lol avera, preljuba čerol, save lol ačhade džuvlja, preljuba čerol.”[§]

O barvalo thaj o Lazar

19 O Isus vaćarda vadži jekh paramič: “Nesavo manuš sasa barvalo, save urado sasa ane barvale šeja thaj živisada ano barvalipe, xalja thaj pilja sa e dživesa. **20** A sasa jekh čoro, lesu alav sasa Lazar, save pašljola angle lesu vudar phumbalo*. **21** Thaj čeznila te čaljol e troškendar so perena tare barvaleso astali thaj e džukle avena thaj čarena e phumba lese. **22** A kana mulo o čoro, e melekura inđarde le ani angali e Avraameše.[†] Thaj posle i o barvalo mulo thaj prahosade le. **23** Thaj o barvalo sasa ano than kaj si e mule[‡] ane muke thaj vazdija pe jakha thaj odural dikhla e Lazare ane angali e Avraameše.

24 Thaj dija vika: ‘Dade Avraame!§ Dikh pe mande thaj bičhal e Lazare te čhuvol po naj ano paj, te šudarol mi čib, golese kaj mučima ane kaja jag.’

25 O Avraam vaćarda lese: ‘Čhaveja! De tut godi kaj ane čo džuvdipe sa sasa tut šukar, a e Lazare sa bilačhipe thaj akana lese kate šukar, a tu muči tut. **26** Thaj prekale sa gova maškare amende si bari provalija. Kola save manden te načhen katar odori tumende, našti, ni gothar amende te načhen.’

* **16,11** nebesko barvalipe Ano original ačhol: “čačukano barvalipe”. § **16,18** I dži kaj phena e manušende taro carstvo e Devleso, o stiho si primer kaj o Zakono e Mojsijaso vadži vredil.

* **16,20** Phumbalo značil but čirevi. † **16,22** ani angali e Avraameše Kava phenol kaj o Avraam thaj o Lazar pašile jekh paš avereste ki gozba, o pašljipe si grčko način sar xan mangro ki svečano gozba. Ano lafi e Devleso o radost ko nebo but droma sikavol pe kala slikasa. ‡ **16,23** Ano original ačhol “Had”. Nazivura “Had” i “Šeol” koristin pe ani Biblijia za ko than kaj e mule manušende duše džan kana meren. § **16,24** Akharda le “dade” golese so o Avraam sasa osnivači Jevrejskone nacijako.

²⁷ Tegani vaćarda o barvalo manuš: ‘Moliv tut, dade Avraame, te bičhale e Lazare ano čher me dadeso. ²⁸ Golese kaj isi man pandž phrala. Nek vaćarol lende te ne bi i von avena ke kava than e mučimaso.’

²⁹ Thaj vaćarda lese o Avraam: ‘Len isi okova so pisisada o Mojsija thaj e prorokura. Len nek šunen.’

³⁰ A vov vaćarda lese: ‘Na, dade Avraame! Te avilo lende neko tare mule ka pokajin pe.’

³¹ A o Avraam vaćarda lese: ‘Te ni šunde e Mojsija thaj e prorokuren, ni ka šunen ni te uštilo khoni tare mule.’ ”

17

O Isus vaćarol taro oprostipe thaj taro kandipe (Mt 18,6-7; 15; 21-22; Mk 9,42)

¹ A o Isus pe sikadēne vaćarda: “O iskušenje mora te avol, al pharo okole manuše prekal kaste avol o iskušenje. ² Pošukar ka avol lese te umlavol pe e baresa tari vodenica thaj te čhudol pe ano more, nego te navodil ko greh jekhe tare kala cikne.* ³ Aračhen tumen!” Te grešisada čo devlikano phral, vaćar lese kaj gova naj šukar, pa ako pokajil pe, oprosti lese. ⁴ Thaj ako efta droma ko dive grešil premal tute thaj efta droma avol tute thaj vaćarol: “Kajima”, oprosti lese.

⁵ Thaj vaćarde e apostolura e Gospode: “Pher amen pačajimasa.”

⁶ A o Gospod vaćarda: “Kana bi avola tumen pačajipe gači cikno sar e gorušicako seme, bi vaćarena kale dudinkaće: ‘Ikal tut taro koreno thaj sadit tut ano morel’! Ka šunola tumen.

⁷ Savo tumendar ka phenol pe slugase, savo hunol i phuv il arachol e bakren, kana iril pe andaro polje: ‘Av akari, beš te xa mangro?’ Na, nijekh tumendar. ⁸ Mesto gova ka vaćaren: ‘Ćer mande te xav! Čhuv tuće i kecelja thaj kande ma dok xav thaj pijav! A pale gova šaj i tu te xa thaj te pije.’ ⁹ E slugase ni zahvalil pe o gospodari, golese so si gova lesi bući. ¹⁰ Gija i tumen kana šunen e Devle vaćaren: ‘Naj sam vredna hvalaće. Samo sam sluge save čera amari bući.’ ”

O Isus sastarol dešen gubavcure

¹¹ Thaj kana đele ano Jerusalim, o Isus nakhlo maškari granica ki phuv i Samarija thaj i phuv i Galileja. ¹² Thaj kana dija ane jekh foro, arakhlje le deš gubavcura, save ačhena dur. ¹³ Thaj vazdije po glaso vaćarindoj: “Isuse, Gospode! Smiluji tut pe amende!”

¹⁴ Kana o Isus dikhļja len vaćarda: “Džan thaj sikaven tumen e sveštenikurenđe.”[†] I gija phirindoj sastile.

¹⁵ A jekh lendar dikhļja kaj sastilo, irisajlo thaj hvalisada e Devle andaro sa o glaso. ¹⁶ Thaj pelo angle Isusesese pingre thaj zahvalisajlo. Thaj gova sasa Samarijanco.

¹⁷ A o Isus pučlja le: “Na li sastiljen deš džene? Kaj si kola enja? ¹⁸ Sar maškar lende ni arakhlja pe nijekh te iril pe te zahvalil e Devlese, nego samo kava manuš andari aver phuv?” ¹⁹ Thaj vaćarda lese: “Ušti thaj dža! Sastarda tut čo pačajipe ane mande.”

* ^{17,2} Kava odnosil pe pe manuša save si vadži cikne ane po pačajipe. † ^{17,14} sikaven tumen e sveštenikurenđe E gubavcura trubuje te roden potvrda taro svešteniku kaj sastile tari guba.

*O Isus upozoril pe sikaden te aven spremna paše leso dujto avipe
(Mt 24,23-28, 37-41)*

²⁰ E fariseja pučlje e Isuse: "Kana ka avol o Carstvo e Devleso?"

A o Isus vaćarda lende: "O Carstvo e Devleso ni ka avol te dičhol pe jakhencar. ²¹ Ni ka vaćarol pe: 'Aktalo, kate si', il: 'Odori si' O Carstvo e Devleso si maškar tumende."

²² A e sikadendē phenda: "Ka avol o vreme kana ka manden te dičhen ma barem jekh đive kana me, o Čavo e manušeso, ka vladiv sar caro, al ni ka šaj. ²³ E manuša ka vaćaren tumende: 'Ak kate si', il: 'Ek odori!' Al ma ikljen thaj ma prasten te roden man. ²⁴ Golese so me, o Čavo e manušeso, kana ka avav sar i munja so strefil andaro nebo thaj ka svetliv sa so si talo nebo. ²⁵ Al angleder trubul but te avav mučimo thaj kala kuštika mora čhuden man pestar.

²⁶ Thaj sar sasa ano vreme e Nojaso gija i ka avol ane đivesa kana me, o Čavo e manušeso, ka avav. ²⁷ Xalje, pilje, lije pe, dije pe dži kova đive dži kana o Noje dija ani barka thaj avilo o baro paј thaj tasile sa okola save ni sesa ani barka.

²⁸ Gija sasa i ane Loteso vreme kana sasa vov džuvdo. E manuša ano foro i Sodoma xalje pilje, činde, bićinde, sadisade, vazdije čhera. ²⁹ A o đive kana iklilo o Lot andari Sodoma, čalada i jag thaj pele žuta bara save phabon[‡] taro nebo thaj mudarda sa okolen so ačhile ano foro. ³⁰ Gija tar jekh drom kana ka avav me, o Čavo e manušeso. ³¹ Ane gova đive ko ka avol ko krovo,[§] a lese šeja ano čher andre, ma te uljol te lol len! Savo si ano polje, ma te iril pe ano foro pale pe šeja. ³² Den tumen godi sar muli e Lotesi romni!* ³³ Golese savo dičhol te aračhol po džuvdipe, ka hasarol le, a ko hasarol po džuvdipe, ka aračhol le. ³⁴ Vaćarav tumende, ane goja rat kana ka avav, tare duj manuša save pašljon ko than e pašljimaso, jekh ka lol pe, a dujto ka ačhol ko than e pašljimaso. ³⁵ Tare duj džuvlja save meljin ano mlin, jekh ka lol pe, a i dujto ka ačhol. ³⁶ [Duj ka aven ki njiva, jekh ka lol pe, dujto ka ačhol.]"

³⁷ Thaj e sikade pučlje e Isuse: "A kaj gova, Gospode?"

A vov vaćarda lende kaja paramič: "Kaj si mulikano, odori čiden pe e ciriklja save xan mulikano mas."†

18

O Isus sikavol te ava ustrajna ani molitva

¹ O Isus vaćarda pe sikadendē paramič te sikavol len sar trubul te molin pe thaj te ačhen ane gova. ² Vaćarda: "Ane jekh foro sasa jekh sudija savo ni darajlo e Devlesttar thaj ni marisada e manušende. ³ Ane gova foro sasa jekh romni savako rom mulo thaj avola stalno leste thaj vaćarola: 'De ma pravda angle kova savo tužil man!' ⁴ Vov jekh vreme ni manglja te pomožil laće, al kana nakhlo nesavo vreme vaćarda korkoro pese: 'I ako ni darav

‡ ^{17,29} žuta bara save phabon sumpor § ^{17,31} Lende krovura sesa ravna thaj e manuš šajine te phiren pe lende il te bešen. * ^{17,32} Voj okrenisajli thaj dikhļa premali Sodoma thaj o Dol kaznisada la thaj e manušen tari Sodoma. † ^{17,37} Kana e manuša dičhen kaj e lešinara čiden pe ko jekh than, džanen kaj odori isi khanči mulo. Ko isto način, savorende ka avol očito kana e Devleso sudo avol.

taro Dol thaj ni mariv e manušende, ka pomoživ lače. ⁵ Ka braniv kala udovica golese so avol but droma ke mande, te ma avol te dosadil man!'"

⁶ Tegani vaćarda o Gospod o Isus: "Šunen so vaćarda o bičačutno sudija!"* ⁷ A so ka čerol o Dol? Ni li ka branil okolen kas vov birisada save vapin lese rat em đive? Vov li ka ačhavol len te ađućaren? ⁸ Vaćarav tumendje, kaj ka aračhol len. Al me, o Čhavo e manušeso, kana ka avav ki phuv ka arakhav li gasavo pačajipe?"

O Isus sikavol te moli ano poniznost

⁹ Tegani o Isus vaćarda jekh paramič okolendje save dije gođi pese kaj si čačutne thaj korkore pes dikhļje po baren averendar: ¹⁰ "Duj manuša dele ano Hram te molin pe e Devlese: Jekh si fariseji, a dujto carinco. ¹¹ O farisejo ačhilo thaj molisada: 'Devla! Hvaliv tut kaj najsem sar kala avera manuša: čora, bičačutne, preljubnikura il sar kava o carinco. ¹² Postiv duj droma ko kurko, dav tu dešto kotor tare sa so isi man.'

¹³ A o carinco odural ačhilo, ni manglia ni pe jakha te vazdol ano nebo thaj čalada pe ano kolin te sikavol kobor lese pharo thaj vaćarda: 'Devla, av milostivno mande, e grešnikose!' ¹⁴ Vaćarav tumendje: o carinco deło čhere opravdimo anglo Dol, a na kava o farisejo. Golese, savo korkoro pes vazdol, ka avol ponizime, a savo korkoro pes ponizil ka avol vazdime."

O Isus blagoslovil e čhavoren

(Mt 19,13-15; Mk 10,13-16)

¹⁵ Ande anglo Isus thaj e cikne čhavoren te čhuvol pe vasta pe lende thaj te blagoslovil len. A kana dikhļje gova e sikade vaćarde lende te ni čeren gova. ¹⁶ A o Isus vaćarda pe sikadendje: "Mučen e čhavoren ke mande thaj ma ačhaven len, golese so gasavende preperol o Carstvo e Devleso! ¹⁷ Čače vaćarav tumendje, savo ni primil o Carstvo e Devleso sar čhavoro, ni ka dol ane leste!"

Pharo e barvalendje te den ano Carstvo e Devleso

(Mt 19,1-30; Mk 10,17-31)

¹⁸ Thaj pučlja e Isuse jekh šorutno: "Učitelju šukareja, so te čerav te avol ma džuvdipe bizo meripe?"

¹⁹ A o Isus phenda lese: "Sose akhare man šukareja?† Khoni naj šukar samo o Dol. ²⁰ E Devlese zapovestura džane: 'Ma čher preljuba', 'Ma mudar', 'Ma čor', 'Ma svedoči xoxavne', 'Poštuji će dade thaj će da!'"

²¹ A o šorutno vaćarda: "Sa kava čerdem taro mo ternipe."

²² A kana šunda kava o Isus vaćarda lese: "Vadži jekh trubul tut: bićin sa so isi tut thaj de e čororenđe thaj ka avol tu barvalipe ko nebo. Thaj posle ava pale mande!" ²³ A kana gova šunda o barvalo, sasa bibaxtalo, golese kaj sasa le but barvalipe i ni manglia te bićinol sa.

²⁴ A kana dikhļja le o Isus kaj sasa bibaxtalo, vaćarda: "Kobor si pharo e barvalendje te den ano Carstvo e Devleso! ²⁵ Poločhe si e kamilaće te načhol maškare kana e suvaće nego o barvalo te dol ano Carstvo e Devleso!"

* ^{18,6} Avere lafurencar: "Kava sudija sasa nepravedano, al obratin pažnja ke okova so vov odlučisada te čerol!" † ^{18,19} šukareja O Isus pučlja e manuše te dičhol da li šukar haljarol e Isuseso identitet, odnosno kaj si o Isus Dol. Ako o manuš prihvativ le sar Devle, vov onda ka prihvativ i Iseseso poziv te biknol sa so isi le i te džal pale leste.

26 A kola save šunde le, pučje le: "A ko šaj te spasil pe?"[‡]

27 A o Isus vaćarda: "So si nemoguće e manušende, e Devlese si moguće."

28 Thaj o Petar phenda: "Ak, amen sa ačhadam sa so sasa amen thaj pale tute dža."

29 A o Isus vaćarda lende: "Čače vačarav tumenđe: Dži jekh savo ačhada po čher, il e romnja, il e phralen, il e dade thaj pe dej, il e čhaven pašo Carstvo e Devleso **30** ka primil akana po but ke akava sveto okolestar so ačhada thaj ka primil džuvdipe bizo meripe ko sveto savo avol."

*O Isus vaćarol vadži jekh drom taro po meripe
(Mt 20,17-19; Mk 10,32-34)*

31 Čidija o Isus e dešudujen apostoluren thaj vaćarda lende: "Ake dža upre ano Jerusalim. Odori ka čerdol sa okova so e prorokura pisisade ano Sveto lil mandar taro Čhavo e manušeso. **32** Kaj ka den ma ke manuša save ni džanen e Devlese[§] thaj ka maren muj mancar, ka ladžaren man thaj ka čhungaren man. **33** Thaj ka šibin man thaj ka mudaren man, a o trito đive ka uštav tare mule."

34 Thaj e sikade khanči ni haljarde tar gova so vaćarda o Isus. O značenje tare kala lafura sasa lendar garado thaj ni džanglje so sasa lende vaćardo.

*O Isus sastarol e kore manuše
(Mt 20,29-34; Mk 10,46-52)*

35 A kana o Isus reslo pašo foro Jerihon, sasa jekh koro manuš savo bešindoj mangljarola ko drom. **36** Thaj kana o koro šunda kaj pherdo manuša načhen, pučlja: "So si gova?" **37** Thaj vačarde lese kaj načhol o Isus taro foro Nazaret. **38** Thaj o koro dija vika: "Isuse, Čhaveja e Davideso,* smiluji tut pe mande." **39** Thaj nesave manuša save đele anglo Isus phende lese te ma dol vika gaći thaj vov pozurale dija vika: "Čhaveja e Davideso, smiluji tut pe mande!"

40 O Isus šunda le thaj ačhilo thaj vaćarda te anen e kore manuše paše leste. Kana ande le pučlja le o Isus: **41** "So mande te čerav tuće?"

A vov vaćarda: "Gospode! Mangav te dikhav!"

42 A o Isus phenda lese: "Ćo pačajipe sastarda tut. Ake, dikh!" **43** Thaj sigate dikhlija, delo palo Isus thaj hvalisada e Devle. Thaj savore save dikhlije kava hvalisade e Devle.

19

O Zakej o carinco prihvatisada e Isuse

1 Thaj kana dija o Isus ano foro Jerihon, dok nakhlo gothar, **2** avilo nesavo manuš so akhardola Zakej, savo sasa šorutno e carincureng thaj sasa barvalo. **3** Thaj manglja te dičhol e Isuse, te dičhol ko si vov thaj naštine tare but manuša, golese kaj o Zakej sasa cikno. **4** Thaj prastaja po anglat,

[‡] **18,26** E Jevreja mislisade kaj o manuš čerdilo barvalo golese so o Dol blagoslovisada le golese sosi gova manuš pravedno. Mislisade kaj e čorore manuša verovatno ni sesa pravedna. I kana e manuša, save šunde e Isuse, šunde kaj naj moguće e barvale manušese te dol ano carstvo e Devleso, predpostavisade kaj e čorore manuša našti te nadin pe kaj o Dol ka spasil len taro sudo.

[§] **18,32** Ke Rimljanura * **18,38** O Isus sasa potomko e Davideso, o izraelsko emvažno caro. "Čhavo e Davideso" sasa titula/naziv za ko Mesija.

uštilo pi divljo smokva te dičhol le, golese kaj džanglja kaj o Isus ka načhol gothar.

⁵ Thaj kana avilo o Isus ke gova than, dikhlja le upre thaj vaćarda lese: "Zakej! Ulji sigate! Ađive trubul te avav gosto ane čo čher."

⁶ Thaj o Zakej sigate ulilo taro kaš thaj anda le an po čher radosno. ⁷ Thaj savore, kana dikhlje kava, vaćarde maškar peste kaj ne bi trubula te avol ano čher e grešnikoso.*

⁸ A o Zakej ačhilo thaj vaćarda e Gospodese: "Gospode! Ak opaš mo barvalipe ka dav e čororenđe thaj ako nekas phabardem ka iriv lese štar droma po but."

⁹ A o Isus vaćarda lese: "Avilo ađive spasenje kale čherese,[†] golese kaj si i kava čhavo e Avraameso! ¹⁰ Golese kaj me o Čhavo e manušeso aviljem te rodav thaj te spasiv so si hasardo."

*Kas isi ka dol pe lese, kas naj ka lol pe lestar
(Mt 25,14-30)*

¹¹ But manuš gova šunde thaj o Isus vaćarda lende jekh paramič, golese kaj sesa pašo Jerusalim thaj dije godi kaj akana ka avol o Carstvo e Devleso.[‡] ¹² Thaj o Isus vaćarda gijate: "Jekh manuš tari prešundi familija đelo ani durutni phuv te postavin le za ko caro thaj te iril pe. ¹³ Angleder so đelo akharda dešen pire slugen thaj dija len po opaš kila srebro[§] thaj vaćarda lende: 'Trgujin sa dži kaj ni avav.' ¹⁴ A e manuša tare lesi phuv mrzisade le thaj bičhalde pe manušen te vaćaren e po bare carose: 'Ni manga vov te carujil pe amende.'

¹⁵ Thaj kana irisajlo sar caro, vaćarda te akharen okole slugen savendje dija e srebrenjakura, te dičhol so čerde. ¹⁶ Tegani avilo o angluno thaj vaćarda: 'Gospodarona! Čerdem deš droma po but srebro nego so dijan ma.' ¹⁷ Thaj vaćarda lese o caro: 'But šukar. Tu san šukar sluga! Kana sana mande šukar ko cikno ak dav tut te ave pe deš forura embargo.'

¹⁸ Thaj avilo o dujto thaj vaćarda: 'Gospodarona! Čerdem pandž droma po but srebro nego so dijan ma.' ¹⁹ O caro vaćarda: 'Šukar! Tu av embargo pe pandž forura.'

²⁰ O trito avilo thaj vaćarda: 'Gospodarona! Ake čo srebro. Garadem le ano kotor e šejjengo ²¹ golese kaj daraljem tutar. Golese kaj san zuralo manuš. Le so naj čiro thaj čide so ni sejisadan.*'

²² A o caro vaćarda lese: 'Pale će lafura ka sudiv tut, bilačheja slugo! Džangljan kaj sem zuralo manuš, kaj lav okova so naj mingro thaj čidav so ni sejisadem? ²³ Pa sose ni dijan mo srebro e trgovcurende thaj me kana ka avav ka čidav gova kamatencar?' ²⁴ Thaj vaćarda averende so ačhile

* ^{19,7} E Jevreja mrzisade e carinikuren thaj dije godi kaj nijekh manuš ne bi trubula te družil pe lencar. † ^{19,9} Avilo ađive spasenje kale čherese Avere lafurencar: "O Dol spasisada e manušen save živin an kava čher." ‡ ^{19,11} akana ka avol o carstvo e Devleso E Jevreji pačaje kaj o Mesija ka uspostavil o carstvo čim resol ano Jerusalim. Avere lafurencar: "kaj o Isus ka počnil te vladil pe Devleso carstvo". § ^{19,13} Ano orginal ačhol: 10 mine (svakonese jekh mina, so ke goja doba sasa otprilike trine čhonendi plata). * ^{19,21} le so naj čiro thaj čide so ni sejisadan Kava sasa verovatno izreka. Manuš savo lol taro than kaj garavol il taris banka okova so garada, il savo lol okova savo khoni aver sadisada si metafora nekase ko koristil e manušen save čeren phare buća.

angle leste: 'Len gova srebro lestar thaj den le okolese so isi le pandž kile srebrenjakura.'

²⁵ Thaj vaćarde lese: 'Gospodarona! Le isi le pandž kile srebro.'[†]

²⁶ A o caro vaćarda lende: 'Golese kaj vaćarav tumende kole so isi ka dol pe lese, a kole so naj ka lol pe lestar i okova zala so isi le.[‡] ²⁷ A kolen me dušmajen, save ni manglje te avav lengo caro pe lende, anen len akari thaj činen len angle mande.' "

*O Isus avol ano Jerusalim sar Mesija
(Mt 21,1-11; Mk 11,1-11; Jn 12,12-19)*

²⁸ Thaj kana vaćarda lende gova o Isus đelo anglal thaj đelo upre ano foro Jerusalim. ²⁹ Kana avile pašo gav Vitfaga thaj o gav Vitanija pašo Maslinsko brego, bičhalda pe dujen sikaden. ³⁰ Thaj vaćarda lende: "Džan ane gova gav angle tumende thaj ka araćhen cikne here phanglo pe savo vadži nijekh manuš ni uklilo.[§] Putren le thaj anen le. ³¹ Thaj ako khoni pučol tumen: 'Sose putren le?', gija vaćaren lese: 'E Gospodese trubul.' "

³² Kana đele, arakhlje sar so vaćarda lende o Isus. ³³ A kana putarde e cikne here pučlje len e manuša kasno sasa o cikno her: "Sose putren e cikne here?"

³⁴ A von vaćarde: "E Gospodese trubul." ³⁵ Thaj ande le ko Isus thaj čhute pe fostanura po cikno her thaj bešljarde e Isuse pe leste.

³⁶ Thaj kana đelo o Isus nakaro Jerusalim, e manuša čhute pe fostanura ko drom te den čast e Isusese. ³⁷ Kana avilo pašo than kaj počnil o Maslinsko brego, lije but sikade te radujin pe thaj te hvalin e Devle tare sa o glaso paše čudesura so dikhlije. ³⁸ Vaćarde:

"Blagoslovimo o caro

savo avol ano alav e Gospodeso!

Mir ko nebo

thaj slava e Devlese ko učipe!"

³⁹ Thaj nesave fariseja save sesa maškare manuša vaćarde lese: "Učitelju! Vaćar će sikadendje te ma phenen gova!"

⁴⁰ O Isus vaćarda lende: "Phenav tumende, ako von ni vaćaren, e bara ka vaćaren!"

O Isus rovol e Jerusalimese kaj ni pindžarda le

⁴¹ Thaj kana avilo o Isus pašo Jerusalim dikhlija o foro thaj ruja lese.

⁴² Vaćarda: "O, so bi mangava i tu adive te džane so ka anol tuće mir!^{*} Akana si kasno i o mir si garado tutar. ⁴³ Golese kaj ka aven e divesa kana e dušmanura ka vazden tuće bare duvara, ka opkolin tut thaj ka cíćiden tut tare sa e riga. ⁴⁴ Ka peraven tut thaj ka mudaren kolen save bešen ane tute. Thaj ni ka ačhavem nijekh bar ko lesu than, golese kaj ni džanglijan o vreme kana avilo tute o Dol."[†]

[†] **19,25** Ano original ačhol: deš mine. [‡] **19,26** Avere lafurencar: "Sa okola save koristin ko šukar okova so dol pe lende, ka dol pe lende po but ... taro manuš savo ni koristil šukar okova so dol pe lese, ka lol pe lestar..." [§] **19,30** savo vadži nijekh manuš ni uklilo Ponekad rodije pe životinje pe savende khoni ni uklilo golese kaj von si prikladna e Devlese il e carose (dikh 4. Mojs 19,2; 5. Mojs 21,3; 1. Sam 6,7). ^{*} **19,42** O Isus sikavol pi žal kaj e manuša taro Jerusalim propustisade i prilika te aven mirime e Devlesa. [†] **19,44** Ke 70. berš palo Hristeso bijandipe, i rimsko vojska opkolisada o Jerusalim thaj mudarda buten manušen.

*O Isus tradol e trgovcuren andaro Hram
(Mt 21,12-17; Mk 11,15-19; Jn 2,13-22)*

⁴⁵ Kana dija ano Hram o Isus lija te tradol okolen save bićinena ane leste.
⁴⁶ Vaćarda: "Ano Sveti lil ačhol: 'Mo čher ka avol čher e molitvako', a tumen čerden le 'čher kaj garaven pe e čora.' "

⁴⁷ Thaj o Isus svako dive sikada ano Hram. Thaj e šorutne sveštenikura, e učitelja tare Mojsijaso zakono katane e manušenđe šorutnencar dikhle sar te mudaren e Isuse. ⁴⁸ Al ni arakhle so te čeren lese, golese kaj sa e manuša džana pale leste thaj šunde sa lese lafura.

20

*E Isuseso vlast
(Mt 21,23-27; Mk 11,27-33)*

¹ Jekh dive kana o Isus ano Hram sikada e manušen thaj vaćarda o Lačho Lafi, avile e šorutne sveštenikura, e učitelja tare Mojsijaso zakono thaj e phuredera. ² Thaj pučlje le: "Vaćar amendě kotar tuće pravo kava te čere? Ko dija tut kava pravo?"

³ A o Isus vaćarda lendě: "I me tumen ka pučav. Vaćaren mande: ⁴ O Dol li vaćarda e Jovanese te krstil e manušen, il e manuša vaćarde lese gova te čerol?"

⁵ Thaj von vaćarde maškar peste: "Te vaćardam kaj si taro Dol, ka vaćarol sose ni pačajam e Jovane. ⁶ A te vaćardam kaj si tare manuša, savore ka čhuden bara pe amende, golese kaj savore pačaje kaj o Jovane o Krstitelj sasa proroko." ⁷ Thaj von vaćarde e Isusese: "Ni džana ko dija pravo e Jovane te krstil."

⁸ A o Isus vaćarda lendě: "Ni me ni ka vaćarav tumenđe kotar mande kava pravo."

*O Isus barabil e jevrejskone vođen e bilačhe manušencar saven isi vinograd
(Mt 21,33-46; Mk 12,1-12)*

⁹ Thaj o Isus lija te vaćarol kaja paramič: "Jekh manuš sadisada drakha ano vinograd thaj iznajmisada e manušenđe i phuv te čeren bući gothe, a vov đelo ko foro te bešol pherdo berša. ¹⁰ Thaj kana barili i drakh, bičhalda pe sluga ke gola manuša te čidol o kotor taro bijandipe e drakhako so lese preperol. A e manuša save čerde bući ki drakh marde le thaj bičhalde le čuće vastencar. ¹¹ Thaj bičhalda avere sluga, a i gole marde thaj ladžarde thaj bičhalde le čuće vastencar. ¹² Thaj bičhalda tritone, a le ratvarde le thaj tradije le.

¹³ Tegani o manuš kasi sasa i drakh vaćarda: 'So te čerav? Te bičhalav me mangle čhave, šaj le ka poštujin.'

¹⁴ A e manuša save čerde bući ki drakh kana dikhle lese čhave, vaćarde jekh averese: 'Kava si leso čhavo. Aven te mudara le te ačhol gova amendě so si leso!' ¹⁵ Thaj ikalde le avral tare drakha thaj mudarde le.

So den godi so ka čerol o manuš so si lesi drakh kale manušenđe kana ka šunol so čerde? ¹⁶ Ka avol thaj sa ka mudarol e bućarnen thaj i drakh ka iznajmil averenđe."

A kala save šunde vaćarde e Isuse: "Ma te dol o Dol gova te avol!"

¹⁷ A o Isus dikhla ane lende thaj vaćarda: "A so ačhol ano Sveti lil: 'O bar so čhudije e manuša save vazden e duvara

ćerdilo emglavno bar taro ugao?"

18 Savo perol pe gova bar, o bar ka phađol le ke kotora, a ako perol gova bar pe nekaste ka mudarol le."

19 Thaj dikhļe e šorutne sveštenikura thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono ane gova sato te vazden po va pe leste, al darajle tare but manuša, golese kaj haljarde kaj o Isus kaja paramič vaćarol lendar.

*E sveštenikura manglje te bunin e Isuse gija so pučlje le taro porez
(Mt 22,15-22; Mk 12,13-17)*

20 E učitelja tare Mojsijaso zakono thaj e šorutne sveštenikura dikhļe po Isus thaj bičhalde ke leste špijunuren, save čerde pe čačutne, te bi dolena e Isuse kaj vaćarol khanči bilačhe te bi dena le ko rimske upravitelji. **21** Thaj pučlje e Isuse: "Učitelju! Džana kaj šukar vaćare thaj sikave thaj ni dičhe ko si ko, nego čače sikave o drom e Devleso. **22** Vaćar amendē trubul li te da o porezi e carose il na?"*

23 A o Isus dikhļa lengo lukavstvo thaj vaćarda lende: **24** "Sikaven mande jekh srebrno parava† savasa poćinen o porezi. Kaso muj si kate ke pare thaj kasu alav?"

A von savore vaćarde: "E caroso."

25 A o Isus vaćarda lende: "Den so si e caroso e carose, a so si e Devleso den e Devlese." **26** Thaj naštine te aračhen khanči bilačhe ane lese lafura angle manuša thaj divisajle pašo lesu vaćaripe thaj khanči ni vaćarde.

*E manuša saven o Dol dičhol sar dostojava, ka ušten tare mule
(Mt 22,23-33; Mk 12,18-27)*

27 Gija avile nesave sadukejura‡ save vaćarena kaj khoni ni ka uštol tare mule thaj pučlje e Isuse: **28** "Učitelju! O Mojsije pisisada amendē kava zakono kana merol nekaso phral thaj ačhavol romnja a ni sasa len čhave. Gova manuš trubul te lol pe phralese romnja te šaj bijanol čhave saveše ka preperol sa o barvalipe e muleso thaj te phiravol lesu alav. **29** Sesa efta phrala, a angluno lija romnja thaj mulo bize čhave, **30** thaj o dujto lija la thaj vov mulo, **31** thaj o trito lija la, i gija so efta. Thaj ni ačhade čhaven pale peste thaj savore mule. **32** Thaj empalal muli i romni. **33** Kana ka ušten e mule, kasi romni ka avol golese kaj sasa so eftanendi romni?"

34 Thaj o Isus vaćarda lende: "Manuša kale svetose len pe thaj den pe.

35 A okolen saven o Dol dičhol sar dostojava te ušten tare mule thaj ka aven džuvde ane kova sveto savo avol, ni ka len pe thaj ni ka den pe. **36** Golese kaj ni ka meren, ka aven sar melekura. Von si e Devlese čhave, golese so o Dol ka vazdol len tare mule. **37** A kaj ka ušten e mule golestari thaj o Mojsije sikada ando Sveti lil, odori kaj pisil taro grmo savo phabol. Gothe vov e Gospode dol vika sar Devle e Avraameso thaj Devle e Isaakoso thaj

* **20,22** Nadisajle kaj o Isus ka vaćarol il "va" il "na." Te vaćarda "va," onda e Jevreja ka aven holjame pe leste so vaćarol lende te poćinen o porezi za ko strano vlast. A te vaćarda "na," onda e verska anglune šajine vaćaren e Rimljanci kaj o Isus sikavol e manušen te phađen e rimska zakonura. † **20,24** Ako original ačhol "dinari", rimska srebrenjakura pare. ‡ **20,27** sadukejura Glavno jevrejsko versko thaj političko grupa. Prihvatisade samo anglune pandž knjige tari Purani Sovli (Stari Zavjet) i ni veruisade ano džuvdipe palo meripe.

Devle e Jakoveso. ³⁸ A o Dol naj Dol e mulengo nego e džuvdengo, golese so si lese savore džuvde.”[§]

³⁹ A nesave učitelja tare Mojsijaso zakon vaćarde e Isusese: “Učitelju! Šukar vaćardan.” ⁴⁰ Darajle thaj khoni ni tromaja te pučol le khanči.

*O Hrist si po baro taro caro o David
(Mt 22,41–46; Mk 12,35–37)*

⁴¹ Thaj o Isus pučlja len: “Sar gova šaj vaćaren kaj si o Hrist čhavo e caroso e Davideso? ⁴² Kana korkoro o David vaćarol ane po lil tare Psalmura:

‘Vaćarda o Gospod e Gospodese mingrese:

Beš ko počasno than paše mande*

⁴³ dži kaj ni pašljarov e dušmanen tale pingre cire.’

⁴⁴ O David akharda e Hriste Gospode, pa sar šajine te avol leso čhavo?” †

O Isus upozoril pe sikaden te aračhen pe tare učitelja tare Mojsijaso zakon

(Mt 23,1–36; Mk 12,38–40; Lk 11,37–54)

⁴⁵ Thaj angle sa e manuša, o Isus vaćarda pe sikadendje: ⁴⁶ “Aračhen tumen tare učitelja tare Mojsijaso zakon save manden te džan ane bare fostanura thaj roden e manuša te pozdravin len thaj te den len poštujipe ke trgura thaj te ačhaven lende anglune thana te bešen ke sinagoge thaj ke abava, ⁴⁷ save ko xoxaipe len o imanje e udovicengo, xoxavne thaj dugačko molin pe e Devlese. Von ka aven but osudime.”

21

*I udovica dija sa so isi la e Devlese
(Mk 12,41–44)*

¹ Thaj ano Hram o Isus dičhola sa e barvalen sar čhoven daro e Devlese ani hramska riznica. ² Thaj dikhla jekha čora udovica sar čhuta duj emcikne pare.* ³ Thaj vaćarda: “Čače, vaćarav tumendje, kaja čorori udovica čhuta po but e Devlese savorendar! ⁴ Golese kaj savore lendar čhute so sasa len pobut, a voj gija čorori, sa dija so sasa la.”

*O Isus vaćarol tar okova so ka avol e Hramesa
(Mt 24,1–22; Mk 13,1–20)*

⁵ Thaj kana nesave sikade lije te vaćaren taro Hram kaj si lačhardo lačhe barencar thaj ukrasurencar save e manuša dije e Devlese, a o Isus vaćarda: ⁶ “Ka avol o dīve, tare sa kava so dičhen, ni ka ačhol ni bar po bar. Sa ka avol crdimō.”

⁷ A e sikade pučlje le: “Učitelju, kana ka avol gova? Save znakosa ka sikadol gova so ka avol?”

§ **20,38** Sar kala manuša fizički mule, von mora te aven vadži uvek duxovno džuvde. Avere lafurencar: “nego o Dol okolende kasu duxo si vadži džuvdo, iako šaj lengo telo si mulo golese so lengo duxo vadži živil ane Devleso prisutnost.” * **20,42** Beš ko počasno than paše mande Ano original ačhol: “ki desno strana mandar”. † **20,44** Sar o David akharda e Mesija “Gospod”, gova značil kaj o Hrist si po baro taro David i naj samo e Davideso potomko. * **21,2** Ano original ačhol “lepton”. Lepton sesa pare tare emcikno vrednost.

⁸ A o Isus vaćarda lende: "Aračhen tumen ma te xoxaven tumen! Golese kaj but ka aven ane mingro alav i ka phenen pese kaj si Mesija[†] vaćarindoj: 'Avilo o vreme!' Ma pačan ane lende.

⁹ A kana šunen za ko maripe thaj pobune, ma daran. Golese so sa gova trubul te avol, al o krajo ni ka avol sigate."

Znakura thaj progonstvo save ka aven

¹⁰ Tegani o Isus vaćarda lende: "Ka maren pe e manuša e manušencar thaj o carstvo po carstvo ka uštol. ¹¹ Thaj i phuv ka tresil pe thaj ka avol bokhalipe thaj nasvalipe ke but thana ki phuv. Ka aven bare znakura ko nebo savendar e manuša ka pherdon dar.

¹² A angleder sa golestar ka dolen tumen thaj ka traden tumen thaj ka den tumen ke sudi je e sinagogende thaj ka phanden tumen ano phanglipe. Ka indaren tumen angle carura thaj angle vladara golese so sen me sikade.

¹³ A gova ka avol tumendje te bi vaćarena lende mandar. ¹⁴ Ma daran so ka phenen kana ka trubul te branin tumen. ¹⁵ Golese so ka dav tumen lafura thaj mudrost savaće našti te protivil pe nijekh manuš. ¹⁶ A ka izden tumen i tumare dada, tumare deja thaj phrala thaj tumare pašutne thaj amala. Nesave tumendar ka mudaren. ¹⁷ Thaj savore ni ka manden tumen golese so sen me sikade. ¹⁸ Al o bal tumare šorestar ni ka perol.[‡] ¹⁹ Ako ni ačhon te pačan an mande, ka avol tumen džuvdipe bizo meripe."

O uništipe e Jerusalimeso (Mt 24,15-21; Mk 13,14-19)

²⁰ O Isus vadži vaćarda: "A kana dičhen kaj o Jerusalim opkolimo e vojskasa, te džanen kaj avilo o vreme te avol pusto. ²¹ Tegani e manuša save si tari Judeja nek našen ke bregura. Thaj e manuša save si taro Jerusalim nek ikljen avral thaj save si avral ma te irin pe an leste. ²² Golese kaj gola divesa ka avol e Devlesi kazna, savasa ka pherdol sa okova so si pisimo ano Svetu lili. ²³ Al pharo e khamnjendje thaj kolende save den čući ane gola divesa! Golese kaj ka avol baro bilačhipe ki phuv thaj bari holi pe kala manuša. ²⁴ Von ka mudaren kalen manušen e oštrone mačosa thaj ka indaren len ano phanglipe maškare sa e manuša ki phuv. Thaj o Jerusalim ka uštaven e manuša save ni džanen e Devlese sa dok ni načhol o vreme lengo."

O Isus vaćarol kaj ka iril pe ki phuv (Mt 24,23-35; Mk 13,21-31)

²⁵ Vadži o Isus vaćarda: "Thaj ka aven e znakura ano kham thaj ano čhon thaj ane čerenja, a ki phuv e manuša ni ka džanen so te čeren tari dar golese so o more ka šundol but thaj e talasura. ²⁶ E manuša ka meren tari dar thaj taro adućaripe so ka avol e svetosa, golese kaj e neboso zuralipe ka tresil pe. ²⁷ Tegani man, e Čhave e manušese, ka dičhen man sar avav pe oblakura e zuralimasa thaj ani bari slava. ²⁸ A kana ka lol te avol gova, ušten thaj vazden tumare šore, golese kaj tumaro Osloboditelji avol tumende."

[†] 21,8 Ano original ačhol: "ke mo alav i ka phenen 'Me sem'" [‡] 21,18 Al o bal tumare šorestar ni ka perol O Isus vaćarol taro emcikno kotor ko telo e manušeso. Ke gova način naglasil pe kaj ni trubul te brinin pe pašo lengo sigurnost. I te nesave lendar ka meren, golese kaj si lese sledbenukura, lende telura palem sigurno ka ušten tare mule ko dive bizo meripe ko buduće sveto. Golese paše lese sledbenukura o meripe nak khanči sostar te daran.

*Paramič tari smokva
(Mt 24,32; Mk 13,28)*

²⁹ Thaj o Isus vaćarda lendje i paramič: "Dičhen pi smokva thaj sa e kašta. ³⁰ Kana dičhen kaj ikljen e luluđa lendje džanen kaj paše si o milaj. ³¹ Gijate tumen kana dičhen kaj sa avol gija sar so phendem, džanen kaj si paše o Carstvo e Devleso. ³² Čače vaćarav tumende, kaj kaja generacija ni ka načhol dok sa kava ni avol. ³³ O nebo thaj i phuv ka načhen, a mo lafi ni ka načhol."

*Aven džungade
(Mt 24,36–51; Mk 13,32–37)*

³⁴ Pale gova o Isus vaćarda: "Al aračhen tumen ma tumare ile te aven opteretime ano halanipe thaj matipe thaj e brigencar kale svetose thaj ma gova đive te resol tumen tari jekh drom. ³⁵ Golese so ka avol sar zamka pe sa e manuša so živin pi kaja phuv. ³⁶ Golese aven džungade sa o vreme thaj molin tumen te bi šaj crdena tumen taro sa o bilačhipe so akana avol thaj te ačhen bizi ladž ano radujipe angle mande, anglo Čhavo e manušeso."

³⁷ O Isus svako đive sikada ano Hram a ki rat suta ko Maslinsko brego.
³⁸ Thaj sa e manuša avena sabalin ke leste te šunen le ano Hram.

22

O Juda mandol te izdol e Isuse

¹ Paše sasa e bare đivesa tare bikvasacoso mangro savo akhardol Pasha. ² Thaj e šorutne sveštenikura thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono vaćarde maškar peste sar te mudaren e Isuse, al darajle e manuša te na bunin pe.

³ Tegani o Satana dija ano Juda Iskariotsko, savo sasa jekh tare dešuduj apostolura. ⁴ Đelo thaj vaćarda e šorutne sveštenikurencar thaj e hramese zapovednikurencar sar ka izdajil e Isuse. ⁵ Thaj von radujisajle thaj vaćarde e Judase kaj ka poćinen lese gova. ⁶ Thaj o Juda dija polafi. Thaj vov rodija šukar vreme te predol e Isuse dok ni sesa gothe but manuša.

Angluno đive tare bikvasacose mangre

⁷ Thaj avilo o angluno đive e bikvasacose mangreng, ke savo trubuja te čhinol pe o pashalno bakroro, ⁸ o Isus vaćarda e Petrese thaj e Jovanese: "Džan thaj čeren amendje Pasha te šaj te xa."

⁹ A von pučlje le: "Kaj mande te čera la?"

¹⁰ A o Isus vaćarda: "Kana ka den ano foro, ka aračhen manuše savo inđarol ano khoro paj. Džan pale leste ane savo čher vov džal, ¹¹ thaj pučen gole čherutne: 'O učitelji pučol an savi soba šaj xal i Pasha pe sikadencar?' ¹² Thaj vov ka sikavol tumende bari upruni soba savi si postavimi. Gothe čeren i Pasha." ¹³ Thaj o Jovane thaj o Petar đele ano foro i arakhlije sar so vaćarda lendje o Isus thaj gothe čerde i Pasha.

Poslednjo večera kaj o Isus čerol o Nevo Savez

¹⁴ Thaj kana avilo o sato, o Isus bešlo ki sinija, pe dešudujen apostolurencar. ¹⁵ Thaj vaćarda lendje: "But mangljem te xav kaja Pasha

tumencar angleder so ka avav mudardo. ¹⁶ Golese vaćarav tumenđe kaj od akana ni ka xav i Pasha dok ni pherdol ano Carstvo e Devleso.”*

¹⁷ Thaj lija o tahtaj e moljasa thaj dija hvala e Devlese thaj vaćarda: “Len thaj ulaven la maškare tumende. ¹⁸ Vaćarav tumenđe, od akana ni ka pijav i mol sa dok ni avol o Carstvo e Devleso.”

¹⁹ Thaj lija o mangro, dija hvala, thaj phaglja le thaj ulada e sikadende vaćarindoj: “Kava si mingro telo savo dol pe tumenđe. Kava čeren te den tumen godi mandar.” ²⁰ A palo xape lija o tahtaj e moljasa thaj vaćarda: “Kava tahtaj si nevo savez ane mingro rat savo čhordol tumenđe. ²¹ A ak mo izdajniko bešol mancar kate ki sinija. ²² Thaj me, o Čhavo e manušeso, mora te merav sar so si phendo, al pharo e manušese savo ka izdol man!”

²³ Thaj e sikade lije maškar peste te pučen pe ko bi čerola gova lendar.

Savo si embargo ano carstvo e Devleso trubul te kandol

²⁴ Thaj lije te čeren čingara maškare peste ko lendar bi avola embargo. ²⁵ A o Isus vaćarda lendje: “E carura tar kaja phuv gospodarin pe pire manuša thaj isi len vlast pe lende. Von korkore pese vaćaren kaj si ‘manuša save but den šukaripe’. ²⁶ A tumen ma čeren gjate! Nego ko si tumendar embargo te avol emcikno thaj savo si vođa nek avol kova savo kandol. ²⁷ Golese ko si embargo? Kova savo bešol ko astali il savo kandol? Naj li kova savo bešol ko astali? A me sem maškar tumende okova so kandol. ²⁸ A tumen sen gola save ačhile mancar ane mo bilačhipe. ²⁹ Thaj ačhavav tumenđe o carstvo sar mo Dad so ačhada mande ³⁰ te xan thaj te pijen ko astali mingro ane mingro carstvo thaj te bešen ko tron thaj te sudin pe dešuduj plemenura e Izraelese.”

Ispunil pe ano Sveti lil so si pisimo taro Isus

³¹ Thaj vaćarda o Isus: “Simone! Simone! Ak o Satana mandol te sejil tumen sar so sejil pe o điv.† ³² A me molisaljem tuće čo pačajipe ma te ačhol. A tu kana ka iri tut ke mande, te zurave če phralen!”

³³ A o Petar vaćarda lese: “Gospode! Spremno sem ano phanglipe thaj ano meripe tusa te đžav!”

³⁴ A o Isus vaćarda lese: “Vaćarav tuće, Petre! Ađive ni ka đilabol o bašno dok tu trin droma ni vaćare kaj ni pindžare man.”

³⁵ Thaj vaćarda lendje: “Kana bičhaldem tumen bize kese parencar thaj bize traste thaj bizo podipe, so naj sasa tumen?”

A von vaćarde lese: “Khanči.”

³⁶ A o Isus vaćarda lendje: “A akana kas isi kesa te lol la! Gijate i pi trasta! A kas naj mačo nek biknol po fostano thaj nek činol pese.‡

³⁷ Golese vaćarav tumenđe kaj trubul te pherdol okova so ačhol ano Sveti lil mandar: ‘Thaj e manuša dikhlje le sar jekhe manuše lendar save

* ^{22,16} I Pasha dola godi e izraelskone narodo pe gova sar o Dol ikalda len andaro ropstvo andaro Egipto kana dije kurbano cikne bakrore thaj čhute lesu rat ke vudara pire cherende. Ko slično način, o Isus si e Devleso cikno bakroro thaj e Isusesse ratesa oslobođil pire narodo taro ropstvo e grehoso. O Isus palem ka avol thaj ka vladil sar caro, a pale gova e vernikura ka čeren baro xape thaj ka slavin e Devlese savo ikalda len. † ^{22,31} O beng manglja te crdol len taro Isus, sar o gavutno manuš so crdol o điv tari ljsuka. ‡ ^{22,36} Kana e sikade lije te vaćaren o Lafi e Devleso, o Isus sasa popularno, thaj e manuša pherda ilesa čerena gostoprinstvo kolende save vaćarena e Isusesse haber. E buća akana promenjalje akana but manuša suprostavin pe e Isusesse thaj lese haberese, pa e sikade mora te araćen pe thaj te aven spremna paše pire potrebe thaj i zaštita.

phađen o zakono.' Golese sa so pisisade e prorokura mandar ka avol sa čaće."

³⁸ A von vaćarde lese: "Gospode! Ak, isi amen duj mačura."

A vov vaćarda lende: "Šukar si!"[§]

O Isus molil pe ki Maslinsko gora

³⁹ Thaj iklindojo gothar, pale po adeti, đelo ko Maslinsko brego. A pale leste đele e sikade lese. ⁴⁰ Thaj kana resle o Isus vaćarda lende: "Molin tumen te ma peren ano iskušenje!"

⁴¹ Thaj crdijape lendar gaći kobor šaj te čhudol pe bar thaj pelo ke pe koča em molisajlo e Devlese: ⁴² "Dade! Te mangjan le mandar te ma pijav tar kava tahtaj e bilačhimaso. Al nek avol sar tu so mande, a na sar so me mangav." ⁴³ Tegani sikadilo lese o meleko taro nebo thaj zurada le. ⁴⁴ A kana dolda le bari muka, but pozurale molisajlo, a znoj lesa sasa sar kaplje taro rat save perena ki phuv.* ⁴⁵ Pali molitva uštilo thaj avilo ke pe sikade thaj arakhlja len sar soven taro pharipe kobor sasa lende. ⁴⁶ Thaj o Isus vaćarda lende: "Sose soven? Ušten, molin tumen e Devlese te ma peren ano iskušenje!"

O Juda izdol e Isuse

⁴⁷ Thaj dok o Isus vaćarda, e manuša thaj o Juda, jekh tare dešuduj sikade, avena premal leste. Avilo o Juda pašo Isus thaj čumidija le.[†]

⁴⁸ A o Isus vaćarda lese: "Judo! Čumidimasa li izdaji man, e Čhave e manušese?"

⁴⁹ A kana e sikade dikhļe so čerdol, vaćarde "Gospode! Te maramen li? Isi amen mačura." ⁵⁰ Thaj čalada jekh tare sikade e sluga e bare sveštenikoso thaj čhindia lesno kan.

⁵¹ A o Isus vaćarda: "Mučhen len! Nek čeren gova!" Thaj dolda leso kan thaj sastarda le. ⁵² A o Isus vaćarda e manušendje so avile pale leste, e šorutne sveštenikurenđe, e zapovednikurenđe e hramese thaj e phurederenđe: "Aviljen pale mande sar po razbojniko čhurencar thaj kaštencar te dolen man! ⁵³ Sose ni dolden ma dok sema ano Hram? Svako dive sema tumencar odori. Al akana si tumaro sato, kana i sila e kalimasi vladil."[‡]

O Petar odreknil pe taro Isus

(Mt 26,67-75; Mk 14,66-72; Jn 18,15-18, 25-27)

⁵⁴ Kana dolde e Isuse, inđarde le ke bare sveštenikoso čher. A o Petar odural đelo pale lende. ⁵⁵ A e stražara phabarje jag anı avlin, bešle savore katane thaj o Petar bešlo lencar. ⁵⁶ Dikhļa le jekh sluškinja sar bešol paši jag thaj dikhļa nakar leste thaj vaćarda: "Kava sasa lesa!"

⁵⁷ A o Petar xoxada vaćarindoj: "Džuvlijе! Me ni pindžarav le!"

⁵⁸ Nekobor pale gova pindžarda le aver thaj vaćarda: "Tu san jekh lendar!"

§ ^{22,38} Šukar si Značenjura save šaj te aven si: 1. von isi len dovoljno mačura, avere lafurencar: "Akana isi amen dovoljno mačura", il 2. O Isus mandol te prestanin te vaćaren golestari kaj isi len mačura: "Dosta vaćarden tare mačura." Kana o Isus vaćarda lende kaj trubul te činen pese mačura, vov vaćarda lende tare opasnostura savencar ka aračhen pe. Vov ni manglja čaće von te činen mačura em te maren pe. * ^{22,44} An nesave purane grčka rukopisura naj 43. i 44. retka.

† ^{22,47} Nekobor purane rukopisura dodajin: "Golese kaj gija dija znako: 'Kas čumidav gova si.'"

‡ ^{22,53} sila e kalimasi vladil značil "vreme kaj o Satana delujil".

A o Petar vaćarda: "Manušeja, naj sem."

⁵⁹ Thaj kana nakhlo paše jekh sato nesavo manuš uporno vaćarda taro Petar: "Čače thaj kava manuš sasa lesa. Galilejco si!"

⁶⁰ A o Petar vaćarda: "Manušeja! Ni džanav so tu phene!" Thaj sigate dok vov vaćarda o bašno đilabija. ⁶¹ Thaj irisajlo o Gospod thaj dikhla e Petre thaj o Petar dija pe godi so vaćarda lese: "Ađive ni ka đilabol o bašno dok tu trin droma ni vaćare kaj ni pindžare man." ⁶² Thaj o Petar ikličio avral thaj zurale ruja.

⁶³ A e čuvara lije te maren e Isuse thaj te maren lesa muj. ⁶⁴ Thaj učharde lese jakha thaj marde le thaj pučlje le: "Prorokuji ko čalada tut?" ⁶⁵ Thaj but avera bilačhe buća vaćarde pe leste.

O Isus angle jevrejska vođe

(Mt 26,59-66; Mk 14,55-64; Jn 18,19-24)

⁶⁶ Thaj kana sasa sabalin, čidije pe e narodna phuredera thaj e šorutne sveštenikura thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono. Ande e Isuse angle manuša e Bare sudose ⁶⁷ vaćarindojo: "Tu li san o Hrist? Vaćar amende."

A o Isus vaćarda lende: "Ako i vaćarav tumendē, ni ka pačan ma. ⁶⁸ Te pučljem tumen khanči, ni ka vaćaren mande. ⁶⁹ Al od akana me, o Čhavo e manušeso, ka bešav ko časno than pašo Zuralo Dol."

⁷⁰ Savore vaćarde: "Tu li san o Čhavo e Devleso?"

A o Isus vaćarda lende: "Korkore vaćarden kaj sem me."

⁷¹ A von vaćarde: "So trubul amen po but dokazura? Golese kaj korkore amen šundam tare lesa muj."

23

Indarde e Isuse ko Pilat thaj ko Irod

¹ Tegani sa e bare manuša e jevrejska uštile thaj indarde e Isuse ko Pilat, o rimske upravnike. ² Thaj lije te vaćaren bilačhe e Isusestar: "Arakhljam le sar xoxavol amare manušen thaj ni dol te počinen o porezi e carose, a pese vaćarol kaj si o Hrist, caro."

³ A o Pilat pučlja le: "Tu li san o caro e Jevrejengo?"

A o Isus irindojo vaćarda lese: "Gija si sar so tu vaćare."

⁴ A o Pilat vaćarda e šorutne sveštenikurenđe thaj e manušenđe: "Me ni arakhav nisavo bandipe ane kava manuš."

⁵ A von dije zor vaćarindojo: "Vov pire sikajimasa e manušen bunil ki sa i phuv e jevrevendi. Počnisada ki Galileja thaj avilo sa dži kate ano Jerusalim!"

⁶ Thaj kana šunda o Pilat, pučlja: "Vov li si tari Galileja?" ⁷ Thaj kana šunda o Pilat kaj si o Isus tari Galileja bičhalda le ko Irod, golese so o Irod vladisada ane Galileja. A vov sasa ane gola divesa ano Jerusalim.

⁸ Kana dikhla o Irod e Isuse sasa but radujimo, golese kaj odavno manglja te dičhol le, golese kaj ne šunda lestar thaj dija godi kaj o Isus ka čerol nesavo čudo angle leste. ⁹ Thaj o Irod pučlja baše but buća, a o Isus khanči ni vaćarda lese. ¹⁰ A e šorutne sveštenikura thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono ačhile thaj baro bilačipe vaćarde lestar. ¹¹ A o Irod thaj lese vojnikura ladžarde le thaj asaje e Isusese, urade le ane carsko fostano thaj bičhalda le palal ko Pilat. ¹² Thaj ane gova dive mirisajle o Pilat thaj o Irodo maškare peste, a angleder golestara sesa ane čingara.

E Isuse osudin ko meripe

¹³ A o Pilat čidija e šorutne sveštenikuren thaj e gospodaren thaj e manušen thaj ¹⁴ vaćarda: "Anden mande kale manuše thaj phenen kaj e manušen bunil. Ake me angle tumende pučjem le thaj ni arakhav ni jekh bandipe so tumen čhoven pe leste. ¹⁵ A i o Irod ni arakhla bandipe pe leste, golese bičhalda le palal amende thaj ak, khanči ni čerda sosa bi zaslužila te avol mudardo. ¹⁶ Golese ka šibi le thaj ka mukha le." ¹⁷ [A trubuja ko prazniko te mučhen jekhe phangle manuše.]

¹⁸ A e manuša sa dije vika vaćarindoj: "Le akale a muk amendje e Varava!" ¹⁹ (O Varnava sasa čhudimo ano phanglipe golese so čerda pobuna ano Jerusalim thaj mudarda nekas.) ²⁰ A o Pilat vadži jekh drom vaćarda kaj bi vov mučhola e Isuse. ²¹ A von dije vika: "Čhu le ko krsto, čhu le ko krsto!"

²² Thaj o Pilat trito drom vaćarda: "Savo bilačipe vov čerda? Me khanči ni dikhav sosa bi zaslužila te avol mudardo, gija ka šibiv le thaj ka mukhav le."

²³ A e manuša ni ačhile te vazden po glaso thaj manglje te čhoven e Isuse ko krsto. I lendi vika sasa po zurali thaj po zurali. ²⁴ Thaj golese o Pilat vaćarda te avol sar so e manuša manden. ²⁵ Thaj mukhlja e Varnava, savo sasa ano phanglipe paši pobuna thaj pašo mudaripe, a e Isuse dija lendi sar so manglje.

E Isuse čhoven ko krsto

²⁶ Thaj kana indarde e vojnikura e Isuse, dolde nesave Simone tari Kirina* savo avola taro polje thaj čhute pe leste o krsto te phiravol le palo Isus. ²⁷ A palo Isus đele pherdo manuša thaj džuvlja save ruje thaj žalisade le. ²⁸ A o Isus okrenisajlo premal lende thaj vaćarda: "Čhejalen taro Jerusalim! Ma roven pale mande. Roven pale tumende thaj pale tumare čhave. ²⁹ Golese dikh, aven e divesa† ane save ka vaćaren: 'Blagoslovime kola džuvlja save našti bijanen thaj e vođa save ni bijande thaj e čučendje save ni dije čuci!'‡ ³⁰ Tegani ka vaćaren e planinende: 'Peren pe amende!' thaj e bregurende: 'Učharen amen!' ³¹ Golese kaj ako akana čerol pe kava e zelenone kašteta, so ka avol e šuće kašteta?"§

³² Indarde duje bilačhe manušen katane e Isusesa te aven mudare. ³³ Thaj kana avile ke kova than savo akhardola kokalo e šoreso,* gothe čhute ko krsto e Isuse thaj e duje bilačhe manušen, jekhe tari desno rig e Isusesi a avere ki levo rig.

³⁴ A o Isus vaćarda: "Dadel! Oprosti lendje, golese kaj ni džanen so čeren."† Thaj e vojnikura čhudije i kocka thaj ulade maškar peste leso fostano.

* ^{23,26} Foro ani severno Afrika † ^{23,29} Gasavo vreme avilo 70 berš palo Hrist. I Rimsko vojska opkolisada thaj uništisada o Jerusalim thaj mudarda buten. ‡ ^{23,29} An gova buduće vreme čhavore ano Jerusalim ka trpin ke strašna načinura. Tegani o narodo ka mislin kaj si bolje e manušende save naj len čhave. Naj len tuga kana dičhen sar lende čhave patin il meren.

§ ^{23,31} Šuko kaš phabol po sigate taro zeleno kaš. Phabaripe si metafora za ki patnja il i kazna. O Isus sasa sar zeleno kaš golese so ni zaslužisada te phabol (trpil). Manuša save odbacisade e Isuse sesa sar šuće kašta. Zasluzisade te phabaren pe (patin) zbog pe grehura. * ^{23,33} Golgota
† ^{23,34} A o Isus vaćarda: "Dadel! Oprosti lende, golese kaj ni džanen so čeren." Ane nesave purane grčka rukopisira ni ačhol kaja rečenicica.

³⁵ But manuša ačhile thaj dikhle sa gova, a e gospodara marde muj thaj vaćarde: "Averen spasisada, so ni spasil korkoro pes akana, te si vov o Hrist, birimo e Devleso." ³⁶ A e vojnikura marde muj lesa thaj avile paše leste thaj dije le šut.[‡] ³⁷ Thaj vaćarde e Isusese: "Te san tu caro e Judejako, spasi korkoro tut." ³⁸ A sasa pe leste upre pisimo[§] kala lafura: "Kava si Caro e Jevrejengo."

³⁹ A jekh tare bilačhe manuša so sesa ko krsto e Isusesa marda muj thaj vaćarda lese: "Te san tu o Hrist, spasi tut thaj amen!"

⁴⁰ A o dujto ko krsto so sasa dija vika pe leste thaj vaćarda: "Tu li ni dara taro Dol? Kana san i tu korkoro gija osudimo?" ⁴¹ Amen sam čače osudime, golese sam kate amare bućende, a vov nisavo greh ni čerda." ⁴² Thaj vaćarda e Isusese: "Isuse, de tut godi pe mande thaj av mande milostivno kana ka rese ane po carstvo."^{*}

⁴³ Thaj vaćarda lese o Isus: "Čače vaćarav tuće: ađive ka ave mancarano raj."

E Isuseso meripe

⁴⁴ A sasa popodne kana peli i rat ki sa i phuv dži ke trin popodne, ⁴⁵ golese so kalilo o kham. A i hramsko fironga[†] pharadili ke opaš. ⁴⁶ Thaj o Isus dija vika andar sa o glaso: "Dade! Ane ēire vasta mukhav mo duxo." Thaj gole lafurencar mulo.

⁴⁷ A kana dikhla o kapetano so sasa, lija te hvalil e Devle thaj vaćarda: "Čače kava manuš sasa čačukano devlikano manus!" ⁴⁸ Thaj sa e manuša save čidiye pe te dičhen kava, kana dikhle so sasa, irisajle thaj mardepe ane pire kolina tari žal. ⁴⁹ A kola so džanglje e Isuse thaj e džuvlja so avile lesa tari Galileja ačhile po dur thaj dikhla kava.

E Isuse čhoven ano limori

⁵⁰ Sasa jekh manuš palo alav Josif, savo sasa jekh tare bare manuša e jevrejende. Sasa šukar manuš thaj čače devlikano ⁵¹ tari Arimateja, foro e Judejako. Vov ni složisajlo golesa so čerde e Isusesa thaj adućarda o Carstvo e Devleso. ⁵² Đelo ko Pilat thaj rodije o telo e Isuseso. ⁵³ Thaj o Josif uljarda e Isuseso telo taro krsto thaj paćarda le čaršafesa thaj čhuta le ano limori savo sasa hundo ano bar,[‡] ane savo khoni naj sasa čhuto. ⁵⁴ Čerda gova jekh dive anglo savato,[§] a o savato lija te iklijol.

⁵⁵ A e džuvlja save avile e Isusesa andari Galileja, đele palo Josif i dikhla o limori i sar čhute e Isuseso telo. ⁵⁶ Irisajle čhere te čeren o miris thaj so te mačhen e Isuseso telo. Kana sa čerde, već avilo o savato i naštine čeren khanči gova dive pale Mojsijaso zakono.

[‡] 23,36 dije le šut O šut sasa jeftino pijipe savo e obična manuša pilje. E vojnikura asaje e Isusese gija so dije le jeftino pijipe nekase ko vaćarol pese kaj si caro. [§] 23,38 Ane nesave rukopisura ačhol: kaj si pisimo ko grčki, latinski thaj jevrejski ^{*} 23,42 Ane original ačhol: "Detu godi mande, Isuse, kana ka ave ane čo carstvo" [†] 23,45 fironga Kaja fironga sasa bari prekale 25 metra visoko thaj odbisada o sveto than taro avera thana ano hram. [‡] 23,53 E jevreja ponekad koristisade e stene sar limora, čerena sa rupe andral i phandena o limori bare baresa. [§] 23,54 dive kana e manuša spremina pe za ko jevrejsko dive te odmorin pe, dive e savatoso.

24

*E Isuseso uštipe tare mule
(Mt 28,1-10; Mk 16,1-8; Jn 20,1-9)*

¹ Ko angluno đive palo savato, rano sabalin avile e džuvlja ko limori thaj ande mirisura save čerde ² thaj arakhlje o bar* crdimos taro limori. ³ Dije andre thaj ni arakhlje o telo e Gospodeso e Isuseso. ⁴ Thaj dok pučlje pe so sasa gova, dikh, duj manuša ačhile angle lende ane sjajna fostanura. ⁵ E džuvlja but darajle thaj perade pe šore tele nakari phuv. Thaj e duj manuša pučlje e džuvljen: "Sose roden e džuvde maškar e mule? ⁶ Naj kate. Uštilo tare mule! Den tumen godi so vaćarda tumendje dok vadži sasa ani Galileja: ⁷ 'Me, o Čavo e manušeso, trubul te avav dindo ane vasta e manušendje e grešnonendje thaj ka čhoven ma ko krsto thaj trito đive ka uštav.'

⁸ Thaj dije pe godi so vaćarda lendje o Isus. ⁹ Thaj irisajle taro limori thaj vaćarde sa e dešujekhe apostolurenđe thaj savorenđe averenđe. ¹⁰ A gola džuvlja sesa i Marija taro foro Magdala, i Jovana, i Marija e Jakovesi dej thaj avera save vaćarde kava e apostolurenđe. ¹¹ Thaj e apostolurenđe kala lafura sesa sar xoxaipe thaj ni pačaje e džuvljende. ¹² Al o Petar uštilo thaj prastaja ko limori. Kana telilo, dikhla samo o čaršafi savo ačhilo thaj delo thaj čudisajlo ane peste so sasa gova.

O Isus sikadilo e sikadenđe ko drom ano Emaus

¹³ Ane gova đive duj e Isuseso sikade dele ano gav savo akhardola Emaus thaj vov sasa dur taro Jerusalim dešujekh kilometra.[†] ¹⁴ Thaj phirindoj vaćarde maškar peste sa okova so sasa. ¹⁵ Thaj dok vaćarde maškar peste thaj pučlje khanči jekh avere, korkoro o Isus avilo paše lende thaj đelo lencar. ¹⁶ Al lendje jakhendje ni sasa mukhlo te pindžaren le.

¹⁷ A o Isus pučlja len: "Sostar gova vaćaren maškar tumende phirindo?" Ačhile i tužnisajle.

¹⁸ A jekh ko alav o Kleopa, vaćarda e Isuseso: "Tu li san jedino abandžija ano Jerusalim savo ni šunda so sasa kala đivesa odori?"

¹⁹ Thaj o Isus pučlja len: "So sasa gova?"

Thaj von phende lese: "Gova so čerdilo e Isusesa taro Nazaret. Vov sasa zuralo proroko ano vaćaripe thaj ano čeripe anglo Dol thaj angle manuša. ²⁰ Amare šorutne sveštenikura thaj amare avera vladara dije le te avol osudimo ko meripe thaj čhute le ko krsto. ²¹ Amen nadisajljam kaj vov ka ikalol‡ o Izrael. Ake trito đive sar sasa sa gova. ²² Thaj bunisade amen nesave džuvlja maškar amende. Save sesa sabalje ko limori, ²³ al ni arakhlje e Isuseso telo odori. Avile thaj phende amendje kaj dikhla e melekuren save phende lende kaj si o Isus džuvdo. ²⁴ Tegani nesave amendar dele ko limori thaj dikhla kaj si o limori čučo, sar so vaćarde e džuvlja, al ni dikhla e Isuse."

²⁵ A o Isus vaćarda lendje: "O bigođaće manušalen! Pharo tumendje te pačan so vaćarde e prorokura ano Svetu lil! ²⁶ Ni li von vaćarde kaj o Hrist

* ^{24,2} o bar Kava sasa baro, isklesimo, okruglo bar gači baro kaj šajine te phandol o limori. Kana bi crdena le, but murša bi trubuna te bi crden le taro than. † ^{24,13} Ano original ačhol: "šovardeš stadijumra" ‡ ^{24,21} ikalol oslobođil il otkupil il izbavil spasil. (Dikh "otkupipe, te otkupil pe" ano rečnik.)

ka načhol sa gova bilačipe angleder so o Dol ka proslavil le?"[§] ²⁷ Thaj lija te objasnijl lende o Isus so si pisimo taro Hrist, so pisada o Mojsije thaj sa e prorokura ano Svetu lil.

²⁸ Thaj kana avile pašo gav ane savo đele, o Isus čerda pe kaj mandol te džal po dur lendar. ²⁹ Thaj von ačhade le vačarindo: "Ač amencar! Nakhlo o đive thaj i rat lija te perol!" Ačhilo thaj dija lencar ano cher. ³⁰ Thaj kana sasa lencar ko astali, o Isus lija o mangro, blagoslovisada le thaj phaglja le thaj dija len. ³¹ Tegani lende jakha putajle thaj pindžarde le. Thaj sigate hasajlo.

³² Thaj von vačarde jekh averese: "Ni li phabile amare ile kana o Isus phirindoj vačarda amende ko drom thaj kana objasnisada amende o Svetu lil?" ³³ Thaj uštile ane gova sato thaj irisajle ano Jerusalim. Arakhlje e dešujekhen apostoluren sar bešen savore thaj save sesa lencar. ³⁴ Thaj e dešujekh sikade vačarde lende: "Čače uštilo o Gospod thaj sikada pe e Simonese!" ³⁵ Thaj kala duj sikade so sesa ko drom pašo Emaus vačarde so sasa thaj sar pindžarde e Isuse kana phaglja o mangro.

O Isus sikadol pe sikadenđe (Jn 20,19-23)

³⁶ A kana von gova vačarde, o Isus tar jekh drom ačhilo maškare lende thaj vačarda lende: "Mir tumendē." ³⁷ A von darajle thaj sesa bunime golese kaj dije gođi kaj dičhen duxo. ³⁸ Thaj vačarda lende: "Sose daran? Thaj sose ni pačan?" ³⁹ Dičhen me vasta thaj me pingre! Me sem gova! Dolen man thaj ka dičhen! Golese kaj e duxo naj telo thaj kokala sar so dičhen man isi!" ⁴⁰ Thaj dok vačarola sa gova sikada pe vasta thaj pe pingre save sesa kovime ko krsto.*

⁴¹ Sesa gija začudime em radosna kaj naštine pačan thaj pučlja len: "Isi li tumen khanči xamase?" ⁴² A von dije le kotor peće mačhe. ⁴³ Thaj lija o Isus em xalja angle lende.†

⁴⁴ Thaj vačarda lende: "Kava si okova sostar vačardem tumendē kana sema tumencar, kaj trubul te avol sa so pisime mandar ane Mojsijaso zakono thaj ane Lila save pisade e prorokura thaj ane Psalmura." ⁴⁵ Tegani putarda lende jakha te haljaren o Svetu lil. ⁴⁶ Thaj vačarda lende: "Gija si pisimo ano Svetu lil, kaj trubul o Hrist te mudardol thaj te uštol tare mule ko trito đive. ⁴⁷ Thaj an lesa alav ka vačarol pe sa e manušenđe, počnindoj taro Jerusalim, kaj trubul te pokajin pe te bi o Dol oprostila lende grehura.

⁴⁸ A tumen sen kola save dikhaje sa kava so sasa.

⁴⁹ Thaj dikh, me ka bičhalav o Svetu Duxo pe tumende sar mo Dad so obećisada. A tumen ačhen ano foro ko Jerusalim sa dok o Dol ni bičhalol pe tumende pi zor!"‡

O Isus iril pe ano nebo (Mk 16,19-20; Buća 1,9-11)

^{§ 24,26} Kava odnosil pe ke Isuseso početak te vladil i te primil o čast thaj i slava. * ^{24,40} sikada pe vasta thaj pe pingre save sesa kovime ko krsto Ano original ačhol: "sikada pe vasta thaj pe pingre". Ke vasta thaj ke pingre vadži ačhile lese ožiljkura tare eksira save čhute le ko krsto.

^{† 24,43} Gova čerda te sikavol lende kaj naj duxo, golese kaj e duxura ni xan. ‡ ^{24,49} Ano original ačhol: "dok naj sen urade e silasa". Devlesi sila ka učharol len ko isto način sar e šeja so učharen e manuše. Golesa ka dobin sila taro Svetu Duxo sar bi šajine te svedočin averende taro Isus.

⁵⁰ Thaj o Isus inđarda len dži ko gav i Vitanija. Gothe vazdija pe vasta thaj blagoslovisada len. ⁵¹ Thaj sar blagoslovisada len lija te crdlol pe lendar thaj lija te uštol ko nebo. ⁵² Thaj von pele ke pire koča anglo Isus, tegani irisajle ano Jerusalim radosna. ⁵³ Thaj sesa stalno ano Hram thaj slavisade e Devle. Amin.